

PULSUL GEOSTRATEGIC

Publicație lunară-bilingvă de analiză geopolitică

Moto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii" I. L. Caragiale

Doctrinile mesianice ale secolului XXI și poziționarea față de Europa

Alegeri anticipate în Turcia. De ce s-a grăbit Erdogan?

Estul Mediteranei și noul război al petrolului

Pe frontul iranian al războiului global
Lumea secretelor de la adevăr la ficțiune

Vă recomandăm să citiți:

Strategia.
O istorie completă

Bordul Pulsului Geostrategic

(În ordine alfabetică)

Adrian CONSTANTINESCU

Doctor în economie internațională și master în drept internațional public

Cercetător științific și șef de sector la Institutul de Economie Mondială, reprezentant permanent adjunct și negociator șef rezident al României la GATT/OMC, apoi diferite funcții în diplomatie până la Ambasador în Regatul Suediei și Republica Macedonia. Autor și co-autor a circa 20 de cărți.

Andrei KORTUNOV

Director General al Consiliului pentru Afaceri Externe al Rusiei (RIAC)

Absolvent al Institutului de Stat pentru Relații Internaționale din Moscova (MGIMO), studii post-universitare la Institutul pentru studii SUA și Canada și Academia de Științe a URSS. Este doctor în istorie. A fost Director Adjunct al Institutului pentru studii SUA și Canada. Fondator și prim președinte al Fundației pentru Științe Publice din Moscova.

A predat politica externă a Rusiei la Universitatea din Miami (SUA) și la Colegiul Lewis & Clark din Potland (Universitatea California).

Autor a peste 120 de publicații dedicate analizei relațiilor Sovieto/Ruse – Americane, securitate globală și politica externă și internă a URSS și Rusia.

Anton COSTESCU

Orientalist și specialist în relații economice internaționale

Fost ministru consilier (relații economice) cu activitate de peste 30 de ani în Orientul Mijlociu. Unul dintre cei mai fini cunoscători ai lumii arabe.

Dieter FARWICK

Senior Vice-Președinte World Security Network Foundation

General de brigadă (ret), fost consilier al lui Manfred Woerner, fost Șef al Operațiilor la Cartierul general NATO și al serviciului de informații al armatei germane. Este membru al Institutului Internațional de Studii Strategice (IISS) - Londra. Autor a șase cărți de geopolitică și securitate, numeroase articole și analize.

Emilian M. DOBRESCU

Profesor universitar doctor

Născut în 1954, ocupă de 25 de ani poziția de Secretar Științific al Academiei Române la Departamentul de Economie, Legislație și Sociologie. Este în principal specializat în Integrarea europeană, Managementul general, Economia socială, Sociologia managementului.

Iulian FOTA

Născut în 1965, fost Consilier pentru Securitate Națională a Președintelui României. A fost de asemenea adjunct al Secretarului de Stat pentru politica de apărare în Ministerul Apărării, șeful secției de apărare în cadrul misiunii României la NATO și WEU, la cartierul general NATO de la Bruxelles. În 2005 a fost numit Director al Colegiului Național de Apărare al României. Este doctor în științe politice la SNSPA - București, a mai absolvit Colegiul de apărarea NATO - Roma, și Colegiul Național de Apărare - România. Membru al consiliului Centrului European pentru Analize Politice (CEPA) și alte numeroase fundații și instituții internaționale.

Adrian SEVERIN

Născut în martie 1954, a avut o evoluție politică deosebită după 1989. Astfel a fost ministru al afacerilor externe 1996-1997, deputat în Parlamentul României în 1990, apoi între 1992-2007. De la 1 ianuarie 2007 a fost ales membru ale Parlamentului UE. Raportor special ONU pentru drepturile omului în Belarus și membru PACE între 1993-2007 și 2003-2007.

Un politician de talent, care probabil nu a găsit cea mai bună conjunctură pentru a progresa mai mult la nivel național și european.

Anis. H. BAJREKTAREVIĆ

Prof. (FH) Dr. Anis Bajrektarevic, Acting Deputy Director of Studies EXPORT EU-ASEAN-NAFTA Professor and Chairperson International Law and Global Political Studies University of Applied Sciences IMC-Krems AUSTRIA

Fost diplomat de carieră în Bosnia Herțegovina (la începutul anilor '90), este membru al Institutului Internațional IFIMES, autor a zeci de prezentări, discursuri, seminarii, colocvii, ca și a numeroase evenimente publice (mese rotunde, excursii de studiu etc).

Dan DUNGACIU

Director - Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române

Master în politologie, doctorat în sociologie, cu numeroase stagii în străinătate la instituții prestigioase din Marea Britanie, SUA, Austria, Grecia, Italia. Fost secretar de stat în MAE România și consilier al președintelui Republicii Moldova pentru integrare europeană. Autor și coautor a numeroase articole, studii și cărți. Președintele Fundației Universitare a Mării Negre.

Dorian VLĂDEANU

Cercetător științific principal gr.I în cadrul Academiei Române. Profesor universitar asociat.

Licențiat în economie și automatizări și calculatoare, doctor în economie, autor a peste 100 de lucrări în domeniul macroeconomiei. A elaborat prima strategie în domeniul serviciilor publice comunitare la nivel național. Autor, coautor și coordonator a primei generații de legislație realizate de Guvernul României în serviciile publice (2002-2004).

Hrant KOSTANYAN

Dr. Hrant Kostanyan este cercetător la CEPS, Senior Expert la Colegiul european Natolin și profesor adjunct la Colegiul Vesalius. Cercetarea sa se concentrează pe instituțiile UE și deciziile acestora, în principal privind Serviciul European de Acțiune Externă (EEAS), Politica Europeană de Vecinătate (ENP) și relațiile UE cu vecinii estici și Rusia.

Liliana POPESCU

Conferențiar universitar la SNSPA București. A studiat la Universitatea București, Facultatea de Istorie-Filosofie (1982-1986) și în Marea Britanie între 1991 - 1996. A obținut un M.A. (Econ) și un Ph.D. (cu grad A) de la Universitatea din Manchester. A fost consilier al Ministrului Afacerilor Externe și Director (Direcția de Planificare Politică, 1998 - 1999). Actualmente este Prorector al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA) București, cu responsabilități în domeniul relațiilor internaționale. Cea mai recentă carte de autor: *Construcția Uniunii Europene*, București, Ed.C.H.Beck, 2009. Liliana Popescu este editor șef al revistei românești de limbă engleză, *The Romanian Journal of Political Science*.

Bordul Pulsului Geostrategic

(În ordine alfabetică)

Maksym BUGRIY

Este Visiting Fellow la Jamestown Foundation în Washington D.C. Are a largă experiență ca cercetător și analist la cele mai importante think-tank-uri din Ucraina, inclusiv Institutul Național pentru Studii Strategice.

Mihaiu MĂRGĂRIT

Analist politico-militar, director de proiect în Fundația EURISC - Institutul European pentru Managementul Riscului, Securității și Comunicării

Analist politico-militar de finețe, autor al mai multor studii și articole apărute în presa de specialitate și presa civilă privind armata, cercetarea strategică, strategia de securitate națională, serviciile de informații și democrația, integrarea în NATO, etc.

Murray HUNTER

Profesor asociat la Universitatea Malaysia Perlis

Antreprenor, consultant, profesor și cercetător de 30 de ani în mediul de afaceri din zona Asia-Pacific. Membru

editorialis a nouă jurnale academice internaționale și face parte din consiliul consultativ al "Diplomatic Insight", "4th Media", precum și al "Addelton Academic Publishers" din New York.

Sergiu MEDAR

Atașat militar la Washington, Șef al Direcției Informații Militare, apoi al Direcției Generale de Informații din Ministerul Apărării, pentru ca, în

finalul carierei, să fie Consilier Preșidențial pentru Securitate Națională la Președinția României. În calitate de profesor universitar, se preocupă în continuare de problematica securității naționale și a serviciilor de informații. Autor al numeroase studii și comunicări pe probleme de securitate națională, al cărții "Diplomația apărării" și coordonator al volumului "Informațiile militare în contextul de securitate actual" -2006. În prezent abordează aspecte legate de "Managementul securității companiilor".

Vladimir SOCOR

Senior fellow la The Jamestown Foundation și Eurasia Daily Monitor

Analist politic pe probleme est-europene, îndeosebi ale fostelor republici ale URSS și actualul spațiu al CSI, specializat pe probleme politice, conflicte etnice și resurse energetice.

Senior fellow la Institutul de Studii Strategice și Politice Washington, autor a numeroase articole și comunicări publicate în Wall Street Journal, alte publicații prestigioase. Este frecvent guest lecturer la Harvard University - National Security Program la Kennedy School of Government și membru al Euro-Atlantic Security Study Group.

Marian RIZEA

Ofiter de contra-informații economice (colonel în rezervă), este prof.univ.dr.ing. la Universitatea Ecologică din București, cadru didactic asociat al Universității de Petrol și Gaze Ploiești, membru titular al DIS-CRIFST Academia Română, are expertiza în domeniul asigurării securității informațiilor clasificate, a infrastructurilor critice energetice și a protecției mediului, analizei de risc și studiilor geopolitice, este autor/coautor, a 17 carti si peste 250 articole de specialitate publicate in reviste din tara si strainatate.

Mihnea CONSTANTINESCU

A fost Șef al Cabinetului Primului Ministru și Consilier de Stat în cinci guverne, Șef de Cabinet și Consilier al ministrului român de externe, Purtător de cuvânt al Guvernului României și Sub-Secretar de Stat pentru Informații Publice. Doctor în inginerie nucleară, bursă în management la Universitatea Tennessee și trei tipuri de cursuri la Kennedy School of Government de la Universitatea Harvard. Membru fondator al Institutului Aspen - România și al Asociației "Casa NATO". A îndeplinit diferite misiuni internaționale la Bagdad, OSCE și în Georgia.

Paul SÂNDULESCU

Om de afaceri și investitor în instrumente financiare speculative. Licențiat în comerț internațional, cu experiență vastă în activitățile de import-export, comerț, turism și speculații financiare. Pasionat de analiză investițională și geo-strategică.

Simion COSTEA

Conferențiar universitar doctor la Universitatea de stat "Petru Maior" Târgu Mureș

Doctor în istorie, "Profesor Jean Monnet" de integrare europeană acreditat de UE, laureat al Premiului Academiei Române pentru opera de istoric al integrării europene. Redactor șef al revistei "L'Europe unie" din Paris, autor și coautor a numeroase cărți, studii și articole.

Vasile DÂNCU

Născut 25 noiembrie 1961, este un politician român, de profesie sociolog. Profesor la Facultatea de Sociologie a Universității București, dar și la Facultatea de Sociologie și la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca. Este fondator al Revistei SINTEZA – revistă de cultură și gândire strategică. Este președintele și proprietarul Institutului Roman pentru Evaluare și Strategie (IRES) A publicat peste 10 cărți de autor și numeroase alte articole.

Vasile PUȘCĂS

Profesor universitar dr. la Universitatea Babeș Bolyai Cluj-Napoca

Predă cursuri de istorie contemporană, relații internaționale și negocieri. A lucrat în diplomație la New York și Washington D.C, apoi a fost membru al Guvernului și negociator șef pentru aderarea României la Uniunea Europeană, Șef al Departamentului pentru Afaceri Europene în Guvernul României, membru al parlamentului. Consultant pentru numeroase societăți române și străine, autor a numeroase cărți. Membru în conducerea mai multor organizații profesionale internaționale, predă la prestigioase instituții de învățământ superior din străinătate.

Yuriy RADKOVETS

Vice-președinte al Centrului de Studii Geopolitice "Borysfen Intel", doctor în științe militare, profesor asociat, general-locotenent (ret.).

I. EDITORIAL

5 Prima întâlnire la cel mai înalt nivel SUA-Corea de Nord
- **Corneliu PIVARIU**

II. Actualitatea geostrategică mondială

6 Doctrinile mesianice ale secolului XXI și poziționările față de Europa
- **Cristian UNTEANU**

9 Scrisoare către John: încotro se îndreaptă relațiile SUA-Rusia?
- **Andrey KORTUNOV**

11 Semne și minuni
- **Adrian SEVERIN**

12 Pe frontul iranian al războiului global
- **Adrian SEVERIN**

15 UE și statele de facto ale Europei
- **Simion COSTEA**

18 Democrația virtuală și Johnii jhadiști: deconectarea cognitivă și contracararea propagandei extremismului violent
- **Matthew CROSTON**

19 Pe măsură ce se apropie 2019, Europa are nevoie de mai multe talente și coloratură

- **Shada ISLAM**

21 De ce nu se va realiza reunificarea Coreei în perioada următoare (Denuclearizarea Orientului Îndepărtat este departe)
- **Anis H. BAJREKTAREVIC**

- **Anis H. BAJREKTAREVIC**

III. Principalele elemente ale situației din Orientul Mijlociu**31 PUNCTE DE VEDERE**

Iordania - NU instabilității!

- **Corneliu PIVARIU**

32 Noul Orient Mijlociu între global și regional
- **Dumitru CHICAN**

37 Alegeri anticipate în Turcia: de ce s-a grăbit Erdogan
- **Reza SHAHRESTANI**

40 Alegeri parlamentare în țara cedrilor: „Libanul pentru (aproape) toți libanezii”
- **Lamya FOUAD**

- **Lamya FOUAD**

42 Între Yom Ha'azmaut și Al-Nabka: imposibila pace
- **Munir SALAMEH**

44 Siria: Staffan de Mistura, consiliul de Securitate și soluția politică...înarmată
- **Maher NABOULSI**

46 Acordul nuclear cu Iranul: de la „5+1” la „4+1”. Și după?
- **Dumitru CHICAN**

50 Al V-lea război sirian?
- **Dinu COSTESCU**

- **Dinu COSTESCU**

54 Siria: între „Taqsim”, „Taqasum” și sfere de influență
- **Dumitru CHICAN**

57 ISIS : de la drapelul negru la flamura albă?
- **Reza SHAHRESTANI**

- **Reza SHAHRESTANI**

59 Cum să trăim cu armele nucleare iraniene?
- **Dieter FARWICK**

- **Dieter FARWICK**

IV. Orizont Economic

64 Starea actuală a economiei mondiale. Evaluare rapidă
- **Adrian CONSTANTINESCU**

65 Estul Mediteranei și noul război al petrolului
- **Dinu COSTESCU**

- **Dinu COSTESCU**

V. Serviciile de informații în secolul XXI și problemele de securitate

69 Lumea secretelor de la adevăr la ficțiune în vâltoarea democratizării tranziției
- **Mihaiu MĂRGĂRIT**

- **Mihaiu MĂRGĂRIT**

VI. Tehnologii și echipamente cu întrebuintare militară, noi sisteme de arme

79 Proiectul Scorpion în Regatul Unit
- **Cornel VAIDA**

80 Roboți blindati și mașini de luptă înarmate (Rusia)
- **Cornel VAIDA**

- **Cornel VAIDA**

VII. Apariții editoriale, studii, materiale noi

81 Strategia. O istorie completă, autor **Lawrence FREDMAN**, prezentată de **Cornel VAIDA**

82 Serviciile secrete, autor **John HUGHES-WILSON**, prezentată de **Cornel VAIDA**

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

Prima întâlnire la cel mai înalt nivel SUA - Coreea de Nord

Corneliu PIVARIU

La 12 iunie 2018, președintele Donald Trump a avut prima întâlnire, caracterizată de cei mai mulți analiști drept istorică, cu liderul nord-coreean Kim Jong Un. Scurta declarație comună (în patru puncte), semnată de cei doi șefi de stat în aceeași zi menționează, la punctul trei, angajamentul Republicii Populare Democrate Coreene (DPRK) să acționeze *pentru "denuclearizarea totală a Peninsulei Coreene"*. Aceasta vine în continuarea Declarației de la Panmunjom semnată la 27 aprilie 2018. În același timp, președintele Donald Trump a declarat, oarecum neașteptat, că a suspendat exercițiile militare comune cu Coreea de Sud.

Documentul semnat menționează acordul celor două țări pentru o acțiune comună în vederea realizării unei păci trainice în Peninsula Coreeană, pentru edificarea unor noi relații între SUA și DPRK, precum și recuperarea prizonierilor sau rămășițele acestora și repatrierea imediată a celor deja identificați. Cele două părți se angajează să continue negocierile în vederea îndeplinirii acestor prevederi.

Momentul acestei înțelegeri a fost bine ales, probabil Coreea de Nord mai avea puțin timp până la testarea cu succes a unei rachete balistice intercontinentale (ceea ce însemna depășirea liniei roșii trasate de Washington), care ar fi putut atinge teritoriul continental al SUA. Astfel că nu s-a ajuns la acest stadiu, care ar fi putut însemna intrarea SUA într-un război, cu siguranță costisitor, și cu consecințe greu previzibile.

Convenirea de către cele două părți a denuclearizării Peninsulei Coreene, este o prevedere oarecum debalansată, cu siguranță în avantajul SUA. Coreea de Nord nu dispune de mijloacele pentru a verifica o asemenea promisiune, în timp ce SUA poate impune respectarea promisiunilor nord-coreene prin inspecții. Mai mult, arsenalul nuclear american se află în principal pe nave, submarine și avioane, ușor de concentrat în zonă, deși este improbabil ca SUA să folosească vreodată o armă nucleară împotriva Coreei de Nord. De același lucru este conștientă și partea nord-coreeană, care, în cel mai pragmatic mod dorește o reducere a forțelor americane din Coreea de Sud și probabil din Japonia. Un prim gest a fost făcut de președintele Trump care a declarat: *"Vom opri exercițiile militare comune (cu Coreea de Sud n.n.), care costă foarte mult"*.

În ceea ce privește ridicarea sancțiunilor împotriva Coreei de Nord președintele Trump a subliniat că acestea vor rămâne în vigoare până când armele nucleare nord-coreene nu vor mai constitui un factor de amenințare. Fapt subliniat de câteva ori și de secretarul de stat Mike Pompeo în zilele următoare.

În SUA, puternica opoziție a președintelui Trump, a căutat să minimalizeze și să găsească (invențeze) puncte slabe ale acestei întâlniri istorice. În fapt aceasta depășește cu mult zona Peninsulei Coreene și problematica eliminării armelor nucleare din arsenalul militar al Coreei de Nord. Considerăm că președintele Trump a făcut, cu această ocazie, o breșă strategică în relațiile Federației Ruse și Chinei cu regimul nord-coreean (vezi și declarațiile anterioare întâlnirii făcute de ministrul rus de externe Sergei Lavrov care a oferit bunele oficii ale Moscovei, scrisoarea către Vladimir Putin a liderului nord-coreean după întâlnirea cu Donald Trump), care gestionată cu măiestrie strategică poate conduce la o și mai bună poziționare a Washingtonului în Asia și pe plan global.

Astfel că, în continuare, diplomația și serviciile de informații vor avea roluri și mai importante în negocierile viitoare, verificarea etapelor de denuclearizare, a evoluțiilor relațiilor bi și multilaterale, etape care abia încep odată cu semnarea Declarației Comune la 12 iunie 2018.

Actualitatea geostrategică mondială

Doctrinile mesianice ale secolului XXI și poziționările față de Europa

Cristian UNTEANU

Marii jucători de putere ai lumii (împreună cu brokerii lor specializați) se mută rapid într-o altă cale, acolo unde să nu se mai împiedice de toți sărăntocii și să nu mai trebuiască să joace prea multe ore pe zi piesa democrației suverane.

Fiecare dintre ei vrea, cât mai repede posibil, să vadă cum piața de putere de acum, ajunsă aleatorie, plină de noutăți ariviști, neșcoliți și handicapați de o lipsa unei minime pregătiri pentru guvernare, a devenit o primejdie reală tocmai pentru că este complet imprevizibilă și, ca atare, poate genera conflicte care, cumulate, pot duce la o catastrofă.

Drept care, în disperare reală de cauză, pentru a evita intrarea în haos, liderii super-puterilor au ales să se întoarcă la ideologiile care au consacrat puterea țărilor lor în cel mai favorabil moment al istoriilor lor naționale, cele pe baza cărora țările respective s-au dezvoltat în imperii, au acumulat bogății uriașe și, mult timp, și-au asigurat relații clientelare ce le-au permis să exercite o autoritate de necontestat asupra unei largi părți a lumii. Lucru nu foarte ușor de făcut deoarece fenomenul „morții ideologiilor” a fost profund la nivelul întregii lumi și a îndepărtat în progresie constantă opiniile publice de clasa politică.

Se revine, spectaculos și ferm, la acele doctrine care garantează un exercițiu total, aproape discreționar al puterii, bazate, toate, pe personalitatea debordantă, unică (în bine sau în rău, nu contează) a liderului care, încă de la început, se prezintă audienței naționale și internaționale drept un conducător de tip mesianic. El este absolut convins de acest lucru, iar puterea personalității sale și capacitatea sa inerentă de convingere, fac să se nască (sau să renască) sentimentul mesianic în mintea și sufletul audienței.

În cazul SUA, „voința mesianică” s-a exprimat prin Doctrina Monroe, singura care, în mod explicit, s-a bazat pe principiul denumit atunci „America americanilor!” și pe care ideologii lui Donald Trump au reformulat-o azi în sloganul „We will make America Great Again”.

Donald Trump este valoarea supremă produsă

de acest mesianism foarte ofensiv și care, în ultimă instanță, explică toate acțiunile sale din acest moment, devenite decizii de politică internă și externă ale SUA.

Să remintim principiile Doctrinei Monroe, cea care poartă numele celui care a enunțat-o pe 2 decembrie 1823: James Monroe, cel de-al cincilea președinte al SUA (două mandate, între 1817-1825). Ce a spus el atunci - esențial pentru întreaga devenire ulterioară a Americii - în alocuțiunea în fața Congresului, trebuie citit azi cu mare atenție, găsind similitudini cel puțin tulburătoare cu tema de actualitate de acum, cu posibila falie profundă în relațiile trans-atlantice.

1. *SUA au recunoscut cu un an înainte independența noii lor republici latino-americane și, în consecință, America de Nord și America de Sud nu mai sunt deschise colonizării europene.*

2. *Din acel moment, SUA consideră orice intervenție europeană în afacerile interne ale continentului american drept o amenințare la adresa*

securității lor și a păcii.

3. În schimb, SUA nu vor interveni niciodată în problemele europene.

O ridicare, consolidare a puterii americane văzută ca posibilă numai prin desprinderea de orice contact cu Europa. Chestiune vitală încă de la început, căci acesta este motivul care l-a făcut pe președintele Thomas Jefferson să fie primul care, prefigurând Doctrina Monroe, să dorească limitarea intervenției politicii americane pe Vechiul Continent. Formulând doctrina „non-angajării”:

„Am considerat întotdeauna drept fundamental pentru SUA să nu ia niciodată parte la certurile europene. Interesele lor politice sunt în întregime diferite de ale noastre. Geloziile lor mutuale, echilibrul lor de putere, alianțele lor complicate, principiile și formele lor de guvernare, toate ne sunt străine. Este vorba despre națiuni condamnate la un război etern. Toate energiile lor sunt destinate distrugerii rezultatelor muncii, a proprietății și vieții popoarelor lor” (Thomas Jefferson, 1823).

Sigur că, o perioadă lungă de timp, SUA au adoptat apoi o altă poziție, ieșind din izolaționism și intervenind decisiv de două ori în Europa și salvând-o decisiv de la dispariție.

Acesta este filonul ideologic reînviat de Donald Trump care vrea acum să reușească îndeplinirea țelului pe care-l consideră menirea sa fundamentală, adică de a restabili temeliile economice sănătoase pentru America. Indiferent dacă, dau sau nu, asta ar putea însemna daune serioase în relațiile cu Europa, precum cele care se profilează

acum la orizont. N-are niciun fel de importanță, asta înseamnă esența demersului său mesianic. Dacă demersul său va fi un succes, numele său va rămâne asociat în istorie cu ridicarea puterii SUA pe pedestalul din trecut.

Excertiu similar de putere cu cel încercat și până acum reușit de celălalt lider de super-putere, Vladimir Putin, cel pentru care viziunea mesianică se confundă cu proiectul Uniunii Eurasiatice dublat de cel al resurecției puterii, influenței și gloriei Bisericii Ruse din cea de-a Treia Romă, varianta imperială a existenței sale în istoria lumii ortodoxe.

Din punctul meu de vedere, documentul fundamental al acestei noi ideologii a Rusiei întruchipate perfect de imaginea și acțiunile lui Vladimir Putin este sintetizat într-o operă de referință de excepțional interes: „Fundamente de geopolitică: Viitorul geopolitic al Rusiei” de Alexandr Dughin (1997). O doctrină pe care politologul Marlene Laruelle o caracteriza ca fiind bazată „pe o concepție comună de identitate rusă și de destin imperial: popoarele trăind pe teritoriul entității eurasiatice aparțin unei singure și unice comunități de destine, unitatea lor vine din alianța turco-slavă precum și din respingerea Occidentului”. Dughin vorbește mereu despre „nevoia de a organiza un nou imperiu: Eurasia...nici națiune-stat, nici putere regională...căci Federația Rusă nu este un Stat Rus...nu este un stat istoric, frontierele sale sunt aleatorii, simbolurile sale marcatoare sunt vagi”.

Ce ne interesează în mod deosebit este că, pe de o parte, avem acum viziunea mesianică a lui Trump care coincide cu o mișcare de repliere a Americii înspre sine însăși, înălăuntrul unor granițe apărute cu mijloace protecționiste, deja în conflict cu aliații europeni. Pe de altă parte, avem viziunea lui Dughin care spunea că acel „cordon sanitar” care separa Occidentul (NATO/UE) de Eurasia, micile state independente din Europa centrală și de est nu mai are sens să existe, reprezentând în acest moment un obstacol direct la adresa

proiectului imperial eurasiatic:

„Alcătuiește de națiuni mici și din state blice și iresponsabile din punct de vedere istoric, cu numeroase pretenții europene și dependente la modul servil de Occident“, cordonul sanitar „trebuie să evolueze oriunde există factori de legătură cu Eurasia sau cu ortodoxia sau o conștiință slavă sau avem o populație rusă sau istoric apropiată de acesta“. La nivelul Europei Centrale și de Est ar trebui să urmeze o completă redistribuție geopolitică și nu „anexiunea unor țări“, ajungându-se la „stabilirea unei Federații de state sau la un grup de state a căror orientare politică să fie totuși unitară“.

Viziunea geopolitică a lui Dughin presupune o recompunere a geografiei politice europene plecându-se de la centru spre periferie pentru ca, în final, să se creeze o zonă de cooperare și parteneriat strategic de la Vladivostok la Berlin, reluând formula folosită odată de politologul belgian Jean Thriart, în mijlocul noii construcții aflându-se „Noua Germanie prusacă“.

Cele două viziuni se află în plină expansiune,

cu efecte globale care se simt din plin și care se reverberează cu putere în Europa. Unde și când se va produce ruptura și care vor fi cedările pe care super-puterile le vor negocia în materie de zone de influențe? Discuția asta se poartă acum și, extrem de curând, vom vedea

rezultatele așteptate cu deosebit interes și de China, singura putere globală aflată acum în expansiune teritorială a intereselor sale economice, singura capabilă și doritoare să fie perfect autonomă, la nevoie, în proiectarea la mare distanță a noilor sale baze de dezvoltare.

Articol publicat inițial de cotidianul **Adevărul**, www.adevarul.ro și republicat cu amabilul accept al autorului.

Scrisoare către John: Încotro se îndreaptă relațiile SUA-Rusia?

Andrey KORTUNOV,
Director General al
Consiliului Rus pen-
tru Afaceri Interna-
ționale, membru RIAC

În deceniile petrecute lucrând în Statele Unite, am reușit să-mi fac un cerc destul de mare de cunoștințe la Washington. Generic, ei reprezintă așa-numitul establishment american. Astăzi aș vrea să mă adresez acestor locuitori ai Washingtonului ca unei singure persoane căreia, din naivitate, am să-i spun John.

Dragă John,

Scrisoarea mea este plină de tristețe, o tristețe pe care probabil o împărtășești și tu. Relațiile SUA-Rusia se deteriorează pe zi ce trece și nu vedem încă lumina de la capătul tunelului. Încă o încercare disperată de a inversa trendul negativ al relațiilor bilaterale nu a dus la niciun rezultat. Este limpede că ne așteaptă vremuri și mai potrivnice, pentru o perioadă îndelungată.

Este evident că presiunea SUA asupra Moscovei se va amplifica într-o serie de aspecte și în mai multe domenii. Cooperarea, dacă mai este posibilă, va fi selectivă, tactică și situațională. Extravagantul vostru președinte, care vă contrazice și face ce crede el de cuviință, va continua să piardă bătălie după bătălie, cel puțin pe frontul rusesc. Pentru Trump, Rusia este un "credit neperformant," (toxic asset) cum vă place să spuneți în Statele Unite.

Nu vreau să încep o dezbatere despre cum am ajuns aici și care parte e mai vinovată – e un demers fără de sfârșit și cu slabe șanse de a ajunge la o concluzie comună. Dacă-mi permiteți, vreau să-ți adresez o întrebare mai relevantă.

John, care crezi că trebuie să fie rezultatul final a ceea ce se întâmplă? Ce pot eu să spun de la Moscova este că niciun compromis tactic din partea Kremlinului nu va schimba vectorul de ansamblu al politicii americane. Statele Unite au

adoptat o opțiune fermă și pe termen lung, iar legea privind sancțiunile de anul trecut este un indiciu cât se poate de clar și neechivoc în acest sens. Dacă Vladimir Putin face concesii modice în Siria, i se va cere să renunțe la parteneriatul cu Iranul. Dacă își va flexibiliza poziția în privința Donbasului, va fi pusă pe masă chestiunea Crimeei.

De acum înainte, veți da toată vina pe Putin, chiar dacă el are prea puțin de a face cu asta. Știm cu toții că Putin nu cedează presiunilor, fie externe, fie interne. În aceste condiții, nu sunt șanse pentru compromisuri de durată – cel puțin cel care ne amintește de destinderea din anii 1970 – și nici măcar pe termen mediu.

Care preconizezi că va fi finalul preferat de voi al acestui joc al competiției noastre geopolitice în curs? Care va fi, în opinia ta, victoria "finală" a SUA în acest secol XXI care amintește de Războiul Rece? Să trecem în revistă câteva opțiuni.

John, ești cu certitudine conștient că mulți la Washington ar prefera, cu mici modificări, scenariul din 1991 - respectiv schimbarea de regim la Moscova și revizuirea politicii externe a Rusiei. Aproape nimeni nu discută această opțiune deschis, dar și tu, și eu am învățat de mult timp să citim printre rânduri.

Așadar, să discutăm despre schimbarea regimului la Moscova, să zicem în 2024 sau 2030; mai bine mai târziu decât niciodată. Aș vrea să-ți reamintesc două lucruri.

În primul rând, istoria sovietică - până de curând - ne arată foarte clar că intensificarea presiunilor asupra Moscovei nu face altceva decât să înăsprească voința Kremlinului. Îți amintești de lunga noastră discuție la Moscova, cu puțin înainte de lansarea perestroikăi? Cred că nu vei nega faptul că Inițiativa de Apărare Strategică a lui Ronald Reagan nu a fost ce părea a fi, anume marșul funebru al Uniunii Sovietice. Decesul sistemului a intrat în scena peste câțiva ani, când Reagan și Mihail Gorbaciov au eliminat împreună imaginea de adversar a Uniunii Sovietice,

imagine care consolidase sistemul politic și administrativ sovietic decenii de-a rândul.

În astfel de circumstanțe, se pare că politica americană actuală îndepărtează și nu apropie Washingtonul de obiectivul schimbării de regim din Rusia.

În al doilea rând, să presupunem că ar avea loc un miracol și că Rusia pășește pe calea Sovietică și dispare. Fii sincer, John, ești în măsură să prezici riscurile globale și regionale simultane, riscurile la adresa intereselor și securității SUA?

Amândoi ne amintim foarte bine că lumea a avut noroc în 1991 și că într-un stat superputere nucleară haosul a fost evitat. Să lăsăm pe seama istoricilor întrebarea de ce lucrurile din 1991 s-au derulat așa cum s-au derulat. Nu este deloc evident că acest lucru se va mai întâmpla în viitor. Nu crezi, totuși, că actualul establishment militar și de securitate rus diferă de fosta nomenclatură sovietică și că nu va mai consimți la o colectivă sinucidere politică?

Să continuăm. În timp ce schimbarea de regim la Moscova este un simplu scenariu teoretic, cooperarea în continuare dintre Rusia și China este mult mai realistă. John, de zece ani tu și colegii tăi spuneți că parteneriatul ruso-chinez este așezat pe o fundație fragilă, din ce în ce mai asimetrică, și că acest demers și-a epuizat potențialul de cooperare. Este clară dorința voastră ca relațiile dintre Rusia și China să eșueze.

Nu trebuie să fi Halford Mackinder sau, să zicem, Henry Kissinger să ajungi la o concluzie simplă: consolidarea, în continuare, a alianței ruso-chineze ne trimite la configurația geopolitică pe care Statele Unite au încercat să o blocheze cel puțin de la începutul secolului XX. Într-o astfel de configurație, Eurasia ar avea un centru de putere care se contrapune Statelor Unite, ar depăși-o în materie de populație și resurse și, teoretic, ar putea să o depășească și din punct de vedere economic.

Te-ar liniști faptul că Moscova va fi vioara doua a Beijingului în această configurație? Ar fi o palidă consolă, nu crezi? Ar putea să-i satisfacă pe rusofobii patologici, și, cu siguranță, nu pe tine pentru că nu ești unul dintre ei.

O altă opțiune posibilă ar fi izolarea internațională a Moscovei, retrogradarea ei pe tușa economică și politică și impunerea unei blocaje tehnologice și financiare, acțiuni care, în ansamblul lor, ar transforma Rusia într-un stat paria.

Numai că Rusia nu va deveni niciodată pur și simplu un oarecare alt stat paria. Dacă împingi Rusia într-un colț, ea își va asuma cel mai probabil un rol de conducere în colectivitatea internațională a unor astfel de state paria, fie că este vorba de actori statali sau nestatali. Cu certitudine că va fi capabilă să conducă o astfel de cauză și că vor fi mai mult decât destule state paria în lume în viitorul previzibil.

John, ne știm de mulți ani. Știi că nu sunt unul dintre propagandiștii mascați ai Kremlinului. Sunt foarte critic la adresa politicii externe a Rusiei și nu am crezut vreodată că Washingtonului trebuie să i se impute toată responsabilitatea pentru actuala stare deplorabilă a relațiilor ruso-americe. Pot foarte ușor să-mi imaginez că Washingtonul poate să vadă în Rusia un partener complicat, încăpățânat, intransigent, iritant, neplăcut, pe care nu te poți baza sau nedemn de încredere.

Trebuie să menționez, de asemenea, că nu sunt de acord cu demonizarea establishmentului american care are loc în Rusia astăzi. Personal, cunosc mulți reprezentanți ai establishmentului de un înalt profesionalism; nu numai că aceștia își iubesc în mod necondiționat țara, dar și susțin consecvent cooperarea cu Rusia. Crede-mă că lista mea cu întrebări neplăcute pentru analiștii politici din Moscova și, mai ales pentru pseudo-analiști, este mult mai lungă decât cea pe care aș vrea să o adresez ție și colegilor tăi.

Ce s-a întâmplat cu noi toți, John? Când s-a întâmplat ca, noi la Moscova, și voi, la Washington, ne-am transformat din furnizori de analize de înaltă calitate în producători de propagandă politică? Când am început să luăm de bune încercările de a afecta cât mai mult cealaltă parte în loc să soluționăm problemele? Când ne-am pierdut abilitatea gândirii strategice? De unde provine intoleranța noastră față disidență și de gândirea neconvențională?

Nu te îndemn să adopți poziții pro-Kremlin, să

uiți de divergențele fundamentale dintre Moscova și Washington, să întoarcem în mod mecanic pagina actuală a relațiilor bilaterale și să începem să scriem un nou capitol. Nu spun să-ți trădezi principiile morale când evaluezi politicile actualului guvern rus. Permite-mi să mă refer la Max Weber, ale cărui lucrări le-ai citit probabil în timpul facultății.

Când a abordat raporturile dintre etică și politică, Weber a împărțit etica în două categorii - etica convingerii și etica responsabilității. Etica convingerii implică urmarea neabătută a principiilor morale indiferent de rezultate, costuri și victimele de parcurs. Dimpotrivă, etica responsabilității implică luarea în considerare a situației de fapt, analizarea consecințelor unei anumite politici, asumarea responsabilității rezultatelor previzibile ale unor acțiuni specifice și luarea de măsuri asiguratorii pentru a împiedica un rău mai mare, chiar dacă aceasta implică recurgerea la un rău mai mic.

Astăzi, etica convingerii domină atât la Washington cât și la Moscova. Nici nu vreau să discut cât de adecvate sunt aceste convingeri pentru nevoile lumii de astăzi. Semnalez doar faptul că ambele capitale sunt profund deficiente în privința eticii responsabilității.

Avem modele exemplare pe care să le respectăm. Generația noastră își reamintește încă intelectualii străluciți ai trecuților ani printre care George Kennan și Evgheni Primakov, William Fulbright și Gheorghe Arbatov, Marshall Shulman și Anatoli Dobrînin. Ei ne-au predat etica responsabilității. Aceste personalități gândeau în termeni de ere și generații, nu în termeni de cicluri electorale și gâlcevi birocratice. Acești oameni nu mai sunt printre noi; unii au plecat mai devreme, alții mai târziu. Ultimii reprezentanți ai acestui grup ilustru se pregătesc pentru Marea Trecere sub privirile noastre.

Nici noi nu mai suntem tineri, John. Nici timpul nostru nu mai are răbdare. Ce moștenire intelectuală lăsăm celor care vin după noi?

Ne rămâne doar speranța că vom avea noroc!

Cu sinceritate,

Andrey Kortunov

Publicat inițial în Carnegie Moscow Center și Russian International Affairs Council -

<http://russiancouncil.ru/>. Republicat cu amabilitate accept al autorului.

Semne și minuni

dr. Adrian SEVERIN

Frontul diplomatic global a fost extrem de activ în ultima vreme, arătând că "războiul mondial hibrid" a ajuns într-o fază de maximă tensiune. Cel care știe să îi citească semnele și accepte mesajul lor, chiar și atunci când acesta îi contrazice prejudecățile și îi frustrează așteptările, poate prezice viitorul.

Președintele Trump (deci America) s-a întâlnit pe rând cu Președintele Macron (Franța) și cu cancelarul Merkel (Germania). Celui dintâi i-a oferit un dineu de stat (onoarea supremă, potrivit protocolului american). Celei din urmă, hrană rece.

Președintele Putin (deci Rusia) s-a întâlnit cu cancelarul Merkel (Germania) și cu Președintele Macron (Franța). Celei dintâi i-a oferit un splendid buchet de flori (curtoazia supremă, potrivit protocolului velicorus). Celui din urmă, apă rece.

Ce rezultă de aici?

America se folosește de Franța pentru a seduce Rusia și a o readuce smerită în tabăra sa, așa cum au fost în Primul Război Mondial. Această alianță îi este esențială acum pentru a contrabalansa China, adevăratul rival global al SUA.

Rusia se folosește de Germania pentru a amenința America și a o determina astfel să o reprimască respectuos în tabăra sa, așa cum a fost în cel de al Doilea Război mondial. Această alianță îi este necesară acum pentru a-și redobândi și păstra locul la masa protagoniștilor globali.

În spatele acestor scene bucolice cu pupături și floricele, se desfășoară tainic, fără îndoială, dialogul direct între Casa Albă și Kremlin, zămislindu-se sau consolidându-se, pe deasupra Europei tandemului franco-german, antanta ruso-americană. Este logic.

Președintele Xi (deci China) i-a oferit cancelarului Merkel (Germania) o primire imperială. O încercare de a încuraja ruperea Europei de America.

Președintele Trump (deci America) i-a oferit Președintelui Xi (China) tot o primire imperială. O încercare de a face China să nu joace cu Rusia.

În acest spectacol de balet internațional Franța nu a primit nici un rol. Sosul francez nu se consumă nici în bucătăria americană nici în cea chineză și, în ciuda aparențelor, nici chiar în cea germană.

După încheierea reprezentației Beijingul și Washingtonul au rămas să negocieze în tete-à-tete arhitectura noii ordini mondiale. În timpul discuțiilor s-a servit, desigur, ceai rusesc.

“Restul este tăcere!” (William Shakespeare)

PS Rândurile de mai sus mi-au fost inspirate de observațiile unuia dintre cei mai sofisticăți exponenți ai planificării politice americane, transmise mie în cursul nopții trecute.

Notă: Reamintim că opiniile publicate aparțin exclusiv autorului care își asumă deplina responsabilitate supra acestora și nu reprezintă în mod automat și opinia Pulsului Geostrategic.

Pe frontul iranian al războiului global

**dr. Adrian
SEVERIN**

Prin forța lor distructivă armele nucleare sunt bune pentru șantaj iar nu pentru folo-

sit. Cu o tradiție milenară în arta negocierii, asta a făcut și Iranul.

A speriat lumea cu programul său nuclear; apoi a acceptat negocieri cu puterile lumii pentru punerea acestuia sub control; iar respectivele puteri au bătut palma cu privire la el fără să bage de seamă că la umbra acestui acord (Joint Comprehensive Plan of Action – JCPOA sau The Iranian Nuclear Deal – IND) vor crește alte capacități expansioniste. Ridicarea „sanctiunilor” internaționale, subsecventă „înțelegerii nucleare”, a permis, printre altele, reluarea pe scară largă a exportului de petrol iranian și, pe cale de consecință, intrarea unor fluxuri bănești masive, numai bune de utilizat pentru finanțarea „armatelor” šiite din întregul Orient Mijlociu, implicate în războaie clasice sau hibride, fără componentă nucleară, apte a schimba raporturile de forțe și echilibrele geostrategice, și așa precare, din zonă.

În mai multe documente elaborate de mine în 2013, am arătat că o înțelegere americano-rusă cu privire la soluționarea crizei armamentului chimic al Siriei, ar putea deschide calea către un dialog americano-iranian, desfășurat eventual într-un cadru multilateral (cu participarea membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU și Germaniei), care să ducă la un acord asupra înarmării nucleare a Iranului. Așa a fost, numai că, obsedată de problema nucleară, administrația americană a uitat sau a renunțat să discute alte două probleme la fel de sensibile: programul balistic

(respectiv producerea rachetelor care să poarte încărcătura nucleară la destinațiile dorite, aflate la mari distanțe de punctul de lansare) și finanțarea mișcărilor de gherilă šiite din lumea arabo-musulmană. Știind că are deja mijloace pentru a produce arma nucleară într-un timp relativ scurt de la reactivarea programului, dar mai ales că oricum nu are interesul să se lanseze într-o confruntare nucleară efectivă, Iranul a acceptat combinația. Frâna pusă programului nuclear a fost compensată din plin de accelerarea programului de expansiune neoimperială šiită (prin mijloace clasice, prin interpuși sau prin subversiuni specifice așa zisului război hibrid).

Deși realitatea este greu de cunoscut, eu unul, inclusiv în virtutea raționamentului de mai sus, cred că partea iraniană a respectat prevederile JCPOA la milimetru. Orice inspecție internațională ar putea-o confirma. Prin urmare, în sens strict, dreptul internațional, dominat de principiul *Pacta sunt servanda* (promisiunile făcute trebuie respectate), nu poate fi invocat de nimeni pentru a trage la răspundere Iranul și a-i aplica sancțiuni. Dacă Teheranul și-a ținut promisiunea, Washingtonul trebuie să facă la fel.

Lucrurile, din păcate, nu sunt însă chiar atât de simple. Viața internațională este mai mult decât poate fi cuprins de logica formală a dreptului internațional. La nivel global, norma de drept este circumscrisă de jocurile de interese și raportul de forțe. Când raportul de forțe se schimbă, inclusiv prin aplicarea convențiilor care constituie izvor de drept, regula convenită cade în desuetudine. Ea devine caducă întrucât în noul context nu mai servește scopului pentru care a fost acceptată și adoptată de jucători (subiecții de drept internațional).

Câteva principii teoretice trebuie reamintite înainte de a duce mai departe analiza faptelor. Orice convenție internațională are ca obiect și ca scop acelea de a pune ordine în raporturile (juridice) dintre părți, definind nu numai felul în care ele trebuie să se comporte una față de alta sau/și față de terți, ci, ca o garanție a respectării obligațiilor asumate de fiecare, și modalitatea de stabilire și păstrare a echilibrului de putere între ele, în statică și în dinamică. O asemenea ordine

are întotdeauna o singură finalitate: pacea. Când ordinea rezultată din convenții, astfel cum a fost definită de acestea, nu mai asigură pacea, sau cel puțin nu mai conferă securitate stabilității și stabilitate securității, ea trebuie schimbată. Dacă se poate, tot consensual. Dacă este necesar (adică dacă altfel nu se poate), unilateral; cu riscul confruntării violente.

Ordinea JCPOA (care a lăsat fără obiect scutul de la Deveselu) nu mai servește păcii. Argumentul este implicarea Iranului în Siria, Liban, Yemen, Irak etc.; nu cu arme nucleare, ci cu dolarii obținuți de pe urma ridicării embargoului economic, destinat la origine să îi descurajeze programul de înarmare nucleară.

Pentru a contracara neoimperialismul persan (cu față šiită) Arabia Saudită și prietenii săi arabi au sprijinit ISIS (statul islamic sunnit), ca formă de autodeterminare pe criterii religioase. Dar Arabia Saudită este și partener strategic al SUA, precum și una dintre puterile arabo-musulmane acomodantă cu ideea securității Israelului; cel din urmă mai mult decât un partener strategic al Americii – o mini Americă în Orientul Mijlociu. Așa se explică de ce, într-un fel sau altul, diverse instituții guvernamentale și școli de gândire americane au fost mai mult decât complice, atunci când nu au fost de-a dreptul complice, cu ISIS. Aceasta în afară de profitabilul trafic la negru făcut cu aurul de aceeași culoare sub „administrația” milițiilor fundamentaliste ale amintitului „stat”, finanțat de terorismul lucrativ.

Jocul prin contraponderi regionale s-a dovedit a fi, însă, prea riscant. Riscul scăpării situației de sub control a devenit insuportabil odată cu intrarea în scenă a Rusiei, contemporan cu apariția primelor efecte geostrategice concrete ale JCPOA. Calculul Moscovei este mai subtil decât s-ar crede. Prima impresie este că el are ca scop exclusiv distrugerea ISIS și menținerea, în acest sens, a regimului lui Bashar al Assad la conducerea Siriei. Mai puțin observat dar menționat totuși, este și obiectivul Kremlinului de a înlocui sau măcar diminua influența Casei Albe (locuită de chiriași tot mai abulici, adică lipsiți de voință, inerti, nehotărâți, confuzi) în Orientul Mijlociu, stăvilindu-i, totodată, elanurile neoconservatoa-

re (adică gustul pentru schimbările de regim prin intervenție externă).

Ceea ce este ignorat cu desăvârșire este că „a Treia Romă” (Moscova) nu are cum sprijini cu inima întreagă o teocrație islamică. Acesta cu atât mai mult cu cât prezența respectivei teocrații pe piața mondială a petrolului duce la scăderea prețului său, afectând direct bugetul Rusiei petro-dependente. (Simplul anunț al Președintelui Donald Trump referitor la denunțarea JCPOA, a dus imediat la creșterea prețului țițeiului pe piețele bursiere.)

Intervenția Rusiei în Siria trebuie să aibă, deci, ca obiectiv, pe lângă echilibrarea forțelor în conflict, slăbirea aliatului saudit al Americii și împingerea acesteia într-o confruntare robustă directă cu Iranul, între timp devenit în mare măsură dependent de sprijinul pravoslavnic rusesc. (Întâlnirea Putin-Netanyahu care are loc chiar din 9 mai, la Moscova, sub acoperirea participării premierului israelian la manifestațiile ocazionate de Ziua Victoriei în cel de al doilea Război Mondial, trebuie să se lege și cu aceste evoluții.)

ISIS este practic lichidat. A sosit momentul Iranului. Contrariile dispar împreună. O spune Hegel, al cărui adept a fost în tinerețe însuși Karl Marx, cel de curând sărbătorit de liderii creștin-democrați ai UE. O atare evoluție presupune câțiva pași prealabili, dar și asumarea anumitor fracturi, până acum ascunse privirii.

Un asemenea pas este înțelegerea cu Coreea de Nord. La întâlnirea din aceste zile dintre liderii nord corean Kim și cel chinez Xi, cel dintâi ar fi spus: „Deținerea puterii nucleare nu este o necesitate absolută pentru Republica Populară Democrată Coreană, iar denuclearizarea este realizabilă dacă părțile relevante elimină politicile ostile și amenințările la securitatea ei.” O declarație care amintește ieșirea din criza rachetelor cubaneze, în 1961. Ea nu anunță o posibilă înțelegere americano-nord coreană, facilitată și garantată de China, ci confirmă această înțelegere înainte de a fi anunțată la apropiata întâlnire Trump-Kim. De fapt, o înțelegere între China și SUA privind ordinea în regiunea Asia-Pacific. Ca și în prima declarație Truman, zona de securitate a Americii în Pacificul de Vest va include nu-

mai Japonia, lăsând în afară peninsula Coreea și, probabil Taiwanul.

Al doilea pas se referă la o înțelegere (nu neapărat publică și expresă, dar coerentă și explicită) cu Rusia. Ea este necesară și legitimă. Nu știu câtă istorie cunoaște Președintele Trump, dar cred că instinctiv nu simte impulsul de a apăra granițele trasate de Stalin și Hrușciiov în Europa de Est. În acest caz el poate redesena, împreună cu Președintele Putin, proaspăt reconfirmat în funcție, arhitectura de securitate din această regiune, precum și din Balcani și Orientul Mijlociu. Din păcate pentru Ucraina, lucrul se va face pe spezele ei (incidental punând în valoare, pentru noi, tratatul româno-ucrainean din 1997). Din fericire, nu se va face pe spezele României, așa cum s-ar întâmpla în cazul unui Pact Merkel-Putin.

În contextul internațional actual, pentru a face „America măreață din nou”, Președintele Trump va trebui să reactualizeze realismul politic al Președintelui Nixon (și al lui Henry Kissinger) față de China, Rusia și, ultima pe listă, România, din anii 1970. Atunci ne aflăm în plin Război Rece; astăzi ne aflăm în plin Război Hibrid. Ambele sunt alternantive ale celor două Războaie mondiale.

Prețul – sau poate bonusul – acestor opțiuni este dezvoltarea unor fracturi de mult existente dar până acum parțial ascunse sub fardul solidarității „valorilor” și de aceea netratate corespunzător.

Mai întâi fracturi între cele două maluri ale Atlanticului; adică în cadrul NATO. Aliații europeni nu au apucat să își negocieze prețul și nu vor să iasă din acordul cu Iranul. Care, la rândul său, sparge unitatea euro-atlantică, promițându-le europenilor că va continua să respecte JCPOA, chiar dacă va fi denunțat de SUA.

Apoi fracturi între „Europa Veche” – imperialist-globalistă, americano-alergică, rusofilă, și israelosceptică – și „Europa Nouă” – național-suveranistă, americanofilă, ruso-alergică și arabosceptică; adică în cadrul UE. În mod normal aceasta ar trebui să impună abandonarea euroșovinismului germano-francez în favoarea unui federalism democratic european autentic, pe de

o parte, și antanta americano-rusă în defavoarea ciocnirii plăcilor tectonice euro-atlantică și euro-asiatică, pe de altă parte. Dacă în loc vom avea o antantă germano-rusă, dublată de una euro-arabă, în opoziție cu una americano-israelo-saudită, atunci Războiul Nord-Sud, va fi dublat de unul Est-Vest; adică de un haos global din care va ieși fie o nouă arhitectură a lumii fie neantul.

În colonia România, reluarea ostilităților americano-iraniene obligă la opțiuni până acum ocolite. Până atunci (dacă acest atunci va veni în timp util) aceasta va adânci falia dintre Palatul Cotroceni și Palatul Victoria, și va amplifica lupta serviciilor secrete străine rivale (de fapt războiul hibrid) pe teritoriul românesc. Aparenta remiză a tuturor meciurilor dintre cele două palate, reflectă echilibrul dintre puterile străine care le controlează.

Confruntarea prezentă are totuși un merit. Ea a permis scoaterea la iveală a înțelegerilor oculte și a rețelilor criminale interne care au lucrat și lucrează pentru distrugerea națiunii române și a statalității sale. Chiar dacă acestea nu au fost încă desființate, faptul de a le fi identificat este important întrucât dă sens luptei forțelor naționale, atâtea câte sunt, pentru salvagardarea libertății, identității și ordinii noastre democratice. În trecut, când protagoniștii globali au fost dezbi-nați, românii s-au descurcat bine. Momentele de tranziție la nivelul ordinii mondiale au priit, de regulă, românilor. Să sperăm că istoria se va repeta.

Notă: Reamintim că opiniile publicate aparțin exclusiv autorului care își asumă deplina responsabilitate supra acestora și nu reprezintă în mod automat și opinia Pulsului Geostrategic.

UE și statele de facto ale Europei

Dr. Simion COSTEA

Am participat la un eveniment interesant **"UE și statele de facto ale Europei"** organizat de **Carnegie Europe, la Bruxelles, la 8 mai 2018**, în cadrul manifestărilor Chatham House. Conferențiar

arii au analizat situația din **Transnistria și Abhazia**.

Conferențieri:

- Rustam Anshba, conferențiar invitat, Universitatea Abhază de Stat;
- Jaba Devdariani, cofondator, Civil Georgia;
- Vladislav Kulminski, director executiv, Institutul pentru Studii Strategice;
- Vlada Lisenco, profesor, Universitatea de Stat Shevchenko din Transnistria.

Moderator:

- Thomas de Waal, expert, Carnegie Europe.

Ideile principale:

Conflictul din **Transnistria** este înghețat din 1992. Mai are rost să se discute cu Transnistria? Da, pentru a evita escaladarea conflictului și pentru a ne apropia de o soluție politică. Elitele locale din Transnistria sunt interesate să mențină această "stare de facto" pentru că acest conflict este profitabil. Conflictul este însă și unul geopolitic. Începând cu 2012, au fost introduse 3 coșuri de negocieri: (1) economic și social (2) umanitar și (3) negocieri politice. Republica Moldova lucrează în prezent pe aspectele umanitar, social și economic. Chișinăul vrea o soluție în cadrul Constituției. Totuși, reprezentanții politici aflați în procesul de negocieri pentru soluționarea chestiunii transnistrene în numele Chișinăului și al Tiraspolului au semnat, **la 25 noiembrie 2017, patru protocoale decizionale** care reglementează sectoarele **educației, agriculturii și telecomunicațiilor**. Aceste acțiuni sunt incluse în așa-numitul pachet "Berlin plus". În acest fel, părțile au convenit să asigure libera

mișcare a profesorilor și elevilor aparținând sistemului educațional de scriere în limba latină de pe malul stâng al Nistrului. În același timp, părțile au reglementat procesul de aplicare a apostilei pe diplomele emise de institutele de învățământ superior din regiunea transnistreană. Măsura va permite absolvenților acestor instituții să-și continue studiile în străinătate, inclusive în țările Uniunii Europene. Altă decizie adoptată pe 25 noiembrie vizează accesul la terenurile agricole din raionul Dubăsari aflate dincolo de autostrada Tiraspol-Camenca.

Mai există protocoale privind aplicarea apostilei pe diplomele emise de Universitatea Tiraspol și în domeniul telecomunicațiilor însă fără valoare practică. Noile autorități din Transnistria sunt confruntate cu un uriaș deficit bugetar care în trecut era acoperit de Federația Rusă dar, de câțiva ani acest lucru nu s-a mai repetat. Obținerea de fonduri din Rusia a devenit dificilă pentru aceste autorități. Convenirea acestor tipuri de protocoale dintre Republica Moldova și Transnistria dovedește o angajare constructivă din partea ambelor părți și poate facilita o viitoare soluție politică atunci când condițiile vor permite acest lucru.

Toate propunerile Chișinăului se bazează pe integritatea Republicii Moldova însă nu au fost transpuse în practică.

Există 9 universități în Transnistria din care 4 au doar statut local; Universitatea transnistreană de Stat Sevchenko este cea mai importantă. Deși există diferențe de programe, în noiembrie 2017 s-a convenit recunoașterea reciprocă astfel încât diplomele studenților din Transnistria sunt recunoscute pe teritoriul Republicii Moldova. Întrucât studenții transnistreni doresc să participe la Erasmus+, a fost semnat un acord bilateral în acest sens. Transnistria a primit o scrisoare de confirmare din partea DG EAC în 2016. În 2017 4 studenți urmau cursuri în Spania iar alți 3 studenți au primit burse Erasmus+ din par-

tea Universității din Stockholm.

Plăcuțele naționale de înmatriculare permit vehiculelor să circule pe teritoriul Republicii Moldova și în străinătate începând cu 2018. Societatea civilă din Transnistria, chiar dacă este într-o fază incipientă, contribuie la programele de construire a încrederii și beneficiază de susținerea UE și UNDP pentru a-și dezvolta infrastructura și dotarea cu softuri.

Republica Moldova este vulnerabilă față de influența rusească; datorită rezultatelor din livrările de gaze făcute de Gazprom (peste 5 miliarde dolari) este folosită drept instrument politic. Transnistria este confruntată cu o rată a migrației uriașă având în vedere că jumătate din populație a părăsit regiunea. Rata migrației este ridicată și în Republica Moldova. Sperăm că se va ajunge la o reglementare politică. Cooperarea universitară dintre Rusia și Transnistria funcționează însă studenții vor să beneficieze și de oportunități europene.

Există păreri conform cărora autonomia Găgăuziei nu este transpusă în practică în mod corespunzător și că Transnistria nu poate avea încredere în Chișinău. Cu toate acestea, **actualul guvern din Chișinău face foarte mult pentru Găgăuzia și Transnistria**. A constituit o comisie care lucrează fără publicitate, dar foarte pragmatic. Găgăuzia are în principal solicitări economice, înscrise în prevederile constituției Moldovei, care nu trebuie modificată. Există semnale pozitive în privința reintegrării Transnistriei. Proprietarii din Transnistria își manifestă interesul pentru recunoașterea proprietăților lor.

Republica Moldova s-ar putea considera excedată de problemele Transnistriei și să se îndrepte spre UE. Mulți consideră că UE și unificarea cu România reprezintă soluția. Majoritatea cetățenilor Republicii Moldova vor însă ca Transnistria să revină la Moldova. Până în acest moment, niciun reprezentant politic din Republica Moldova nu a declarat că țara

sa ar renunța la drepturile sale în legătură cu regiunea separatistă.

Cetățenii Republicii Moldova aplică legea în viitoare, care nu sunt acceptate de Transnistria. Decidentul major în regiune este Rusia.

90% din cantitatea de energie electrică a Republicii Moldova provine din Transnistria, existând **interdependență economică**. Dimensiunea Transnistriei o obligă să coopereze. **Industria transnistreană** este legată de Republica Moldova. La meciurile internaționale de fotbal se arborează drapelul Republicii Moldova. Pentru a exporta pe piețele UE, companiile transnistrene se înregistrează în Republica Moldova. **DCFTA (Acordul de Liber Schimb) este benefic pentru Transnistria (60-70% din exporturile din regiunea transnistreană merg în UE)**. Companiile transnistrene au, față de companiile înregistrate pe malul drept al râului avantajul (neloial) că beneficiază aproape gratis de gaze naturale și că nu plătesc TVA.

Moldova nu blochează Transnistria. Liniile care le separă nu sunt serioase. Republica Moldova nu agreează ca reprezentanții transnistreni să călătorească în străinătate folosind infrastructura sa, dar acceptă acest lucru drept contribuție la soluționarea conflictului. UE este activă în chestiunea transnistreană.

Abhazia constituie o parte a spațiului post-sovietic aflat în proces de restructurare, este parte a proiectului de construcție statală, a compromisiurilor și a conflictelor geopolitice. Spre deosebire de relațiile dintre Moldova și Transnistria, **Georgia și Abhazia nu comunică**. Rusia reprezintă obstacolul major. **Nu poate exista soluție până nu se rezolvă conflictul cu Rusia**. Georgia se folosește de răbdarea strategică pentru că nu are posibilități tactice. Actualul guvern nu acordă prioritate **Abhaziei**. Pe plan intern, guvernul este conciliant în privința **Abhaziei**, însă pe plan internațional adoptă o linie dură pentru că, de fapt, nu există interlocutor. Prezența militară rusă este în creștere. Propunerile georgiene

vizează recunoașterea documentelor interne abhaze.

Nu s-a făcut niciun pas înainte în ultimii 10 ani. Rusia garantează securitatea Abhaziei împotriva oricărei posibile "agresiuni" din partea Georgiei. Nimeni nu este interesat în Abhazia de soluționarea conflictului. Abhazia este producătoare de vin și servicii turistice care se desfac pe piața rusă; Transnistria are producție industrială care are nevoie de piața europeană.

Identitatea este un factor puternic pentru tânăra generație din Abhazia. Aceasta este interesată de colaborarea cu Rusia, nu cu Georgia. **UE, care este angajată marginal, dar fără recunoaștere**, este pragmatică, fiind un lucru bine primit; EU susține societatea civilă; este nevoie de reformă și de construcția de capacități. Erasmus+ ar fi un lucru bun. **Abhazia se autoizolează**; este nevoie de soluția unui statut de neutralitate, dar și de investiții în educație pentru formarea profesională.

Noile generații abhaze cresc fără legături cu Georgia și sunt mai radicale decât generațiile anterioare. Angajarea UE a fost redusă și nerecunoașterea a fost evidentă. UE trebuie să se angajeze mai mult, în mod pragmatic. Autoritățile abhaze și tânăra generație nu vor să dialogheze cu Georgia ca urmare a faptului că Georgia vrea revenirea Abhaziei în teritoriul său. Acolo este mai mult decât un conflict etnic. Modelul de dialog moldoveano-transnistrean nu este posibil în cazul Abhaziei. Diplomele abhaze nu sunt recunoscute, ceea ce împiedică mobilitatea studenților sau posibilitatea ca aceștia să-și continue studiile. Generațiile mai tinere sunt mai radicale în privința dialogului cu Georgia. Nu vor ca diplomele pe care le dețin să fie recunoscute de Georgia. Sistemul educational din Abhazia diferă de cel european; localnicii nu știu să aplice pentru proiecte. În cazul în care agențiile UE ar recunoaște diplomele abhaze, acest lucru ar echivala cu recunoașterea Abhaziei. Recunoașterea, de către Rusia, a Abhaziei pune noi bariere pentru orice dialog georgian-abhaz.

Democrația virtuală și Johnii jihadiști: deconectarea cognitivă și contracararea propagandei extremismului violent

Dr Matthew CROSSTON
Departamentul Doctoral
al Academiei Militare
Americană

În timp ce Statul Islamic nu a reușit să-și conserve în ultimul an cuceririle militare și fizice geopolitice în Irak și în Siria, un domeniu deconcertant de succes continuu a fost capacitatea acestuia de a-și maximiza forța și influența prin tehnologiile virtuale și diversele platforme de media sociale care au permis recrutarea de adepți care să comită atrocități în zonele metropolitane Occidentale majore. O literatură tot mai voluminoasă documentează cu precizie cum Statul Islamic (și ramificațiile sale loiale din toată lumea) utilizează tehnologia, dar această analiză frontală nu beneficiază la fel de importanta parte finală a procesului de analiză: cum și de ce influențează aceste instrumente de propagandă/recrutare populația care trăiește în democrațiile Occidentale? O astfel de lucrare trebuie să contopească elemente de psihologie cognitivă și tehnologia virtuală cu lumea instituțiilor care contracarează extremismul violent pentru a explica de ce organizațiile occidentale anti-teroriste, de la guverne, la instituțiile militare, la agențiile de informații pierd de fapt războiul propagandistic în favoarea extremiștilor violenți.

Responsabilitatea occidentală în privința integrării neadecvate a comunităților care au emi-

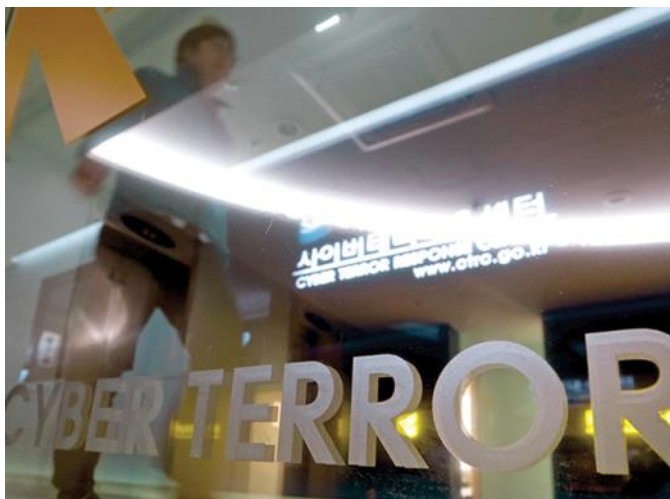
grat în societățile democratice va trebui evaluată. Și, mai important, responsabilitatea menționată constituie legătura cauzală esențială care demonstrează că anumite grupuri "sunt în Occident" dar, în mod frustrant, nu fac parte "din Occident". De ce pare internetul să fie un instrument de perfecțiune periculoasă pentru exploatarea acestei carențe a promisiunii democrației moderne formulate față de de toți membrii ei acesteia urmează să fie, la rândul său, abordat. Actualitatea deosebită a subiectului intersectează numeroase teme importante fie că este vorba de internet și de societate, incluzând și: rolul media sociale în campaniile politice și în formularea politicii de informații; responsabilitatea și drepturile la recurs în cadrul platformei oferite de societate, fie că este vorba de forme violente sau non-violente; inovațiile (negative în acest caz) în materie de participare și angajament civic; mișcările sociale online; instabilitate și volatilitate în viața politică; și creșterea extremismului și a polarizării.

Trebuie întreprinsă o analiză extinsă a propagandei extremismului violent atât în ceea ce privește site-urile, metodele și psihologiile pentru a face legătura între eficiența diferitelor tipuri de tehnologie virtuală utilizate și contrastul dintre aceste tehnici și dezamăgitoarele politici virtuale, mai puțin eficiente, practicate de democrațiile occidentale pentru a contracara grupările respective. Eșecul generalizat al contracarării extremismului violent în interiorul democrațiilor

occidentale confruntate cu acest asalt extremist virtual va aduce în prim plan o serie de întrebări și dezbateri neconfortabile legate de întrebarea de ce democrația modernă în era digitală nu se ridică la nivelul idealurilor sale și al promisiunilor civice.

Analiza trebuie să abordeze

și responsabilitatea companiilor comerciale asupra gestionării tehnologiilor virtuale proprii și a platformei sociale proprii, dacă aceasta există, inclusiv propuneri pertinente în acest sens. Prezumata sancționare a internetului a fost, în mod evident deturnată de grupuri extremiste iscusite în tehnologiile virtuale.

Cum să contracarezi și să frânezi această capacitate fără a afecta în mod negativ primatul libertății internetului este o altă temă de dezbătut, la care ar trebui adăugate concluzii.

Analizarea, în final, a acestei chestiuni permite cercetării să creeze noi căi inovative în cadrul programelor de contracarare a extremismului violent. Iar lipsa unei astfel de inovații, va permite, cel mai probabil, continuarea succesului grupurilor extremiste, promovarea idealurilor anti-democratice, aducerea în prim plan a agendelor extremiste violente în cadrul societăților civilizate și uciderea mai multor nevinovați.

Pe măsură ce se apropie 2019,

Europa are nevoie de mai multe talente și coloratură

Shada ISLAM, Director Europe & Geopolitics la Friends of Europe

Având în vedere că înghesuiala pentru funcții și nominalizări se intensifică înaintea schimbării de gardă de anul viitor în cadrul instituțiilor Uniunii Europene, este timpul să direcți-

onăm discuția către edificarea unei Europe incluzive și cu adevărat a diversității.

Mașinăriile care gestionează UE nu mai reprezintă realitatea societăților Europei care sunt din ce în ce mai vibrante, diverse, multietnice, multi-religioase și multirasiale.

Există câțiva oameni foarte inteligenți care lucrează în instituțiile UE. Tardiva concentrare a birocrăției pe ideea de promovare a femeii ar putea schimba însă imaginea UE de bastion a puterii masculine.

Europa are nevoie de mai multe talente. Pentru a crește și înflori într-o lume care se schimbă rapid, ea trebuie să valorifice competențele, cunoștințele și expertiza tuturor cetățenilor săi și nu doar a micii minorități care deține controlul în acest moment.

Europa se poate reconecta cu cetățenii săi, să-i inspire, să-i motiveze și să-i includă în dezbateri numai în situația în care cei care lucrează pentru instituții se identifică cu societățile pe care le reprezintă.

Chiar dacă sancțiunile și procesele intentate rasiștilor pot fi necesare, responsabilii UE pot fi mai eficienți în încercarea de a contracara narațiunea otrăvită a populismului și iliberarilor – inclusiv diatribele repetitive anoste ale lui Viktor Orbán din Ungaria și ale prietenilor săi – dacă ar aplica în practică ceea ce predică în materie de diversitate și de deschidere.

De asemenea, dacă Europa vrea să se recreeze și să se reinventeze, să devină o putere a secolului XXI mai energică și mai dinamică, în stare să facă față Chinei și Indiei aflate în ascensiune, ea va trebui să valorifice talentele tuturor cetățenilor săi, indiferent de culoarea, rasa sau originea etnică a acestora.

Din păcate, când Anglia va părăsi UE în martie, la anul, instituțiile blocului cu sediul la Bruxelles vor deveni mai puțin diverse din punct de vedere rasial și mai plictisitor de monocrome decât sunt în acest moment.

De ce? Anglia este aproape singura țară care a trimis un număr semnificativ de persoane care nu sunt de tip caucazian în Comisia Europeană,

în Parlamentul European și în alte instituții. La ultima numărătoare, Parlamentul European avea 17 parlamentari minoritari etnic din totalul de 751, dintre care jumătate sunt britanici.

UE nu discută mult sau prea mult despre diversitate. De fapt, mottoul blocului este "unitate în diversitate" și, bineînțeles, cele 28 de țări sunt diferite unele de altele.

Pentru mulți, această diversitate a fost, până acum, destul de bună. Este încurajator că diversitatea înseamnă acum și egalitatea de gen.

Grupurile feministe reclamă reprezentare egală, remunerare egală și voce egală în cadrul dezbaterilor cu privire la Europa. Panelurile formate exclusiv din bărbați la conferințe devin tot mai rare. Pentru cei care privesc în afara bazinelor cu pontifi masculini, Liantul Bruxelles (the Brussels Binder) pune la dispoziție nume de femei experte în diferite domenii.

Noua "Cartă a Diversității și Incluziunii" adoptată de UE promite abordări inovative care să includă un procent de cel puțin 40% femei pentru funcții de conducere până la 1 noiembrie 2019. Este vizată, pe bună dreptate, crearea unui loc de muncă mai bun pentru toți, inclusiv pentru femei, personal cu dizabilități, pentru lesbiene, homosexuali, bisexuali, transsexuali și intersex (LGBTI) dar și pentru personalul în vârstă.

În mod revoltător, nu se spune nimic despre minoritățile etnice și dreptul acestora la tratament egal. Nimeni nu mai acceptă vechiul argument că este dificil și/sau neetic să se colecteze date despre originea etnică sau rasială a persoanelor – sau faptul că instituțiile UE ar fi indiferente față de culoare.

Speranțele nu sunt însă pierdute. Au demonstrat-o recente evenimente "Europa Neagră" (Black Europe) desfășurate la Par-

lamentul European prin care europenii cu descendență africană, estimați la 15 milioane, își reclamă deplina egalitate în drepturi în calitate de cetățeni europeni. Solicitări similare, care urmează să fie incluse pe agenda dezbaterilor europene, sunt formulate și de musulmanii, evreii, roma și alte minorități din Europa.

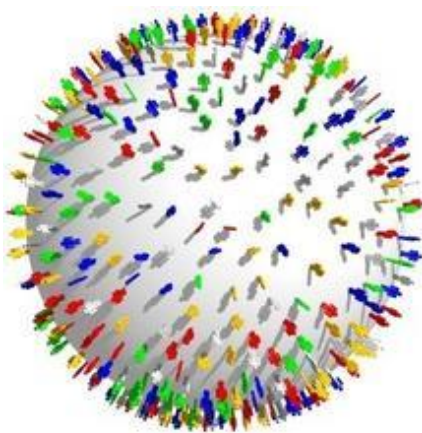
A sosit timpul să se treacă la acțiune. În perioada pregătitoare a alegerilor din 2019, partidele politice europene trebuie să identifice și să susțină femeile care candidează și persoanele cu origini diferite rasiale și religioase. Comisia Europeană și celelalte instituții europene trebuie să caute activ talente dincolo de obișnușii suspecti (sic!) bărbați albi.

Dacă UE vrea să aibă credibilitate în chestiunea diversității și egalității, trebuie să înceapă să schimbe modul în care recrutează, gândește și acționează. Trebuie luată în considerare acțiunea pozitivă pentru a încuraja minoritățile să participe la dezbaterile UE.

Surprinzătoarea Meghan Markle reprezintă dovida că până și cele mai tradiționaliste instituții pot fi actualizate. Cu noua Ducesă de Sussex în rândurile sale, Casa de Windsor pare dintr-o dată modernă, accesibilă și diferită.

UE trebuie, să pună capăt aceluia "vechi și foarte vechi" tipar al trecutului și să-și facă ordine în propria casă.

Publicat inițial de Friends of Europe, www.friendsofeurope.org și republicat cu amabilitate accept al autoarei.

De ce nu se va realiza reunificarea Coreei în perioada următoare (Denuclearizarea Orientului Îndepărtat este departe)

Prof. Anis H. Bajrektarevic, Președinte Studii de Drept Internațional și Politici Globale

(autor al 6 volume pe teme de geopolitică, tehnologie, securitate și energie)

REZUMAT:

Plecând de la faimoasa solicitare a lui Kissinger: "Europa? Dă-mi, te rog, un nume și un număr de telefon!" (făcută la începutul anilor 1970 prin care îi cerea Președintelui Nixon să informeze europenii în legătură cu acțiunile politice specifice ale SUA), autorul încearcă să analizeze cât de aproape se află Asia de momentul în care va avea propriul număr de telefon.

Prin realizarea unei analize contrastante și comparative a multiplelor structuri de securitate din Europa cu cele care există în prezent în Asia și prin enumerarea câtorva dintre cel mai presante provocări de securitate din Asia, acest articol oferă câteva aspecte ale politicilor care explică motivul pentru care cel mai mare continent al lumii trebuie să ia în calcul înființarea unei instituții pan-asiatice cuprinzătoare. Structurile de securitate predominante din Asia sunt bilaterale și în mare măsură asimetrice, în timp ce în Europa se regăsesc structuri multilaterale, echilibrate și simetrice (la fel ca și pe continentul american și cel african). Autorul merge până la a susține că lăsând la o parte creșterea economică impresionantă, nu va exista nici un secol asiatic fără înființarea unei astfel de instituții.

Cuvinte cheie:

Securitate, multilateralitate, Asia, geopolitică, geo-economie, diplomatie preventivă

(arme nucleare, dispute teritoriale, Consiliul Europei, OSCE, OSA, UA, UE, NATO, OCI, MNA, ASEAN, APEC, SAARC, GCC, SCO, KEDO, SEATO, BRIC, G-7, G-20, Japonia, China, SUA, Rusia/US, Alianța Curților Conservatoare din Orient, Europa

pre-nașoletană, creștere, clasa de mijloc, naționalism)

Care este linia de delimitare dintre recenta și continua criză a UE/EURO și povestea de succes a Asiei? Ei bine, s-ar putea ca răspunsul fie mai simplu decât de imaginăm: nici Europa și nici Asia nu au altă alternativă. Diferența este că Europa știe foarte bine că nu există alternativă – și prin urmare este multilaterală. Asia crede că are o alternativă – și deci este extrem de bilaterală, agățându-se cu încăpățănare de un egoism economic. Nu este de mirare că Europa este/va fi în măsură să își administreze declinul, în timp ce Asia este (încă) incapabilă să își capitalizeze succesul.

Asia nu mai acceptă conducerea Europei post-industrializate și post-creștine, dar nici nu este pregătită pentru lumea post-occidentală.

Plecând de la faimoasa solicitare a lui Kissinger: "Europa? Dă-mi, te rog, un nume și un număr de telefon!" (făcută la începutul anilor 1970 prin care îi cerea Președintelui Nixon să informeze europenii în legătură cu acțiunile politice specifice ale SUA), autorul încearcă să analizeze cât de aproape se află Asia de momentul în care va avea propriul număr de telefon.

O altă eroare este că reunificarea Germaniei ar putea fi copiată. După 15 zile petrecute la orice institut german de științe politice, orice om se crede expert în reunificare. Da, Germania este o poveste de succes din moment ce vecinii săi au fost foarte iertători. Și acest lucru s-a realizat prin angajamentul pan-continental general la multilateralitate – atât prin intermediul instituțiilor, cât și al instrumentelor. Europa reunificării germane a fost cea mai multilateralizată regiune a lumii. Asia de astăzi este extrem de bilaterală – nu este departe de constelațiile din perioada Hiroshimei sau a războiului corean din anii 50. Fără multilateralitate nu va exista denuclearizare; fără denuclearizare nu va exista reunificare; fără reunificare nu va exista aplanarea relațiilor trans-continentale, iar fără aplanare nu

va exista un success sustenabil al Asiei.

De ce contează multilateralitatea? Autorul încearcă să ofere un răspuns...

Prin realizarea unei analize contrastante și comparative a multiplelor structuri de securitate din Europa cu cele care există în prezent în Asia și prin enumerarea câtorva dintre cel mai presante provocări de securitate din Asia, acest articol oferă câteva aspecte ale politicilor care explică motivul pentru care cel mai mare continent al lumii trebuie să ia în calcul înființarea unei instituții pan-asiatice cuprinzătoare. Structurile de securitate predominante din Asia sunt bilaterale și în mare măsură asimetrice, în timp ce în Europa se regăsesc structuri multilaterale, echilibrate și simetrice (la fel ca și pe continentul american și cel african). Autorul merge până la a susține că lăsând la o parte creșterea economică impresionantă, nu va exista nici un secol asiatic fără înființarea unei astfel de instituții.

* * * *

Timp de mai mult de un deceniu, cele mai relevante publicații academice au abundat în articole care profeteau secolul XXI ca fiind unul asiatic. Motivația se regăsește de obicei în creșterea economică impresionantă, producția crescută și volumul comercial, precum și în explozia rezervelor de valută externă și a exporturilor realizate de națiuni asiatice, în care se găsesc o treime din populația lumii care locuiesc în doar două state de pe cel mai mare continent al lumii. Cu toate acestea, istoria ne reamintește că centrele de gravitație puternice din punct de vedere economic sau demografic tind să se extindă către periferii, mai ales atunci când periferia este mai slabă decât centrul. Acest lucru înseamnă că orice schimbare absolută sau relativă în puterea economică sau demografică a unuia dintre subiecții relațiilor internaționale va exercita în mod inevitabil presiuni suplimentare asupra balanței puterilor existente și a constelațiilor care sprijină acest echilibru într-un anumită structură implicită sau explicită.

Lecțiile trecutului

Care este situația structurilor de securitate ale

Asiei? Care este capacitatea actuală a diplomației preventive și care sunt instrumentele disponibile atunci când vine vorba despre avertizare/prevenire timpurie, identificarea acțiunilor, mecanisme de schimb, reconciliere, măsuri de consolidare a capacităților și a încrederii în zona Asiatică?

În timp ce toate celelalte regiuni majore au stabilite structuri pan-continentale de mai multe decenii, așa cum este Organizația Statelor Americane – OSA (continentul american), Uniunea Africană – UA (Africa), Consiliul Europei și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa – OSCE (Europa), starea de dezvoltare a celui mai mare continent al lumii este diferită. Ceea ce este evident, aproape la prima vedere, este absența oricărei structuri multilaterale pan-asiatice de securitate. Structurile de securitate predominante sunt bilaterale și mai ales asimetrice. Ele variază de la tratate de securitate de neagresiune bine definite și de durată, acorduri mai puțin formale sau chiar acorduri de cooperare ad-hoc pe diferite teme. Prezența structurilor multilaterale regionale este limitată la câteva elemente pe cel mai mare continent, și chiar și atunci sunt rareori mandatate cu probleme de securitate în obiectivele de activitate declarate. O altă trăsătură frapantă este că majoritatea structurilor bilaterale existente includ un stat asiatic de o parte și un stat protejat periferic sau extern de altă parte, ceea ce le face asimetrice aproape prin definiție. Exemplele sunt multiple: SUA-Japonia, SUA-Coreea de Sud, SUA-Singapore, Rusia-India, Australia-Timorul de Est, Rusia-Coreea de Nord, Japonia-Malaezia, China-Pakistan, SUA-Pakistan, China-Cambodgia, SUA-Arabia Saudită, Rusia-Iran, China-Burma, India-Maldives, Iran-Siria, Coreea de Nord-Pakistan etc.

Într-adevăr, Asia este în continuare sub efectul mix al trecutului european. Ea combină trăsăturile Europei pre-napoleniene, post-napoleniene și ale Ligii Națiunilor. Care sunt lecțiile utile ale trecutului european? Există, cu siguranță, câteva astfel de lecții. Bismarck a reunit creșterea economică, demografică și militară exponențială precum și extinderea teritorială a Prusiei printr-o abilă planificare și calibrare a complexului de relații bilaterale de securitate din Europa secolu-

lui al XIX-lea. Așa cum este cazul Asiei în prezent, nu a fost vorba despre o structură de securitate instituționalizată a Europei, ci despre un exercițiu talentat și reținut de leadership și de înțelepciune, în combinație cu o asertivitate rapidă și absorbții militare rapide, susținute de o rezistență de durată. Dar, imediat ce noul Kaiser l-a îndepărtat pe Cancelarul de Fier (Bismarck), stabilimentul prusac provincial, ascuns, nesigur și militant a contestat (prin propriile interpretări ale politicilor germane de *machtpolitik* și *weltpolitik*) Europa și lumea prin intermediul a două războaie mondiale devastatoare. Și, alături de regimul ulterior al lui Hitler, pur și simplu nu a știu ce să facă cu o Germanie puternică.

Aspirațiile și constelațiile unora dintre puterile asiatice din prezent ne reamintesc de Europa pre-napoleniană, în care blocul unificat, universalist al Sfântului Imperiu Roman a fost contestat de către nerăbdătorii provocatori de statut. Astfel de oscilații centripete și centrifuge ale Europei nu au fost lipsite de deviații grave: oricât de mult s-au emancipat Cardinalul Richelieu și Franța iacobină, Franța lui Napoleon al Treilea și cea dinainte de cel de-al Doilea Război Mondial s-a încercuit, izolat și în mod implicit a pus bazele atacului german.

Structura regională asiatică existentă seamănă de asemenea cu imaginea Europei post-napoleonică: în primul rând a Europei între Congresul de la Viena din 1815 și revoluționarul an 1948. Să aruncăm o privire rapidă la cele mai relevante structuri regionale din Asia.

Constelații multilaterale

Cu siguranță, cea mai semnificativă participare asiatică se realizează în Cooperarea Economică Asia-Pacific – APEC, o organizație care reunește ambele părți ale Pacificului. Cu toate acestea, acesta este un forum pentru economiile membre și nu pentru state suverane, un fel de comisie de pregătire sau sală de așteptare pentru Organizația Mondială a Comerțului – OMC. Cităm aici cuvintele unui diplomat din Singapore care mi-a spus recent la Geneva următoarele: „care este opțiunea aici?...să semnăm Acordul de Comerț Liber (FTA), să ne alăturăm Statelor Unite, să ne

conectăm la Facebook și să facem cumpărături online până la adânci bătrâneți...”

Două alte stabilimente importante, Organizația Cooperării Islamice – OCI și Mișcarea de Nealiniere – MNA, prima cu un secretariat permanent, iar cea de-a doua fără un secretariat permanent, reprezintă organizații politice multilaterale bine-stabilite. Cu toate acestea, ambele sunt forumuri neadecvate, deoarece nici una dintre cele două structuri nu este mandatată strict cu probleme de securitate. Deși ambele entități trans-atlantice au un număr mare de membri, fiind cel de-al doilea și al treilea sistem multilateral ca și mărime, imediat după ONU, nici una dintre ele nu acoperă în întregime întreg perisajul politic asiatic – din moment ce există importante state asiatice în afara sistemului sau opuse acestuia.

Mai mult, trebuie să menționăm Organizația pentru Dezvoltarea Energiei în Peninsula Coreană ODEPC (Nucleară) și Grupul de Contact în legătură cu Iranul (Cvartet/P 5+1). În ambele cazuri, problemele abordate sunt într-adevăr legate de securitate, dar ele reprezintă mai degrabă o abordare asimetrică pentru descurajare și îngrădire a unui singur stat de către un front mai mare de state periferice care se opun unei anumite politici de securitate, în cazul acesta Coreea de Nord și Iran. Același lucru s-a întâmplat și în cazul scurtului Pact SEATO – o organizație a unui tratat de apărare pentru SEA care a fost dizolvat imediat ce amenințarea iminentă a comunismului a fost redusă și îngrădită cu succes în Indochina franceză.

Consolidarea încrederii – o încercare

Dacă unele dintre stabilimente sunt reminiscențe ale Europei pre-napoleniene, Organizația de Cooperare de la Shanghai – OSC și Consiliul de Cooperare al Statelor Arabe din Golf – GCC ne reamintesc de Europa post-napoleniană și de Alianța Curților Conservatoare din Est (de la Metternich). Ambele structuri au fost create cu pretextul unei amenințări ideologice și geopolitice externe comune, pe baza unui status quo comun de securitate. Organizația asimetrică GCC a fost o structură indusă extern prin intermediul căreia aliatul cheie al Americii din Orientul Mij-

lociu – Arabia Saudită - a reunit monarhiile din Peninsula Arabă. Acest lucru a avut un scop dublu; la început pentru a limita pan-arabismul nasirian de stânga, care introducea un guvern republican egalitarist în zona Orientului Mijlociu. După revoluția din 1979, Consiliul a reprezentat un instrument pentru a contra-balansa influența iraniană în Golf și în zona extinsă a Orientului Mijlociu. Răspunsul la evenimentele din 2011-2013 din Orientul Mijlociu, inclusiv la desfășurarea trupelor din Arabia Saudită în Bahrain, precum și analiza rolului și influenței rețelei TV Al Jazeera de la Qatar și susținută de GCC reprezintă cea mai bună dovadă cu privire la mandatul de bază al GCC.

Organizația de Cooperare de la Shanghai este o organizație indusă intern și simetrică. Ea a fost înființată printr-o apropiere între China și Rusia¹ fiind bazată, pentru prima dată în istoria modernă pe paritate, pentru a descuraja aspiranții externi (SUA, Japonia, Coreea, India, Turcia și Arabia Saudită) și pentru a menține resursele, teritoriile și regimurile socio-economice, culturale și politice actuale în Asia Centrală, înălțimile Tibetului și Provincia Xinjiang Uighur.

Următoarea structură a fi menționată este grupul din sub-continentul indian, Asociația Asia de Sud pentru Cooperare Regională – SAARC. Această organizație are un mandat bine stabilit, personal suficient și un Secretariat versat. Cu toate acestea, Organizația este extrem de asemănătoare cu Liga Națiunilor. Liga este considerată a fi o organizație altruistă care a eșuat în mod

repetat să răspundă în mod adecvat căutărilor de securitate ale membrilor săi și provocărilor și presiunilor părților care au rămas în afara sistemului (ex. Rusia până în anii 1930 și SUA au rămas complet în afara sistemului și în cazul apropierii de SAARC, China, Arabia Saudită și SUA). SAARC este practic ostatica unei mari confruntări între cei doi membri mari ai săi, ambii fiind puteri nucleare confirmate: India și Pakistanul. Aceste două state se provoacă unul pe altul la nivel geopolitic și ideologic. Existența unei neagă existența altuia, națiunea religioasă pakistaneză este o negație a multiethnicității indiene și vice-versa. În plus, deși SAARC este o organizație indusă intern, este o organizație asimetrică. Nu doar dimensiunea Indiei, ci și poziția sa centrală fac ca SAARC să nu poată acționa în nici un domeniu în lipsa consimțământului direct al Indiei, fie că este vorba despre comerț, comunicații, politică sau securitate.

Pentru ca multilateralismul și încrederea reciprocă să avanseze cu adevărat este necesară dorința de compromis și ajungerea la un punct comun prin co-existență activă. Este dificil de creat un curs de acțiune comun în jurul unui membru disproporțional de mare și poziționat central care refuză interpretarea restrictivă a unui centru asertiv în mijlocul membrilor mici periferici.

Politica externă multi-vectorială

În final, mai există și ASEAN – o grupare a 10 națiuni sud-asiatice², care exercită o politică eci-

1. Analizând relațiile dintre China și Uniunea Sovietică și cele de după destrămarea Uniunii Sovietice cu China, sunt tentat să le compar cu Imperiul Roman antic. Blocul monolit și-a început fragmentarea pe baza unei chestiuni aparent retorice, clerice – cine va da interpretarea exclusivă a Cărții Sfinte: Roma sau Constantinopolul? Evident, cel care va deține monopolul interpretării va avea și puterea ideologică, care poate deveni foarte ușor un avantaj strategic. Moscova a insistat că singurul comunism autentic și adevărat este cel de tip sovietic. O mare schismă a pus capăt conflictului teologic și geopolitic din Imperiul Roman antic. Schisma sino-sovietică a culminat cu emanciparea ideologică și geopolitică a Chinei, mai ales după ce Nixon a recunoscut Beijingul. În afară de clivajele ideologice, modelul socio-economic și politic al Imperiului Roman a fost intens contestat începând cu secolul al III-lea. Imperiul Roman de Est a rezistat cu insistență în fața oricărei schimbări structurale, fiind incapabil să se adapteze. S-a produs o eroziune și la puțin timp după aceea el a dispărut de pe harta politică. Imperiul de Est s-a reformat cu succes și Bizanțul a rezistat ca și model socio-economic și politic viabil pentru încă 1000 de ani. Simțând nevoia unei reformări imediate a sistemului comunist aflat în declin, atât Gorbaciov, cât și Deng Xiaoping s-au orientat către reforme. Gorbaciov a fracturat în cele din urmă Uniunea Sovietică cu glasnost și perestroika. Deng a administrat China cu succes. O argumentare îndrăzneată, exactă și importantă vine de la diplomatul și prolificul autor Kishore Mahbubani (*The New Asian Hemisphere*, 2008, pag 44-45). Mahbubani susține că Gorbaciov a predat Imperiul Sovietic și nu a obținut nimic în schimb, în timp ce Deng a înțeles „adevăratul succes al puterii occidentale...China nu le-a permis studenților să protesteze în Piața Tiananmen”. În consecință, Deng a stabilit o limită clară și decisivă pentru a evita soarta Rusiei și a permis doar perestroika. China a supraviețuit, chiar a ajuns la un nivel de prosperitate fără precedent în ultimele două decenii. Rusia a suferit un declin profund după pierderea imperiului istoric, confruntându-se și cu niveluri ridicate de suicid și crime sau cu probleme serioase cu alcoolul. Gorbaciov însuși s-a muat în SUA și există o marcă de votcă ce îi poartă numele.

2. Statutul de membru ar putea fi acordat în viitor și pentru Timorul de Est și Papua Noua Guinee.

librată multi-vectorială, bazată pe principiul neamestecului la nivel intern și extern. Această organizație cu sediul la Jakarta/Indonezia³ are un trecut dinamic și o cartă actuală extrem de ambițioasă. Organizația reprezintă o structură industrială internă și relativ simetrică în care cei mai puternici membri ai săi sunt poziționați în jurul centrului geografic, așa cum este cazul echilibrului UE în care Germania-Franța/Marea Britanie-Italia/Polonia-Spania se echilibrează reciproc din punct de vedere geografic. Situat pe axa geografică a flancului de sud al continentului asiatic, așa-numitul triunghi de creștere Thailanda-Malaezia-Indonezia este considerat centrul ASEAN nu doar din perspectivă economică economică și comunicațională, ci și din punct de vedere al pârgurilor politice. Foaia de Drum a Comunității ASEAN (pentru 2015), asemănătoare UE, va absorbi cea mai mare parte din energia Organizației⁴. Cu toate acestea, ASEAN a reușit să își deschidă forumurile pentru grupurile 3+3, ceea ce poate fi considerat pe termen lung un pas făcut în vederea unui viitor forum extins pan-asiatic.

Înainte de a încheia această scurtă enumerare, să menționăm două forumuri recent inaugurate informal, ambele bazate pe solicitările externe de împărțire a unei poveri comune. Unul dintre ele, cu un nume stabilit de bancherii de pe Wall Street⁵ - BRI(I)C/S, include două puteri economice, demografice și politice asiatice (India și China) și una periferică (Rusia). Indonezia, Turcia, Arabia Saudită, Pakistanul, Kazahstanul și Iranul sunt state asiatice a căror mândrie națională și interese susțin statutul de membru al BRIC. G-20, celălalt forum informal, este de asemenea format ad-hoc (pro bono), răspunzând necesității G-7 de a avea aprobare și susținere mai mare vis a vis de acțiunile sale monetare (acord de schimb valutar) și financiare (austeritate), intro-

duse după criza financiară în continuă desfășurare. Însă, nici BRIC și nici G-20 nu au furnizat statelor asiatice participante pârguri suplimentare în instituțiile Bretton Woods și nici nu au ajutat la abordarea problemelor de securitate asiatice. Folosindu-se de mândria națională, ambele grupuri informale pot devia resursele necesare și atenția statelor asiatice de la problemele interne presante la cele pan-continentale.

În afară de sistemul mecanic al Comisiei ONU pentru Dezarmare stabilită la Geneva, Consiliul de Securitate al ONU, Organizația pentru Interzicerea Armelor Chimice – OPCW și Agenția Internațională pentru Energie Atomică – IAEA (sau CTBTO), nici asiaticii din ASEAN (ca și majoritatea asiaticilor multilateralizați) nu au un forum potrivit pentru abordarea și soluționarea problemelor de securitate. O organizație similară Consiliului Europei sau OSCE este încă departe de a se forma pe teritoriul asiatic.

Istoria ne avertizează. Dar, ne oferă și speranță. Europa pre-CSCE (pre-Helsinki) a fost într-adevăr un loc periculos. Linia de separație geopolitică și ideologică trecea chiar prin inima Europei, tăind-o în două jumătăți. Europa de sud a fost practic izolată de către dictatori faimoși: Grecia (Colonelul Junta), Spania (Franco) și Portugalia (Salazar), în Turcia, mai multe guverne au fost preluate de organizații militare omnipotente, care au răsturnat Albania și ne-aliata (ne-europeana) Iugoslavia a lui Tito. Două instrumente puternice ale prezenței militare a SUA (NATO) și ale sovieticilor (Pactul de la Varșovia) în Europa mențineau uriașe armate, rezerve uriașe de armament convențional și sisteme de lansare practic unele lângă altele. Granițele europene nu erau recunoscute reciproc. În esență, Occidentul a refuzat chiar și să recunoască multe dintre guvernele est-europene, dominate/

3. În mod simbolic sau nu, sediul ASEAN este localizat la mai puțin de 80 de mile de locul istoricei Conferințe Asiatico-Africane de la Bandung din 1955

4. Comparatiile prezintă un risc de inacuratețe deoarece istoria găsește adesea un mod de a se repeta, deși optimismul câștigă în cele din urmă. Putem să plasăm ASEAN-ul din prezent acolo unde se găsea UE înainte de Maastricht, între Tratatul de Fuziune și Actul European Unic.

5. Acronimul a fost stabilit de către Jim O'Neill, economist șef pentru Goldman Sachs, în raportul emis în anul 2001: "Construirea unui BRICS Global Economic mai Bun". Acest document se referă la statele care pot oferi Occidentului produse sociale, economice și politice de bază mai ieftine, o forță de muncă nesolicitantă, sugerând Occidentului să echilibreze un astfel de comerț prin exportul de produse finite cu prețuri mai mari. Documentul nu a prevăzut crearea grupului BRIC și nici multitudinea de locații stabilite pentru întâlnirile acestuia. O'Neill s-a referit inițial la Brazilia, Rusia, India și China, deși la recente reuniuni a fost invitată și Africa de Sud (BRICS), iar Indonezia (BRICS) este avută de asemenea în vedere.

instalate de către sovietici.

Dispute teritoriale nesoluționate

În prezent, în Asia nu se găsește aproape nici un stat care să nu aibă dispute teritoriale în vecinătatea sa. De la Orientul Mijlociu, Marea Caspică și Asia Centrală, sub-continentul indian, Indochina sau arhipelagul SEA, Tibet, Marea Chinei de Sud și Orientul Îndepărtat, multe state se confruntă cu numeroase dispute teritoriale. Doar în Marea Chinei de Sud putem enumera peste douăsprezece dispute teritoriale – în care China presează periferia să se detașeze de zona încercuită. Aceste evoluții sunt adesea considerate de către vecini ca fiind de o asertivitate periculoasă. În partea de sus a acestei mări se găsește o economie imensă și un teritoriu insular aflat într-o uitare legală – Taiwanul, care așteaptă momentul în care se va ajunge la un consens extins și de durată cu privire la câte Chine vor exista în Asia.

Disputele teritoriale nesoluționate, iredentismul sporadic, armamentul convențional, ambițiile nucleare, conflictele pentru exploatarea și accesul la biosfera marină și la alte resurse naturale, inclusiv accesul la apă dulce, exercită o presiune enormă asupra securității externe, siguranței și stabilității Asiei. O presiune suplimentară vine din noile preocupări legate de mediu, care aproape reprezintă amenințări la adresa securității, nu doar pentru minuscule națiuni din Pacific Tuvalu⁶, ci și pentru Maldive, Bangladesh, Cambodgia, părți ale Thailandeiei, Indoneziei, Ka-

zakhstanului și ale Filipinelor etc.⁷ Toate acestea alături de o dinamică economică și demografică inegală⁸ a continentului transformă Asia într-un adevărat butoi cu pulbere.

Este absolut deplasat să comparăm Asia cu Europa în dimensiune – cea din urmă fiind mai degrabă o extindere a masei continentale asiatice, un fel de peninsulă vestică a Asiei – dar spațiul de manevră interstatual este unul comparabil. Cu toate acestea, spațiul dintre marile puteri din Europa post-napoleoniană a fost la fel de îngust pentru orice manevră, așa cum este cazul acum pentru orice manevră de securitate a Japoniei, Chinei, Indiei, Pakistanului, Iranului și a altora asemenea.

Să aruncăm o privire rapidă la particularitățile constelațiilor nucleare din Asia. Conform analogiilor istorice, există urme ale monopolului nuclear american și ale anilor în care Rusia încerca cu disperare să obțină paritate.

În afară de depozite imense de armament convențional și numeroase armate, Asia găzduiește patru (plus Rusia periferică și Israelul) dintre cele nouă puteri nucleare cunoscute (declarată și nedecarată). Doar China și Rusia fac parte din Tratatul de Neproliferare – NPT. Coreea de Nord s-a retras în anul 2003, iar India și Pakistanul, ambele puteri nucleare confirmate, au refuzat să semneze Tratatul. Asia este de asemenea și singurul continent pe care s-a desfășurat armament nuclear⁹.

6. Tuvalu, un stat care este compus din câteva insule de atol, se găsește în pragul pierderii complete a teritoriului. Această evoluție ar crea un precedent în teoria dreptului internațional – un stat care își pierde în întregime teritoriul geografic.

7. Evaluarea detaliată a riscului și impactului asupra mediului inclusiv în zonele de interdicție sunt disponibile în rapoartele CRESTA. Organizația CRESTA este susținută de RE din Elveția ca și consorțiu de companii specializate pe asigurări și reasigurări.

8. Intriganta dezbatere intelectuală agită în prezent lumea occidentală. Problema este una fundamentală: de ce este transformată știința în religie? Economia practică este fundamentată pe cei peste 200 de ani de teorie liberală a lui Adam Smith și pe cei peste 300 de ani de filosofie a lui Hobbs și Locke – înghețată și canonizată rigid în exegeze dogmatice. Dezbatere științifică sunt înlocuite de o obediență oarbă. De ce este transformată religia în ideologie politică? Textele religioase sunt interpretate în mod eronat și utilizate ideologic greșit în Europa, Orientul Mijlociu, Asia, cele două Americi și Africa. De ce este transformată etica seculară sau religioasă din înțelegere bio-centrică în ignoranță antropocentrică a mediului? Rezonanța acestor dezbateri esențiale ajunge treptat și la elitele din Asia. Nimeni nu poate prevedea aria și scopul răspunsurilor la nivel intern sau extern. Un lucru este cert: Asia a înțeles că integrarea (economică) globală nu poate reprezenta un substitut pentru o strategie viabilă de dezvoltare. Globalizarea, așa cum este experimentată în Asia și observată în alte părți ale lumii, nu a oferit o scurtătură către dezvoltare, chiar și mai puțin către coeziune socială, nevoi de mediu, locuri de muncă la nivel național, creștere a nivelului educației clasei de mijloc și sănătate publică generală.

9. "Obama, primul Președinte american care a vizitat Laosul, a reamintit că SUA a utilizat peste 2 milioane de tone de bombe împotriva acestui stat în momentele de vârf ale războiului din Vietnam – mai mult decât asupra Germaniei și Japoniei la un loc în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Acest lucru a făcut ca Laosul să fie cel mai bombardat stat pe cap de locuitor din întreaga istorie a lumii. „Au fost uciși numeroși civili...bărbați, femei și copii nevinovați. Chiar și acum, există numeroși americani care nu cunosc moștenirea letală pe care a lăsat-o țara lor aici” – spunea Președintele la Vientiane în anul 2016. Au fost necesari 40 de ani pentru ca presa americană să prezinte aceste evoluții. /Landler, M. (2016), Obama seeks to Heal scars of War in Laos, International New York Times, 07 Septembrie

Războiul Rece exilat în Asia

Așa cum se știe, momentul de vârf al Războiului Rece a fost marcat de marea confruntare geopolitică și ideologică a două super-puteri nucleare, a căror înarmare depășea de departe înarmarea tuturor celorlalte puteri nucleare împreună. Oricât ar fi fost de enigmatici, misterioși și neprevăzuți unii față de alții¹⁰, americanii și sovieticii se găseau în părți opuse ale globului, nu au avut dispute teritoriale și nu există conflicte armate directe între ei.

Grupul nuclear asiatic este încă o dată diferit pentru că statele componente au o istorie a ostilităților – fricțiuni armate sau confruntări în legătură cu dispute teritoriale nesoluționate de-a lungul granițelor comune, toate combinate cu rivalități ideologice intense și de durată. Uniunea Sovietică a avut fricțiuni armate transfrontaliere cu China în legătură cu extinsa sa linie de frontieră. China a dus un război cu India și a obținut un semnificativ câștig teritorial. India a luptat în patru războaie reciproc epuizante cu Pakistanul pentru Cașmir și pentru alte regiuni de graniță. În Peninsula Coreană au avut loc confruntările militare directe ale Japoniei, URSS, China, precum și ale SUA, fiind o națiune divizată din cauza diferențelor ideologice.

Pe flancul estic al continentului euro-asiatic, nici Franța, nici Marea Britanie, nici Rusia și nici SUA nu au o istorie (recentă) a conflictelor armate directe. Aceste state nici măcar nu au granițe comune.

Doar India și acum și Rusia post-sovietică au un control civil strict și complet asupra autorizării desfășurărilor militare și nucleare. În cazul Coreii de Nord și a Chinei, acest control se găsește în mâinile unei conduceri comuniste imprevizibile și netransparente – ceea ce înseamnă ca se află în afara procesului democratic și guvernamental de luare a deciziei. În Pakistan, acest control se găsește în mâinile unui stabiliment militar și politic omniprezent. Pakistanul s-a aflat sub conducere militară directă timp de mai bine de jumătate din existența sa ca stat independent.

Ceea ce a împiedicat SUA și URSS să desfășoare armament nuclear a fost periculoasa și costisitoarea luptă numită „asigurarea distrugerii reciproce”. La sfârșitul anilor 1950, ambele părți ajunseră la paritate în numărul și tipul focloaselor nucleare precum și în numărul și acuratețea sistemelor de lansare. Ambele părți au produs suficiente focloase, sisteme de lansare și locații pentru a supraviețui cu bine unui prim impact și pentru a menține o capacitate de lovire puternică¹¹. O dată ce au înțeles că nici un atac preventiv și nici unul preemtiv nu ar aduce o victorie decisivă ci ar declanșa holocaustul nuclear global suprem și ar duce la distrugere totală, americanii și sovieticii au ajuns la un echilibru prin intermediul pericolului descurajări. Astfel, nu intenția de înarmare (pentru paritate), ci neplanificata Asigurare Reciprocă a Distrugerii – MAD – cu efectul său liniștitor asupra armamentului nuclear, cu referire la cantitățile necesare și configurațiile impenetrabile, a fost cea care a adus un fel de stabili-

2016, (pagina 6)/

10. Uniunea Sovietică a fost învăluită în secretomanie, o cultură politică generalizată, pe care sovieticii au moștenit-o de la Rusia Țaristă și care a fost accentuată – trăsătură care i-a nedumerit pe americani. Desbaterile politice deschise, aproape exhibiționiste ale americanilor i-au nedumerit pe ruși – ceea ce a făcut imposibil ca una dintre părți să poată estima mișcările celeilalte. Sovieticii au fost confuzi în legătură cu omniprezența dezbaterilor politice deschise în SUA, iar americanii au fost confuzi în legătură cu absența oricărui tip de dezbateri politică în URSS. Americanii știau foarte bine că adevărata putere se găsește în afara guvernului, în Biroul Politic sovietic. Cu toate acestea, era un fel de cutie neagră – pentru a folosi o alegorie interesantă a lui Kissinger – existau intrări și ieșiri, dar nimeni nu înțelegea ce se întâmplă în interior. O dată ce o anumită decizie a fost luată, sovieticii o implementau cu persistență în mod rigid. De obicei, modificarea politicilor nu avea loc înainte de o schimbare la nivelul conducerii biroului politic – eveniment care avea loc extrem de rar. Pe de altă parte, sovieticii au fost confuzi în legătură cu grupul echidistant al ramurilor executive, legislative și juridice din SUA, care se schimbau prea des pentru gustul sovieticilor, de zecile de agenții de informații și de aplicare a legii, de rolul mass-mediei și a publicului, de grupurile influente de lobby – care participau toate la pregătirea și luarea deciziei. Chiar și când erau oficiale, acțiunile americanilor erau extrem de oscilante. America nu a înțeles unde s-a terminat Partidul Comunist și unde începea guvernul URSS. Pe de altă parte, sovieticii nu au putut înțelege unde se termina America corporatistă și unde începea guvernul american. În mod paradoxal, cultura politică a unuia l-a împiedicat pe celălalt să înțeleagă și să estimeze acțiunile celuilalt. Ceea ce pentru unul era absolut logic, pentru celălalt era de neconceput și absolut illogic.

11. Așa cum concluzionează just Waltz: „Armele convenționale pun un premiu pe prima lovitură pentru a câștiga avantajul inițial și pentru a stabili cursul războiului. Armele nucleare anulează acest premiu. Avantajul inițial este nesemnificativ...” datorită capacității de a executa cel de-al doilea atac al ambelor părți beligerante. („The Spread of Nuclear Weapons: A Debate Renewed” de Scott D. Sagan și Kenneth N. Waltz, 2003, p. 112).

tate pacifistă bizară între cele două super-puteri aflate în conflict. MAD a împiedicat izbucnirea unui război nuclear, dar nu a dezarmat super-puterile.

Așa cum am afirmat, rezervele nucleare din Asia sunt relativ modeste¹². Numărul focoarelor, a locațiilor de lansare și a sistemelor de lansare nu sunt suficiente și nu pot asigura o a doua capacitate de lovire. Acest aspect compromite serios stabilitatea și securitatea; un atac nuclear preventiv sau preemptiv împotriva unui stat nuclear sau ne-nuclear ar putea fi considerat decisiv, mai ales în Asia de Sud și în Peninsula Coreană, fără a mai menționa Orientul Mijlociu¹³.

În înțelepciunea geopoliticii, posibilitatea unei amenințări este stabilită prin examinarea nivelului intențiilor și capacităților beligeranților. În Asia, această teorie nu se potrivește în întregime. Proximitatea geografică dintre puterile nucleare ale Asiei înseamnă un timp de zbor mai scurt pentru focoarele nucleare, ceea ce ar permite rapiditate în procesul decizional înainte de a angaja adversarul. În afară de un atac deliberat, există și pericolul unui război nuclear accidental.

Mecanisme multilaterale

Unul dintre marii gânditori și umaniști ai secolului al XX-lea, Erich Fromm spunea: *"...omul poate avansa doar prin dezvoltarea gândirii (sale), prin găsirea unei noi armonii..."*¹⁴

De la viziune și înțelepciune până la angajament politic și acțiune comună este un drum lung. Dar, o dată de acestea sunt realizate, instrumentele operaționale sunt la dispoziție. Cazul Europei Helsinki este extrem de instructiv. Ca să fim sinceri, extinderea super-puterilor care s-au contestat unele pe altele a fost cea care le-a

adus în cele din urmă la masa negocierilor. De asemenea, apelul constant și ferm al publicului european a alertat guvernele celor două părți. O dată ce s-au stabilit considerațiile politice, aspectele tehnice au luat avânt: a existat – la început – recunoașterea reciprocă pan-europeană a granițelor, ceea ce a liniștit imediat tensiunile. Cooperarea politico-militară s-a situat în așa numitul prim coș Helsinki, care a inclus inspecții militare comune, mecanisme de schimb, un curs constant al informațiilor, instrumente de avertizare timpurie, mecanisme de construire a încrederii și gruparea reprezentanților de stat (așa-numitul Consiliu Permanent). În plus, un element important s-a regăsit în cel de-al doilea coș Helsinki – un forum care reunește probleme economice și de mediu, teme care sunt atât de presante în Asia la acest moment.

Cel de-al treilea coș al OSCE a fost sursa multor controverse în ultimii ani, mai ales în legătură cu interpretarea mandatelor. Cu toate acestea, noul val de naționalism, adesea înlocuitor al comunismului, încărcătura emoțională și temerile păstrate din trecut, uriașa și continua formare a clasei de mijloc în Asia, ale cărei pasiuni și afiliere vor schimba în mod inevitabil elitele naționale și vor chestiona politicile acestora la nivel internațional, precum și căutarea unui nou consens social – toate acestea ar putea fi cu succes abordate de un fel de coș asiatic. Cu siguranță, creșterea socio-economică în Asia este imposibilă în lipsa creării și mobilizării unei clase de mijloc puternice – un segment al societății care atunci când apare la orizontul socio-politic este în mod tradițional foarte expus și vulnerabil în fața greșelilor politice și a schimbărilor destructive. În orice caz, există câteva națiuni din Asia observatoare la OSCE¹⁵; Thailanda, Coreea și Japonia, precum și Indonezia, care analizează în prezent partici-

12. Se estimează că Pakistanul deține 20 de focoare gata de lansare, India 60 iar Coreea doar 2-3 (în cazul în care deține vreo unul). Chiar și China, care este considerată o putere nucleară mare, nu are mai mult de 20 ICBM.

13. Israelul este o putere nucleară nedeclarată și se consideră că deține 200 de bome nucleare de putere redusă. Jumătate dintre ele pot fi lansate prin sistemul de rachete Jericho II, avioane și lansatoare mobile (camuflate și relocate), (inclusiv submarinele germane cu capacități nucleare livrate recent). Iranul a testat cu succes precizia rachetelor sale cu rază medie de acțiune și continuă cercetarea pentru generația de rachete cu rază lungă de acțiune. În același timp, Iranul a achiziționat și tehnologii nucleare cu scop dual (până în prezent în scopul păcii). Sămânța ambiției nucleare există în întregul Orient Mijlociu, Arabia Saudită și Turcia fiind cele mai active în acest scop.

14. "The Art of Loving", Erich Fromm, 1956, pag 76. Fromm a scris aproximativ în perioada Conferinței de la Bandung

15. Așa numiții parteneri asiatici pentru cooperare ai OSCE sunt: Japonia (1992), Coreea (1994), Thailanda (2000), Afganistan (2003), Mongolia (2004) și Australia (2009). Thailanda și Japonia se bucură de reputația de a fi foarte active în cadrul OSCE.

parea ca membru al forumului. Toate au beneficii de pe urma participării lor¹⁶.

În consecință, cel mai mare continent ar trebui să ia în calcul formarea propriului său mecanism multilateral pan-asiatic. Pentru acest scop, se poate cu siguranță baza pe viziunea și spiritul Helsinki. La nivel instituțional, Asia poate revizui SAARC și puternicul forum ASEAN¹⁷. Examinând aceste două organisme regionale, Asia poate să identifice și să calibreze raportul potrivit între extinderea și aprofundarea mandatului de securitate al unei astfel de organizații multilaterale viitoare – având în vedere numărul de state precum și profunzimea schimbărilor socio-politice, de mediu și politico-militare.

Într-o eră a succesului fără precedent și al prosperității neegalate a Asiei, o structură locală pan-asiatică multilaterală ar fi o mare oportunitate. Contextualizând faimoasele cuvinte ale lui Hegel „libertatea este ...o perspectivă internă a necesității”, permiteți-mi să închei afirmând că necesitatea organizației pan-asiatice ține de urgență.

Evident, în lipsa unei structuri pan-asiatice multilaterale nu va exista emanciparea continentului și nici un secol asiatic.

Viena, 18 MAI 2018

Referințe:

◇ Bajrektarevic, Anis, „Verticalizarea experiențelor istorice: structurile de securitate ale Europei și ale Asiei – asemănări și deosebiri structurale” (“Verticalization of Historical Experiences: Europe’s and Asia’s Security Structures – Structural Similarities and Differences”), Crossroads, The Mac Foreign Policy Journal, Skopje (Vol. I Nr. 4) 2007;

◇ Bajrektarevic, Anis, „Instituționalizarea experiențelor istorice: Europa și Asia: căutare comună, rezultate diferite, trăsături comune” (“Institutionalization of Historical Experiences: Europe and Asia – Same Quest, Different Results, Common Futures”, Worldviews and the Future of Human Civilization, (University of Malaya, Kuala Lumpur, noiembrie 2008) Malaezia (2008);

◇ Bajrektarevic, Anis, „Destinul comun: viitorul nostru comun – capitalul uman după 2020” (“Destiny Shared: Our Common Futures – Human Capital beyond 2020”), the 9th Global Tech Leaders Symposium, Singapore-Shanghai martie 2005 (2005);

◇ Bajrektarevic, Anis, „Diferențe structurale în structurile de securitate ale Europei și ale Asiei – posibile cauze pentru conflictele din zona SEA” (“Structural Differences in Security Structures of Europe and Asia – Possible Conflicting Cause in the SEA Theater”, cea de-a patra conferință SEA, Viena, iunie 2009 (2009);

◇ Duroselle, J.B., „Istorie diplomatică – studii politice, economice și sociale” (“Histoire Diplomatique – Études Politiques, Économiques et Sociales”), Dalloz Printing Paris (publicat inițial în 1957), 1978;

◇ Friedman, George, „Următorii 766 de ani” (“The Next 100 Years”), Anchor Books/Random House NY (644³);

◇ Fromm, Erich, „Arta de a iubi” (“The Art of Loving”), Perennial Classics, (pag: 76) (1956);

◇ Hegel, G.W.F., „Fenomenologia minții” (Phänomenologie des Geistes (The Phenomenology of Mind, 1807), Oxford University Press, 1977 (pag: 25 VII);

◇ Mahbubani, Kishore, „Noua emisferă asiatică” (“The New Asian Hemisphere”), Public Affairs, Perseus Books Group (pag: 44-45) (2008);

◇ Sagan, S.D. and Waltz, K.N., „Răspândirea armelor nucleare: o nouă dezbatere” (“The Spread of Nuclear Weapons: A Debate Renewed”), (pag: 556) (6447).

16. Este posibil ca cinci alte state ASEAN, reprezentate la Viena, să își formalizeze relația cu OSCE în scurt timp. Același lucru se va întâmpla și în cazul Secretariatelor SAARC și ASEAN.

17. Atât în Europa și în Asia, dar chiar și la sediul din Jakarta, sunt solicitat a-mi explica opinia optimistă referitoare la viitorul ASEAN. ASEAN, ca și UE, pur și simplu nu are altă alternativă decât cea de a supraviețui și de a avea succes, deși în prezent se confruntă cu multe deficiențe și este departe de mecanismele multilaterale optime. Orice alternativă la UE este o mare apropiere a Germaniei sau a Franței cu Rusia – ceea ce înseamnă o revenire la Europa secolului al XVIII-lea, al XIX-lea și începutul secolului XX – adică la războaie continue și distrugerii. Orice alternativă la ASEAN ar reprezenta o absorbție a unui stat membru ASEAN de către Japonia sau China sau India – adică mai puține blocuri mari aflate pe direcția periculoasă a coliziunii. Astfel, în mod paradoxal, atât în cazul UE, cât și al ASEAN, nu doar capacitățile interne, ci și situația externă mă fac să fiu optimist în legătură cu succesul acestora.

Cauți analize geopolitice?

Te interesează evoluțiile din Orientul Mijlociu?

Cele din zona extinsă a Mării Negre?

Dar problemele actuale de securitate și serviciile de informații în secolul XXI?

Te interesează tehnica militară de ultimă generație?

Vrei să știi care sunt cele mai importante și noi apariții în geopolitică?

Cauți elemente actuale ale evoluției economiei?

Abonează-te la Pulsul Geostrategic

Un an - 12 numere (numeroase Suplimente, Comentarii, Semnale) apariție lunară

On line: plată securizată pe www.ingepo.ro

Transfer bancar: în contul SC INGEPO Consulting SRL RO76BRDEO80SV35412140800 deschis la BRD sucursala Brasov; SWIFT - BRDEROBU, România

Ramburs: (la primirea primului număr, valabil numai pentru România)

Versiunea PDF prin e-mail: 1.198 RON

Versiunea tipărită: 1.255,20 RON

Pentru informații suplimentare sunați la +4 0268 470070; fax +4 0268 47 00 76 sau contactați-ne pe e-mail: office@ingepo.ro; ingepo.vc@gmail.com

PUNCTE DE VEDERE**Iordania - NU instabilității!****Corneliu PIVARIU**

Sfârșitul lunii mai 2018 a fost marcat de viguroase proteste de stradă în Regatul Hașemit al Iordaniei, după o perioadă de mai mulți ani în care Iordania fost cea mai stabilă țară într-o regiune instabilă. Amploarea acestora și în același timp atenția pe care regele Abdullah al II-lea o acordă situației interne din țară este demonstrată de demisia primului ministru Hani al-Mulki și hotărârea regelui ca ministrul educației Omar al-Razzaz să formeze un nou guvern.

Razzaz, care a lucrat la Banca Mondială, a reușit să formeze noul guvern (16 din cei 28 de miniștri și-au păstrat portofoliile), care a depus jurământul la 15 iunie. Demisia premierului, formarea unui nou guvern, chiar și alegeri parlamentare anticipate, au fost măsuri luate relativ frecvent de suveranul hașemit pentru dezamorsarea unor crize interne. De altfel numai între mai 2016 și martie 2018 guvernul a fost remaniat de șase ori.

Criza a fost determinată de măsurile adoptate de guvernul în vederea reducerii deficitului bugetar și plata datoriilor pentru plata creditului obținut de la Fondul Monetar Internațional în 2016. Acestea constau în introducerea unor noi taxe (de 10% pentru unele produse agricole anterior exceptate de la aceste taxe) precum și anularea subvențiilor la peste 150 de alte mărfuri și produse. De altfel proteste privind creșterea prețului pâinii au început încă în urmă cu șase luni, dar au fost de mai mică amploare.

Economia Iordaniei a fost puternic afectată de crizele regionale, blocarea rutelor comerciale ca urmare închiderii unor frontiere, întreruperea livrărilor de gaz din Egipt și mai ales influxul important de refugiați sirieni, 660.000 oficial, dar circa 1,5 milioane după date neoficiale, care au creat mari probleme logistice și presiuni pe piața muncii, în condițiile când rata șomajului depășește 18%, cea mai mare din ultimii ani, iar procentul populației sărace este de 14,4%.

Actualul guvern este format în marea majoritate din tehnocrați conservatori și un mic număr de miniștri cu orientare liberală, apreciindu-se că nu dispune de suficientă coeziune. Ca adjunct al primului ministru a fost desemnat Rajai Muasher, un bancher și om de afaceri important, adept al unui rol predominant pentru sectorul particular în economie. Guvernul însă nu poate avea un rol predominant în soluționarea situației economice a Iordaniei. Acesta revine înțeleptului monarh iordanian și sprijinului extern pe care acesta îl poate coagula. Deja, începând cu 10 iunie, la o reuniune în Mekka, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite și Kuweit au convenit acordarea unui ajutor de 2,5 miliarde de dolari Iordaniei, pe termen de cinci ani, constând în transferuri directe către Banca Centrală și alte garanții financiare. Analistii economici apreciază că aceasta va ajuta - pentru o perioadă - economia iordaniană în dificultate. De altfel, chiar regele Abdullah al II-lea aprecia, cu clarviziunea caracteristică: *“ajutorul internațional pentru Iordania a scăzut brusc, în pofida greutăților pe care le suportăm ca urmare a refugiaților sirieni. Iordania se confruntă cu o criză economică și schimbări regionale neanticipate. Nici un plan nu poate soluționa aceste provocări rapid și eficient”*.

Iordania este deosebit de importantă în evoluțiile actuale din Orientul Mijlociu și mai ales din Siria, fiind un aliat important al SUA, care au circa 2.800 de militari în Iordania, care execută diferite misiuni, inclusiv în operarea rachetelor Patriot, a fost un hub logistic major și nu numai, în lupta împotriva Daesh, inclusiv prin baza aeriană Muwaffaq Salti. Începând cu 2013 SUA au acordat garanții împrumuturi pentru apărare de 3,75 miliarde \$, iar în februarie 2018 s-a semnat un memorandum care majorează această asistență, pentru următorii cinci ani cu 1,27 miliarde \$/an.

Iordania are nevoie de o soluție clară pentru soluționarea problemelor sale economice pe termen lung și aceasta nu o poate face decât împreună cu aliații și prietenii care trebuie să-i acorde toată atenția în acest sens. O instabilitate majoră în Iordania nu este de dorit, ar avea consecințe nedorite și greu previzibile pentru întregul Orient Mijlociu.

Principalele elemente ale situației din Orientul Mijlociu

NOUL ORIENT MIJLOCIU ÎNTRE GLOBAL ȘI REGIONAL

**Ambasador prof Dumitru
CHICAN**

După fulgerătoarea ocupare a orașului irakian Mossul și proclamarea, în 2014, a “noului califat Islamic” al mileniului al III-lea, unul dintre primele acte săvârșite de “califul” Abu Bakr Al-Baghdadi - act anost în sine, dar cu o consistentă și expresivă încărcătură simbolică - a constat în înlăturarea cu buldozerul a unei porțiuni din valul de pământ care marca frontiera statală dintre Irak și Siria. Era vorba nu doar de un gest care se dorea a fi act de proclamare a “unității” islamice, ci și, mai ales, o manifestare de frondă împotriva unei geografii politice fragmentată, cu un secol în urmă, prin acordul Sykes-Picot, prin care două puteri coloniale globale - Franța și Marea Britanie - își împărțeau între ele fosta provincie otomană a “vechiului” Orient Mijlociu.

Actul regizat de “califul” Al-Baghdadi, dincolo de populismul său propagandistic, nu era nici inedit, nici valabil, în esența sa, el fiind circumscris - conștient sau nu - unei seculare istorii marcată de gesturi de contestare a frontierelor istorice între statele regionale rezultate din partajarea fostului Imperiu Otoman, gesturi făcute fie sub motivația reunificării teritoriale și identitare a lumii arabe, fie de imboldurile nostalgice ale unui panislamism iluzoriu. Până în pragul noului mileniu și după aceea, această tendință spre fragilizarea frontierelor existente a atins cote nu de puține ori paroxistice, cu diferența fundamentală că ea s-a desfășurat tot mai vizibil pe fundalul echilibrului - și el tot mai fragil - între interesele marilor actori pe eșichierul geopolitic global, pe de o parte, și ascensiunea tot mai orgolioasă a statelor din zonă, animate de ambiția accederii la statutul de putere regională și, ipso-facto, de actor dornic să-și facă auzită și ascultată vocea în noul concert internațional.

Despre Orientul Mijlociu nu se poate spune că

face parte din categoria regiunilor celor mai populate sau a celor mai dezvoltate. Cu toate acestea, zona s-a aflat, de-a lungul istoriei și constituie și astăzi un epicentru al conflictelor și confruntărilor dintre marile puteri ale lumii, într-o competiție determinată de cel puțin patru factori : unul de natură simbolică, regiunea fiind arealul în care s-au născut cele trei mari religii monoteiste ale civilizației umane - iudaismul, creștinismul și Islamul; unul strategic, prin situația la răscrucea dintre trei continente, inclusiv cu marile trasee ale navigației civile și militare; factorul energetic, ca depozitară a celor mai mari rezerve de hidrocarburi ale lumii; factorul economic, mai ales ca piață importatoare, cu un puternic potențial de asimilare, inclusiv pentru produsele industriei de război.

Este îndeajuns de bine cunoscută realitatea că, dintotdeauna, marile puteri nu au încetat să intervină, direct sau prin interpuși, în evoluțiile istorice ale Orientului Mijlociu. Astăzi, însă, mai ales după războiul dintre Irak și Iranul islamic și după atentatele terorist-islamiste din septembrie 2001, acest intervenționism al puterilor occidentale și al Rusiei post-sovietice a fost sensibil influențat, în sensul orientării sale către abordări accentuat pragmatice, pe de o parte și al revenirii progresive a ordinii mondiale la multipolarismul puterii care nu mai este un monopol singular al Americii.

Pe de altă parte, în pofida atuurilor care îi conferă atractivitate, Orientul Mijlociu a evoluat el însuși către o stare conflictuală cu cauzalități multiple între care, nu în ultimul rând, se cuvin amintite emergența statelor regionale cu ambiții de hegemonie, conflictele pentru influență sau motivațiile cu caracter religios sectar sau etnic, astfel încât o reprezentare grafică schematică a relațiilor conflictuale care frământă această parte a lumii va înfățișa o complicată rețea de interferențe, conexiuni și întretăieri.

Puterile regionale - un echilibru nesigur

Iran, Turcia, Arabia Saudită, Israel și, într-o mai redusă măsură, Egipt, sunt, astăzi, statele care nu pot fi ignorate în nici un discurs asupra echilibrelor regionale ale Orientului Mijlociu astăzi și în perspectiva viitorului previzibil. Se poate afirma, fără teama de a greși, că aceste cinci state dispun de reala capacitate de a influența evoluțiile regionale, chiar dacă lecțiile istoriei mai apropiate sau mai îndepărtate, precum și inerențele specificității care le deosebesc îndeamnă mai degrabă la o abordare separată a fiecăruia dintre acești actori.

1. **Turcia** lui Recep Teyyp Erdogan și-a făcut un titlul definitoriu pentru politica sa regională din respingerea ireductibilă a oricărei idei și acțiuni care ar conduce, în final, la apariția în geografia politică a unei entități statale a minoritarilor etnici kurzi ceea ce, în viziunea Ankarei, va avea drept consecință directă o dezmembrare teritorială a Siriei, Irakului și, într-o perspectivă probabilă, a propriului teritoriu național turc. Ingerințele Turciei - fie politico-diplomatice, fie, mai ales, militare, sunt îndreptate primordial împotriva kurzilor și abia apoi împotriva amenințărilor teroriste islamice. Astfel, Turcia se metamorfozează, involuntar, în aliat al unei țări ca Iranul adică al inamicului său tradițional în con-

textul clivajului istoric între šiismul iranian și sunnismul căruia aparține, majoritar, Turcia. Pe de altă parte, nostalgia puternic naționalistă a regimului Erdogan care, în ultima vreme, nu conținește să readucă în discuție valabilitatea Tratatului de la Lausanne din 1922, ar putea avea un efect de bumerang, în măsura în care puseele revizioniste ale lui Erdogan ar putea trezi, în mentalul istoric kurd, o reacție contrară în sensul de punere în discuție a concluziilor care au fost parafate prin Tratatul post-belic de la Sèvres, fapt care, la rândul său, va obliga Ankara să gândească coagularea unui front al solidarității musulmane sunnite, inclusiv prin apropierea de Arabia Saudită, ea însăși afectată în mod amenințător de fisurile din edificiul familiei domnitoare, de perpetuarea costisitoare a campaniei militare din Yemen și, în plan economic, de diminuarea severă a rentei petroliere. Dar chiar și în această ipoteză, un front sunnit va genera, inevitabil, noi stări conflictuale : pe de o parte cu Arabia Saudită însăși care nu va renunța în favoarea Turciei la ambițiile sale de lider absolut al sunnismului (statut la care râvnește și Erdogan) și, pe de altă parte, cu šiismul duodeciman al Iranului pentru care o apropiere între sunnismul turc și cel saudit, va fi privită, cu certitudine, drept un serios casus belli. Cu toate con-

secințele decurgând din aceasta pentru stabilitatea, și așa șubrezită, a Orientului Mijlociu

2. **Iranul** este un alt centru-cheie de putere și în raport cu balanța echilibrelor de influență regională. Dar această țară este departe de a fi un pilon de stabilitate și de capacitate de dominație, iar aceasta se datorează, cu deosebire, problemelor economice majore, fragmentării interne, tot mai dificil de ascuns, între mediile clericale și opoziția reformatoare și deschisă spre laicism. În plus, Republica Islamică este un stat multiethnic în a cărui demografie perșii reprezintă doar 60% din populație. În schimb, regimul teocratic se distinge prin manifestarea unei puternice voințe și acțiuni de sprijinire și de infiltrare a comunităților musulmane șiite din țările Golfului și din geografia Levantului, ambiție consolidată o dată în plus de invadarea de către americani a Irakului, soldată cu dispariția regimului baasist al lui Saddam Hussein și cu acapărarea puterii la Bagdad de către o nouă conducere sectară șiită. Fără a fi un factor de reconfigurare geopolitică regională, suzeranitatea iraniană impusă Irakului șiit, expansiunea sectară a revoluției islamice poate deveni, în condiții favorabile, o pârghe prin care Republica Islamică să șubrezească națiunile sunnite și să susțină ambițiile regionale ale mollahilor de la Teheran. Cu toate acestea, ostilitatea critică în relațiile cu Arabia Saudită ar putea să transforme războiul de franciză din Yemen, cu Arabia Saudită într-o confruntare directă, iar evoluția greu previzibilă a tensiunilor cu Statele Unite și cu Israelul face posibilă aprecierea că, deocamdată, Iranul nu se situează pe o poziție de forță și nu are, în consecință, nici interesul, nici potențialul de a provoca reconfigurări majore în actuala geografie politică a Orientului Mijlociu.

3. Monarhia ereditară absolutistă care este **Arabia Saudită** are particularitatea de a-și vedea stabilitatea internă dependentă și condiționată de raporturile de forțe interne din sînul unei societăți puternic divizată în triburi și clanuri care, atrase în finanțarea forțată (indirect și puternic marcată de doctrina wahabismului) a curenților și entităților jihadiste au creat, prin însuși acest fapt, germenii interni ai propriei destabilizări. Luptînd, în prezent pentru

contracarea acestei amenințări interne, angajat într-un conflict obsesiv cu Iranul și tot mai dependent de protecția Occidentului, regimul monarhic saudit poate fi caracterizat, astăzi, ca fiind unul șubrezit și fragil. Liberalizarea foarte relativă a societății (dreptul femeilor de a conduce automobilul sau de a fi prezente pe stadioane și la spectacole, ori „evenimentul istoric” al autorizării cinematografelor publice) nu compensează sfidările și eșecurile înregistrate în alte segmente. Cu toate acestea, prin politica de supraînarmare promovată în ultimii ani, prin finanțarea transfrontalieră masivă a unui islam rigorist și prin statutul de „custode al locurilor sfinte islamice”, Arabia Saudită rămâne o putere care nu poate fi exclusă din ecuațiile strategice regionale, dar care, ca și Iranul, nu are interesul de a pune în discuție configurația actuală, politică sau de altă natură, a Orientului Mijlociu.

4. **Statul Israel**, care, la 14 mai, a sărbătorit împlinirea a 70 de ani de la apariția sa oficială pe harta Orientului Mijlociu, se află, astăzi, într-o discretă dar susținută campanie de identificare a unor noi aliați în proximitatea sa regională. Pe fondul evoluțiilor tulburi pe eșichierul Orientului Mijlociu, al schimbării de Administrație la Casa Albă și scoțând din sertarele timpului „însemnătatea istorică” a tratatelor de pace încheiate cu Egipt și Iordania, dar ocolind episodul Oslo al păcii cu palestinienii, statul evreu este vital interesat de menținerea stabilității politice în cele două state arabe vecine și de identificarea unor noi punți de legătură cu universul musulman sunnit care să ajute la șubrezirea și izolarea inamicului său ireconciliabil – Iranul. Până în prezent, starea de avarie în care se află dosarul palestinian a limitat, practic, orice avans semnificativ în direcția „blocului sunnit” în care doar palide semnale pozitive au venit, din partea Arabiei Saudite, Qatarului și a Emiratelor Arabe Unite, dar acestea par a fi, deocamdată, doar concesii făcute grăbitului Donald Trump. Guvernul Netanyahu este evident preocupat de avansurile înregistrate, în Siria vecină, de armatele lui Bashar Al-Assad împotriva opoziției siriene și islamiste, dar și de apropierea discretă dar continuă a milițiilor iraniene de linia de armistițiu din Platoul Golan. Israelul are destule motive de ne-

liniște și acestea nu sunt legate doar de evoluțiile de pe frontul intern sirian, ci se referă și la mișcările Hezbollah din Liban, sau la perpetuarea unui climat tulbure în Irakul aflat sub puternica presiune a proiectelor sectare šiite. Într-un asemenea ambient, statul evreu are nevoie de noi canale de cooperare pentru stabilizarea situației din Levant și este deschis în acest sens, cu condiția ca problema palestiniană să nu redevină o condiție sine-qua-non pentru o detensionare mai largă a relaționării sale cu comunitatea celorlalte puteri regionale arabe sau non-arabe.

5. În sfârșit, **Egiptul** rămâne în continuare confruntat cu o puternică amenințare islamistă-radicală internă, îndeosebi în Peninsula Sinai, dar și cu provocările pe care, la vest, le reprezintă situația haotică din Libia vecină: Egiptul se prezintă, în momentul de față, ca o putere regională în declin ca urmare a eșecului abordărilor sale unioniste panarabe și a incapacității de democratizare a conceptului de putere și guvernare și de diversificare și modernizare a edificiului economic. În atari conjuncturi, Egiptul a fost silit să accepte susținerea financiară din partea Arabiei Saudite și a Emiratelor Arabe Unite în schimbul participării alături de aceste două monarhii la costisitorul război din Yemen. Beneficiind de dinamismul atavic al societății, de prestigiul și influența culturală în lumea islamică și arabă, dar și de starea de pace în relațiile cu statul evreu, Egiptul are energia necesară pentru renașterea rolului său ca element de referință pentru evoluțiile generale ale Orientului Mijlociu.

Puterile regionale au, în contextul abordat succint în precedentele rânduri, interesul de a menține, într-o formă funcțională, statu-quo-ul acestui Orient Mijlociu aflat în ebuliție și în febra propriei redefiniri identitare de după furtunile - încă neîncheiate - ale „primăverii arabe”. Șubre-zite de prefacerile izbucnite în urmă cu 7 ani, dar și de impactul unui islamism radicalizat care este, totuși, activ, aceste state mai au în comun un element de care poate depinde configurația viitorului lor și anume relaționarea cu puterile globale ale acestei lumi redevenită multipolară.

Puterile globale în contextul conflictual al Orientului Mijlociu

Prin politicile lor intervenționiste, marii actori pe eșichierul lumii globale au avut, neîndoindu-se, o contribuție nu lipsită de substanță la ascensiunea și rămânerea la putere în Orientul Mijlociu a unor regimuri autoritare a căror hegemonie le-a lipsit de o reală adeziune și susținere din partea societăților și națiunilor lor. Față de evoluțiile politico-militare pe care regiunea le-a traversat în toată perioada războiului rece, aceiași actori au procedat la o abruptă schimbare de giruetă, în sensul acțiunii pentru destabilizarea, compromiterea și eventual înlocuirea foștilor protejați. O asemenea acțiune a suferit, însă, de eroarea unei abordări selective, în funcție de interesele proprii într-un anume moment istoric: Dacă, bunăoară, violarea de către unii guvernanți arabi a chestiunilor care se referă la valorile fundamentale ale democrației occidentale - drepturile și libertățile omului și ale cetățeanului, libertatea de expresie, liberalizarea economiei, egalitatea de șanse și echitabila distribuire a bogăției naționale - au constituit principalele capete de acuzare împotriva Irakului, a Siriei, Libiei, a Iranului de după revoluția khomeynistă, aceleași încălcări ai fost trecute cu vederea în cazul monarhiilor absolute arabe din Golf, sau chiar în cazul efemerei guvernări a islamului politic al „Frăților Musulmani” în Egiptul cuprins de tăvălugul schimbărilor din 2011. Nu au lipsit nici fundamentările teoretice ale proiectelor de „înnoire prin haos”, așa cum a fost cazul celebrei teorii a „anarhiei constructive” sau a „haosului care zidește” lansată sub auspiciile Administrației George W. Bush ca fundamentare ideologică a democratizării acestei părți a lumii prin distrugerea prin haos intern a ordinii existente și construirea, pe ruinele acesteia, a unui alt Orient construit după paradigmele democrației occidentale.

Chiar dacă astăzi marile puteri mai poartă povara calificativului de „pompierei piromani”, nu poate fi nici negată și nici ignorată capacitatea acestor actori de a juca un rol de arbitri sau, cel puțin, de factori ajutători la stingerea și soluționarea morală și durabilă a hățișului de conflicte care sufocă întregul areal al Orientului Mijlociu

Noul Orient Mijlociu potrivit teoriei „anarhiei constructive”

curătat de particule inutile precum „mare” sau „nou”. Iar din această perspectivă, **Statele Unite ale Americii** și **Federația Rusă** sunt, în pofida poziției lor asincrone, actorii cu cea mai mare capacitate (dar și cu cea mai înaltă responsabilitate) pentru a acționa în direcția stabilizării Orientului Mijlociu.

Din dorința de a corecta anii de politică marțială americană în mandatul lui George W. Bush, America sub conducerea Administrației Barack Obama a renunțat en gros la orice formă de implicare majoră în geografia Orientului Mijlociu, procedând, între altele, la retragerea masivă a trupelor din Irak, refuzând, în același timp, vreun amestec substanțial în războiul civil sirian (cel puțin în faza de început a acestuia), în vreme ce Vladimir Putin a exploatat această politică de „non-combat” pentru a readuce Rusia în poziția de actor de neevitat în ansamblul ordinii globale. Tensiunile ascendente între Washington și Moscova, pe marginea dosarului sirian au ajuns, cu toate acestea, într-un punct de la care Administrația Donald Trump a recunoscut dacă nu rolul de

actor global al Federației Ruse, atunci, cel, puțin ponderea pe care aceasta o are în procesul de încetare a războiului civil și de aplecare asupra a ceea ce trebuie făcut în Siria de după conflict.

După o perioadă de început în care a creat impresia că este favorabilă unui dezgheț real în relațiile cu Federația Rusă, Administrația Donald Trump se dovedește surprinzător de imprevizibilă și mai rigidă decât și-au imaginat cei mai pesimiști analiști și observatori. De la recunoașterea Ierusalimului drept capitală eternă a statului Israel, urmată de transferul ambasadei americane din Tel Aviv în orașul celor trei religii, până la aruncarea în aer a speranțelor de deblocare a procesului de pace între palestinieni și israelieni și până la ostilitatea absolută față de Iran și la congelarea relaționării cu Rusia, Administrația Donald Trump promovează, inclusiv față de puterile regionale arabe declarat aliante ale Americii, politica unui „new deal” în care dialogul este acceptat doar în măsura în care ultimul cuvânt îl are America și în condițiile - inclusiv pecuniare și mercantile - pe care le dorește Administrația

Trump.

De cealaltă parte, Rusia continuă, sub acoperirea unei retorici diplomatice artificioasă și declamatorie, să acționeze în totală opoziție cu Statele Unite și face aceasta nu atât prin reluarea mecanicistă a unor scheme care țin de caduca logică a războiului rece, cât prin exploatarea unilateralismului politic al Washingtonului pentru a-și continua proiectul de fixare irevocabilă și cu orice preț a locului său de mare putere pe eșichierul lumii globale. Cât privește **China**, ea promovează cu aceeași continuitate retorica tradițională de apărare a drepturilor omului (utilizând, însă, dreptul de veto împotriva oricărei rezoluții internaționale care ar sancționa regimurile care violează tocmai aceste drepturi), în vreme ce, pentru Beijing, Orientul Mijlociu este mai puțin un focar de conflicte, și mai mult, sau chiar exclusiv, un izvor de hidrocarburi și o piață economică primitoare și încăpătoare.

*

Puteri regionale și puteri globale sunt tot atâția jucători pentru care Orientul Mijlociu a devenit eșichierul unui dublu joc – al oportunismului care dictează prioritățile de mai scurtă sau mai lungă durată atât în ce privește alianțele sau animozitățile, cât și viitorul regional, în funcție de proiectele și interesele de strategie globală ale marilor puteri sau menținerea la putere ori ascensiunea spre statutul de mare putere al regimurilor naționale orientale. Între interesele globale și posibilitățile regionale, Orientul Mijlociu rămâne un spațiu de conflict și instabilitate în care, spre deosebire de situația existentă la sfârșitul secolului trecut, atât actorii globali, cât și puterile regionale active sau emergente par a fi înțelese și acceptat că nici interesele globale, nici cele regionale nu vor putea fi promovate prin crearea sau întreținerea stării de haos și de “construire prin anarhie”. Impactul experiențelor istorice poate explica scepticismul și suspiciunea manifestate de statele din regiunea Orientului Mijlociu față de proiectele marilor puteri în materie de securitate și de alianțe politice sau securitare care, în situații de criză, pot să fie marginalizate și înlocuite cu tradiționalele poli-

tici occidentale ale “dublei încercuiri” de care istoria regiunii nu duce lipsă.

Orientul Mijlociu este, astăzi, spațiu al alianțelor artificiale cu arealul extraregional, străine de o conexiune durabilă cu ceea ce înseamnă un cadru sistemic de avantaje comune, economice sau securitare, iar această individualizare generează disensiuni, distorsiuni și conflicte endogene care șubrecesc identitatea regională, făcând-o mai vulnerabilă și mai ușor penetrabilă față cu ofensiva proiectelor extra-regionale. Astfel, Orientul Mijlociu, departe de a fi “nou” sau “mare” în sens pozitiv creator, se reîntoarce, progresiv, dacă nu chiar a redevenit ceea ce a fost la apariția acestei sintagme: un reper geografic pe harta de interese ale marilor jucători strategici globali.

ALEGERI ANTICIPATE ÎN TURCIA: DE CE S-A GRĂBIT ERDOGAN

Reza SHAHRESTANI

De convență cu partenerul său de coaliție, Devlet Bahçeli, lider al partidului Mișcarea Națională, la 18 aprilie președintele Recep Teyyp Erdogan a anunțat devansarea cu un an a alegerilor prezidențiale și parlamentare și organizarea acestora la 24 iunie a.c.

În luna aprilie 2017, cu o majoritate de 51,4%, electoratul turc a ales, prin referendum organizat la apelul lui Recep Teyyp Erdogan, ca Turcia să treacă la forma prezidențială de guvernământ, tot atunci stabilindu-se ca în luna martie 2019 să fie organizate alegeri locale, urmate, în noiembrie din același an, de alegeri prezidențiale și parlamentare.

Dar, încă de la referendumul de acum un an, ideea alegerilor anticipate a dominat gândirea Partidului Dreptății și Dezvoltării, generată fiind de aprehensiunea că, în condițiile evoluțiilor interne și regionale imprevizibile, anul 2019, fixat inițial pentru alegerile generale, este „prea îndepărtat” în timp, ceea ce lasă un interval cronologic în care atât Turcia, cât și guvernarea partidului condus de Recep Teyyp Erdogan ar putea să

fie confruntate cu presiuni și evoluții conflictuale de natură să producă schimbări nedorite atât în ceea ce privește stabilitatea internă, cât și, mai ales, să pună sub semnul îndoielii reziliența și viitorul politic al lui Erdogan însuși și al partidului său, mai ales în condițiile în care funcționarea sistemului de guvernământ este afectată de existența unui paralelism contradictoriu între regimul parlamentar, consfințit prin constituție și cel prezidențial care se manifestă de facto. Pe platforma acestei contradicții a fost, astfel, cristalizată varianta devansării cu un an a alegerilor care să pună capăt duplicității existente și, în ultimă analiză, să consfințească cumularea de către Erdogan a puterii absolute în stat pe care o exercită fără o acoperire legală și constituțională. În ultimă analiză, grăbirea alegerilor prezidențiale este o decizie politică circumscrisă unei foarte calculate ecuații a avantajelor și dezavantajelor, într-un context în care intervențiile militare ordonate de Erdogan în Siria, sub numele de cod „Scutul Eufratului” și „Ramura de Măsline” (soldată, aceasta, cu o cucerire relativ facilă a enclavei kurde Afrin din nord-vestul sirian), a produs o sensibilă creștere a popularității președintelui, afectată de măsurile draconice adoptate după puciul eșuat din vara anului 2016. Devansarea scrutinului prezidențial și parlamentar trebuie privită, în consecință, ca un act de exploatare și fructificare a acestui prilej favorabil, pentru consolidarea puterii atât pentru Recep Teyyp Erdogan, cât și pentru Partidul Dreptății și Dezvoltării.

În opoziție cu această analiză, nu sunt puțini observatorii care au opinii deosebite, potrivit cărora, decizia lui Erdogan a fost determinată, în realitate, de preocuparea acestuia pentru blocarea și evitarea a cel puțin doi factori de amenințare periculoasă, atât pe plan intern cât și în cadrul relaționării regionale și extraregionale a Turciei gestionată de Erdogan, factori care se află într-o strânsă relație de complementaritate. Este adevărat, că, potrivit celor mai recente indicatori statistici, economia națională turcă se află pe un trend pozitiv, dar tot atât de adevărată este și realitatea că moneda națională turcească a cunoscut și parcurge un proces de devalorizare în comparație cu principalele monede forte de pe piața financiară, fapt care l-a determinat chiar pe președinte să declare că „Turcia este confruntată cu un veritabil război economic pe care este decisă să nu îl piardă”

Din acest punct de vedere, devansarea alegerilor general constiuie - în analizele Partidului Dreptății și Dezvoltării - un punct de cotitură care „va pune capăt unei contorsionate și tulburi perioade de tranziție și va readuce Turcia pe drumul drept și al unui nou sistem de guvernare politică stabil și puternic”.

La acest factor se adaugă realitățile crizei interne din Siria, aflate într-o rapidă și capricioasă evoluție care ar putea să nu fie cu necesitate în beneficiul Turciei. Triplul atac americano-anglo-francez împotriva „capacităților militare chimice” ale Siriei, incidentele militare care au impli-

cat forțele aeriene ale Iranului și Israelului, acutizarea tensiunilor între Rusia și comunitatea occidentală și NATO sau ideile care circulă în legătură cu „importul de noi jucători militari în conflictul intern sirian sunt tot atâția factori care au potențialul de a complica abordările Turciei, de a crea probleme neprevăzute cât privește prezența turcă în teritoriul sirian și de

a tulbura și mai mult relațiile cu fostul aliat american de ieri și chiar cu aliații rus și iranian de astăzi.

Din această perspectivă, devansarea alegerilor a fost concepută de către Recep Teyyp Erdogan ca o măsură preventivă a oricăror evoluții negative posibile. În principiu, această mișcare a alegerilor anticipate oferă lui Recep Teyyp Erdogan și formațiunii politice naționaliste aliate la guvernare șanse sporite de a obține victoria la urne și oricum superioare numeric față de ceea ce ar fi putut obține dacă scrutinul ar fi avut loc, potrivit programării inițiale, în anul 2019. Însăși devansarea acestora reprezintă un avantaj pentru Erdogan, dacă se are în vedere că perioada de 15 săptămâni - de la anunțul făcut de președinte până la noua dată fixată pentru scrutin - este, din punctul de vedere al formațiunilor politice de opoziție în frunte cu Partidul Republican al Poporului, categoric insuficientă pentru organizarea și desfășurarea unei campanii electorale eficiente și cu aderență deosebită la masa electoratului, mai ales în condițiile în care acestea sunt departe de a-și fi clarificat programele și alianțele posibile pentru intrarea în cursa electorală.

Mijloacele de informare în masă din Turcia invocă, drept contra-candidat serios al lui Erdogan, pe „Doamna de fier a Turciei”, sexagenara politiciană Meral Akşener, lider al așa-numitului „Partidul Bun” (*İli Parti*) constituit la 25 octom-

brie 2017 prin desprindere din Partidul Mișcarea Națională. Dar pentru a oferi electoratului turc motive credibile pentru ca acesta să-i ofere sufragiile necesare unei victorii împotriva lui Erdogan, „doamna de fier” a Turciei va trebui să depășească serioasele handicapuri care-i stau înaintea, între care, nu în ultimul rând, se regăsește chiar în legea partidelor care nu permite participarea la procesul electoral a formațiunilor politice - cum este și „Partidul Bun” - cu o vechime mai mică de cel puțin un an de la constituire. Presupunând, însă, ca Meral Akşener va cere și va obține o derogare de la această condiție, rămâne lipsa de popularitate și aderență în interiorul electoratului turc care, cel puțin în lumina sondajelor de opinie, este, în majoritate, susținător al lui Erdogan. La ora când aceste rânduri sunt scrise, la bursa electorală din Turcia este vehiculat și numele fostului președinte Abdullah Güll, susținut de Partidul Republican (kemalist) și de formațiunea „Refah” (islamistă) - o opțiune pe care analiștii turci o consideră ca fiind „timidă” și „nerealistă”

Deși orice scrutin de asemenea anvergură poate aduce și surprize, aprecierea predominantă este aceea că, după alegerile de la 24 iunie, Recep Teyyp Erdogan își va consolida poziția de sultan-președinte.

Dar peste mai puțin de o săptămână, urnele vor vorbi.

ALEGERI PARLAMENTARE ÎN ȚARA CEDRILOR: „LIBANUL PENTRU (APROAPE) TOȚI LIBANEZII”

Lamya FOUAD, Beirut

După nouă ani de relache parlamentar și trei prelungiri (2013, 2015, 2017) ale Legislativului expirat, la 6 mai 2018, libanezii au fost invitați, în sfârșit, la urne pentru a-și exprima sufragiile în conformitate cu noua Lege Electorală, bazată pe criteriul proporționalității, combinat cu inedita tehnică a „votului preferențial” care conferă alegătorului dreptul ca, punând pecetea pe o anumită listă electorală, să voteze, pe aceeași listă, sau pe alta, în favoarea unui candidt preferat al cărui nume figurează în respectiva listă.

Pentru observatorul direct al campaniei electorale premergătoare scrutinului, impresia frapantă a fost aceea că asistă la un carnaval electoral strict „à la libanaise”, marcat de o formidabilă mobilizare, impresionantă nu atât prin amploarea însăși, cât, cu deosebire, printr-o retorică a virulenței înverșunate din care au curs, ca din Cornul Abundenței, șuvoaie de promisiuni, jurăminte, lacrimi de show și urlete pentru viitorul „Libanului tuturor libanezilor”, o confruntare dezlănțuită în care s-a uzat fără limite de tot ceea ce limba arabă poate oferi cât privește panoplia armelor - de la stereotipiile vechi la un teribil război psihologic și lingvistic asupra electoratului - până la acuze, amenințări, invective și auto-laude în care „linia roșie” a decenței și a bunu-

lui - simț a fost violată sub impulsul unei nețărmitate iubiri pentru toți libanezii și, mai ales, pentru cele 128 de fotolii care încap în aula Parlamentului din Beirut.

Pe statuia fostului premier sunnit și martir Rafik Hariri a fost arborat drapelul galben al „Partidului šiit și proiranian al lui Dumnezeu” - în semn de concordie și frăție națională, probabil - în spațiul public și pe podiumul mitingurilor electorale s-au perindat chipuri și discursuri de mult intrate în clasicismul istoriei libaneze - aceleași partide cu nume de calendar precum „8 Martie” și „14 Martie”, aceeași Mișcare šiită „Amal” a octogenarului Nabih Berri, același Seyyd Hassan Nasrallah, același Samir Geagea, aceleași „Forțe Libaneze”, același excentric lider druz, septuagenarul Walid Jumblatt și, mai ales, aceeași primitivă scindare confesională a vieții interne care a dictat istoria Libanului încă de la apariția sa ca stat independent pe harta Levantului.

Iar când muzicile au tăcut și când stăzile și piețele publice au fost lăsate în sarcina lucrătorilor de la salubritate, au vorbit cifrele:

- 3,7 milioane de votanți, în care este inclus și milionul de libanezi din diaspora;

- Participarea la vot 49,20%, procent redus, cel puțin prin raportare la furibunda campanie de mobilizare electorală desfășurată de toate formațiunile angajate în

competiție, dar și la marile mize aruncate în joc sub semnul unei radicale schimbări a Libanului care „nu va mai fi cum a fost”.

Rezultatele alegerilor confirmă această predicție retorică doar în măsura în care au adus două surprize mai puțin așteptate, deși previzibile și anume saltul făcut de formațiunea șiiită Hezbollah care, împreună cu cealaltă entitate șiiită, reprezentată de Mișcarea „Amal” au acaparat peste 50% din fotoliile parlamentare, adică 65 portofolii din totalul de 128 pe de o parte și, pe de altă parte, severul recul înregistrat de tabăra sunnită în frunte cu curentul „Viitorul” (*Al-Mustaqbal*) al premierului Saad Al-Hariri care a pierdut o treime din ponderea reprezentării în parlament, coborînd de la 35 de mandate, în vechiul Executiv, la sub 20, menținându-și, însă, șansa de a forma noul guvern prin însumarea voturilor exprimate de celelalte liste și personalități independente sunnite care au participat la scrutin.

Rezultatul alegerilor a fost lipsit de ambiguități. Reculul sunniților grupați în jurul premierului Al-Hariri este incontestabil. Proiectarea forțelor șiiite în frunte cu Hezbollahul lui Hassan Nasrallah plasează doctrina „rezistenței” și influența iraniană în elita decizională a statului libanez, dar și în nucleul unor posibile taifunuri politico-militare care amenință să se declanșeze în regiune și la care Libanul oficial și instituția sa militară vor fi, inevitabil, atrași. O reechilibrare de forțe și influențe se profilează și în tabăra politică și confesională creștină unde Curentul Patriotic Liber al președintelui Michel Aoun a fost ajuns serios din urmă de Forțele Libaneze ale lui Samir Geagea, categoric ostile șiiților din Hezbollah.

Numai că, pe sfârâmișatul, mișcătorul și complicatul eșichier politic libanez, calculele aritmetice impuse de numărărtoarea voturilor nu corespund, cu necesitate. celei de-a doua matematici specifice cu deosebire democrației libaneze și care vrea ca socotelile finale să fie decise, în culise, de înțelegerile „amiabile” între „șefi” – fie ei de partide, de alianțe, de familii, de clanuri, de secte religioase, dar, în egală măsură și de conexiunile externe, regionale sau internaționale prin

care toți aceștia sunt legați de jucători, alianțe și interese străine.

În acest context, ascensiunea politică a milițiilor Hezbollah nu se datorează scrutinului de la 6 mai. Dominația acestei formațiuni politico-militare asupra scenei politice libaneze început cu cel puțin un deceniu în urmă și a fost favorizată de degringolada și inconsecvența permanentă a forțelor politice libaneze. Rezultatul alegerilor de la 6 mai, care, practic, s-au încheiat cu o victorie a Hezbollahului, a fost influențat, în bună măsură, de evoluția contextului politico-militar regional și din vecinătatea geografică a Libanului. Relativa retragere a Statelor Unite din „afacerile” regionale, desfășurarea în Siria a armatei rusești și a milițiilor iraniene și salvarea consecutivă de la prăbușire a regimului Bashar Al-Assad, poziția capitulardă a guvernului libanez și a șefului său față de presiunile exercitate de monarhia wahhabită de la Ryad sunt doar câteva elemente care au atârnat greu în balanța politicii și a electoratului libanez care, dintotdeauna, a fost foarte receptiv și sensibil la influența exteriorului.

Pe de altă parte, eșecul (relativ) al „Viitorului” lui Saad Hariri și al sunnismului libanez nu este străin de falimentul mai larg al forțelor și programelor sunnite moderate active pe eșichierul Orientului Mijlociu. În Irak, în Siria sau în Yemen acestea și-au confecționat emblema unei forțe perdante, zdrobită între „ciocanul” regimurilor de după „Primăvara arabă” și „nicovala” terorismului jihadist, față de care proiectele sunnite au dovedit o îndârjită cecitate, la adăpostul căreia și al autovictimizării ideologizate, au ajuns să fie considerate drept sinonime și pepiniere ale marilor blocuri extremiste precum „statul Islamic”.

De cealaltă parte, Hezbollah și aliații săi politici au câștigat cu puțin peste jumătate din sufragii la alegerile parlamentare din 6 mai. Considerat de către SUA drept mișcare teroristă, Hezbollah obține, prin victoria înregistrată, nu numai un atu de putere pe eșichierul intern libanez, dar și capacitatea de a complica ecuația politicilor occidentale și, mai ales, a Statelor Unite, față de Liban și de a da noi dimensiuni și perspective de abordare a conflictului tot mai amenințător dintre Israel, pe de o parte, și Iran, ca sponsor al regimului sirian, pe de altă parte.

Prin faptul însuși de a fi reușit să pună capăt unui lung vid politic și parlamentar, Libanul și clasa sa politică au demonstrat, indiferent de rezultatul alegerilor, că Libanul își păstrează energia regenerativă și aderența la principiile democrației. Din păcate, ca și în precedentele alegeri, din ultimele două decenii, Libanul a ratat, și de data aceasta, ocaziile prețioase pe care le-a avut de a ieși din vechea sa haină statală de confederație cantonală confesională și de a găsi calea de trecere către satul modern al „Libanului pentru toți libanezii”. După alegeri, va urma formarea unui nou guvern de la care cetățenii nu așteaptă prea multe, mai ales în ceea ce privește abordarea malignelor racile ale corupției, ale oportunismului politic și ale separării tot mai adânci între libanezii bogați și libanezii săraci care sărăcesc tot mai mult. Din acest punct de vedere, Libanul pe care l-a arătat și pe care îl prefigurează scrutinul de la 6 mai este, și va fi, mai degrabă, un Liban doar parțial al tuturor libanezilor.

ÎNTRU YOM HA'ATZMAUT ȘI AL-NABKA: IMPOSIBILA PACE

Dr. MUNIR SALAMEH, Ramallah

La 14 și 15 mai a.c., statul Israel a trăit două evenimente cu dublă semnificație internă, dar și cu reverberații regionale și internaționale de natură să influențeze în mod dramatic ecuația păcii și războiului în regiunea Orientului Mijlociu, în general, și perspectivele de soluționare a lungului conflict palestinian-israelian și, în egală măsură, relațiile dintre principalii actori politico-militari din această parte a lumii și de pe eșichierul strategiei contemporane globale.

În primul caz, este vorba de sărbătorirea jubilară a Zilei Independenței (*Yom Ha'Atzmaut*, în ebraică), care marchează, în acest an, împlinirea a 70 de ani de când, la 14 mai 1948, a fost proclamată, oficial, nașterea statului Israel, cu o zi înainte de încheierea regimului de mandat britanic în Palestina, act care venea ca o încununare a idealurilor sionismului așa cum fuseseră acestea elaborate, în urmă cu 32 de ani, (în 1896) de evreul austriac Theodor Herzl, în pamfletul său „Der Judenstaat” (Statul evreu).

Din punct de vedere juridic și teritorial-demografic, crearea statului Israel a avut la bază Rezoluția nr. 181 a Adunării Generale a ONU din 29 noiembrie 1947 care prevedea împărțirea Palestinei între evrei și arabi, după cum urmează:

- un stat evreu, pe 56,47% din total, cu o populație de 498.000 evrei și 325.000 arabi;
- un stat arab, conținând 43.5% din Palestina, cu o populație de 807.000 arabi și 10.000 evrei;
- un regim de tutelă internațională pentru le-

14 mai 1948: Declarația de Independență

rusalim, cu 100.000 locuitori evrei și 105.000 arabi.

În condițiile în care lumea arabă nu a acceptat Rezoluția ONU, considerând-o inechitabilă, un număr de 5 state arabe – Egipt, Irak, Transiordania, Liban, Siria - și Liga Statelor Arabe, (prin Armata de Salvare Arabă, cunoscută și sub denumirea de Armata de Eliberare Arabă formată de Liga Arabă, cu un efectiv de 10.000 oameni - siriieni, libanezi, iordanieni, arabi din Palestina și egipteni din Mișcarea Fraților Musulmani) au invadat noul stat evreiesc în noiembrie 1948. A fost primul din seria marilor conflicte arabo-israeliene, încheiat în iulie 1949, printr-un armistițiu, cu ocuparea de către Israel a unei însemnate părți din fosta Palestină mandatară, dar și cu exodul a cca. 711.000 de arabi palestinieni, adică 50% din populația arabă a Palestinei sub mandat britanic, sau 80% din populația arabă din teritoriul palestinian inculs prin Rezoluția de Partaj în teritoriul statului Israel. La acest prim mare val al refugiaților palestinieni se adaugă și cca. 250.000 -300.000 de oameni care au fost expulzați de evrei înainte de proclamarea statului Israel. Astăzi, numărul total al refugiaților palestinieni înregistrați ca atare de agențiile ONU pentru refugiați se cifrează la 5.340. 440 persoane.

*

În limba arabă, cuvântul *Nabka* se traduce prin „catastrofă”, „dezastru” și el este expresia lingvistică a unei memorii palestinienilor care a început, prin voia istoriei, tot în urmă cu 70 de ani, odată cu anul 1948, și se continuă, contorsionată și dominată de nostalgia întoarcerii la origini, această „calamitate” fiind comemorată, an de an, prin varii manifestări și „marșuri” ale reîntoarcerii”, ca simbol al neuitării și al speranței într-o messianică zi a păcii și a justiției. Anul acesta, jubileul de 70 de ani a avut două fețe, de o parte și de cealaltă a zidului despărțitor care separă teritoriul Israelului de teritoriile palestinienilor „autonome” Gaza și Cisiordania. De o parte cupele de șampanie ridicate în cinstea celor 70 de ani de existență statală a Israelului și inaugurării oficiale

a ambasadei Statelor Unite la Ierusalim, transferată de la Tel Aviv prin voia făcătorului de pace, Donald Trump. De cealaltă parte, palestinienii adunați în „Marele Marș al reîntoarcerii”, manifestând pentru libertate, demnitate și aducere-aminte a tuturor vicisitudinilor pe care le-au cunoscut de-a lungul ultimelor șapte decenii. De o parte ovații și toasturi, de cealaltă parte, demonstrații palestinieni întâmpinați cu gazele toxice și cu gloanțele lunetiștilor și ale forțelor de securitate ale Statului Israel.

„Marele Marș al Reîntoarcerii” din anul acesta a început la 30 martie și, între această dată și ziua de 14 mai, ripostele armatei israeliene s-au soldat cu 105 morți și peste 10.000 de răniți în rândul palestinienilor, pentru ca, în „zilele fierbinți” de 14 -15 mai și următoarele să mai fie înregistrați încă 66 morți și 2.400 de răniți la linia de separație între Gaza și teritoriul israelian. Și toate acestea cu argumentul Israelului - pe care, de altfel, nu îl contestă nimeni - de a se apăra „împotriva terorismului”, sau, cum afirma un responsabil israelian, „mai bine să primim critici decât condoleanțe”. (Este greu de știut dacă familiile morților vor primi compasiune și condoleanțe din partea cuiva).

În tradiția unei vechi și confortabile diplomații a pudorii, guvernele statelor și forurile directoare ale agențiilor internaționale au avut, cu puține excepții, reacții elaborate în aceeași cunoscută și pasageră retorică.

Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, Antonio Guterres s-a mulțumit să reitereze apelurile la prudență și calm, în timp ce Raad Al-Hussein, înalt comisar al ONU pentru drepturile omului, mustră Israelul pentru „utilizarea excesivă a forței”, cerând - cui?- tragerea la răs-

pundere a... forțelor israeliene de securitate!

Consiliul de Securitate al ONU și-a manifestat „nemulțumirea și tristețea” față de uciderea civililor palestinieni, solicitând, totodată, o investigație a masacrului din Gaza. Cu toate acestea, Statele Unite au blocat adoptarea unei rezoluții în acest sens.

Secretarul General al Ligii Arabe, Ahmed Abu Gheit găsea de cuviință să se plaseze în postura de acuzator public și internațional, afirmând că „este rușinos să vedem țări care participă, alături de SUA și Israel, la celebrarea mutării ambasadei americane în Ierusalimul ocupat prin încălcarea gravă a reglementărilor internaționale.” Poate că sentimentul pe care domnul secretar general îl impută altor state are o actualitate mai presantă în cazul Ligii Arabe care, cel puțin de la Acordurile de la Oslo din 1993, perioadă care include și ultimii doi ani de șefie a domniei sale la Ligă, această organizație a „unității și solidarității arabe”, nu s-a evidențiat prin vreo inițiativă concretă în susținerea „cauzei palestinienilor” reprezentată de un stat palestinian care, chiar și fără dimensiunea teritorială, este, totuși, membru al Ligii Arabe.

Mai amintim, în sfârșit, măsura Africii de Sud care l-a convocat pe ambasadorul Israelului pentru a-i exprima „protestele și consternarea” pentru cele întâmplate și a-i cere să părăsească țara de reședință, precum și virulența singulară cu care a reacționat liderul turc Recep Teyyp Erdogan (aflat în campanie electorală!), angajându-se, la concurență cu premierul Benjamin Netanyahu, în jocul de-a expulzarea reciprocă ambasadurilor și înalților agenți consulari.

*

De șapte decenii, între aniversări, comemorări și funeralii, palestinienii și israelienii nu fac decât să-și transmită unii altora același mesaj care se confundă tot mai mult cu victoria definitivă, de o parte, și cu fantoma renunțării definitive, de cealaltă parte și care vorbește prea puțin sau deloc despre pace, pentru a vorbi, tot mai mult, despre imposibila pace, cunoscută, de la o vreme, și sub brandul comercial de „afacerea secolului”.

SIRIA: STAFFAN DE MISTURA, CONSILIUL DE SECURITATE ȘI SOLUȚIA POLITICĂ ÎNARMATĂ

Maher NABOULSI, Siria

Încă din primele luni de la declanșarea sa, războiul civil din Siria a fost însoțit de declarații și rezoluții internaționale și de inițiative arabe care au prefăcut trecerea, în anul 2014, la procesul negocierilor politice rămasă în cronică „revoluției siriene” sub denumirea de „procesul Geneva”, un proces desfășurat în episoade, asemenea unui film serial și care a inspirat, de-a lungul timpului, alte două „processe” de negocieri, denumite și ele după amplasamentele unde au fost inițiate ori s-au desfășurat, respectiv capitala Kazahstanului, Astana și stațiunea turistică Soci de pe coasta rusească a Mării Negre. Și aceste „processe” au produs nenumărate serii de declarații, apeluri la reținere și calm, la armistiții sau la „dezescaladări”. Nici una din acestea nu a fost respectată sau pusă în practică în litera și spiritul ei, războiul continuând, parcă cu și mai multă furie, atât din partea regimului și a aliaților săi, cât și din partea opoziției siriene și islamiste, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat în segmentul politic și al diplomației. Din toate acestea nu a lipsit paradoxul că toate părțile beligerante și-au continuat campaniile militare vorbind, cu acribie, despre „imperativul” negocierilor politice drept instrument pentru o reală soluționare a crizei. O asemenea retorică nu a avut, în realitate, și nu are alt rost decât obținerea, de către fiecare actor, a unor poziții cât mai avantajoase pe front și, prin aceasta, a unor argumente și atuuri de forță la masa negocierilor. Coincidență sau nu, în tot acest carusel, s-a putut constata că, într-un fel, mediatorul internațional Staffan De Mistura a

urmat o poziție relativ similară, în sensul că fiecare ofensivă sau campanie desfășurată de regimentul de la Damasc pentru recucerirea unor zone sau orașe aflate sub controlul rebelilor, a fost urmată de declarații prin care, în mod ascendent și în numele ONU, diplomatul internațional a făcut pledoarii tot mai înflăcărâte în favoarea reluării și continuării negocierilor care, în sensul literal și tradițional al cuvântului, nu au avut loc niciodată prin întâlnirea face - to - face și la aceeași masă a părților în conflict.

Astăzi, după expulzarea opozanților din suburbiile capitalei Damasc și pe fondul pregătirilor pe care armata loialistă și aliații le fac pentru continuarea campaniei armate spre nord-vestul și către sudul țării, Staffan De Mistura și șefa diplomației europene, Federica Mogherini, își manifestă preocuparea și îngrijorarea față de soarta locuitorilor din Idleb, din Hama, din Deraa, Suweida, repetând, în linii mari, același lamento pe care l-au interpretat și la Alep, și la Homs și la Gouta. Orice act de compasiune este omenesc și apreciable, dar el este inutil atunci când este făcut de doi înalți reprezentanți oficiali ai Organizației Națiunilor Unite, iar aceasta ridică, în mod firesc, și repetitiv întrebări și nedumeriri cât privește rolul organizației planetare și răspunderea care revine poziției acesteia de non-combat față de sutele de mii de morți sirieni, de milioanele de refugiați și deplasați, de cei peste un milion de infirmi, de cei peste 70% din populația Siriei care trăiesc sub pragul critic al sărăciei, și de uriașul deșert de ruine în care au fost transformate orașele și satele Siriei. Este trist să se constate că în tot acest calvar sirian, rolul efectiv al lui Staffan De Mistura a fost, mai degrabă, acela de a se menține în funcție și de a inventaria pierderile omenești și materiale provocate de războiul sirian, în vreme ce organizația mondială pe care o reprezintă s-a limitat la birocrația declarațiilor și a unor rezoluții pe care nimeni dintre beligeranți și actorii implicați în tragedia din Siria nu le mai ia, de multă vreme, în serios.

Dosarul sirian se află într-o fază în care toți beligeranții și susținătorii acestora consideră că orice soluție politică pentru acest conflict nu va fi posibilă decât în măsura în care, în plan militar, cel mai puternic pe front va fi și cel care va

impune configurația acestei soluții politice. Brutalitatea luptelor pe care Federația Rusă și Iranul le duc pe eșichierul militar sirian nu are altă explicație decât tocmai dorința de a-și asigura “capete de pod” puternice care să le permită dominația în procesul de soluționare negociată a conflictului. Dacă o asemenea soluționare va deveni vreodată realizabilă.

Ar fi, însă, nedrept, nerealist și simplist să se pună responsabilitatea, sau o bună parte a acesteia în seaman unor funcționari – cu ranguri înalte, dar funcționari – pentru numeroasele și lamentabilele eșecuri în care s-au împotmolit demersurile internaționale de pace. Dacă este să se identifice o cauzalitate directă a acestor eșecuri, aceasta nu este legată de maniera însăși în care Organizația Națiunilor Unite și Consiliul său de Securitate au abordat - în mod defectuos – spiritul și litera principiilor de drept internațional și regulile de conduită codificate în Carta ONU, cu privire la soluționarea conflictelor.

Articolul II din Carta Națiunilor Unite, în paragrafele sale 1, 4 și 7, stipulează explicit principiul egalității suverane a tuturor statelor membre cărora li se cere ca, în relațiile lor internaționale, să se abțină de la amenințarea cu forța sau de la utilizarea forței împotriva integrității teritoriale și a independenței unui alt stat. Mai mult, cele 30 de rezoluții pe care ONU le-a adoptat până acum în legătură cu chestiunea conflictului sirian afirmă, fără excepție, angajamentul de a respecta independența, unitatea și integritatea teritorială a Siriei, în conformitate cu scopurile și principiile consfințite în Carta fundamentală a Organizației Națiunilor Unite. La șapte ani de război, ne putem întreba, cu îndreptățire, ce a făcut, concret, Consiliul de Securitate pentru a asigura respectarea și aplicarea întocmai a acestor scopuri și principii care au fost stabilite, de la bun începutul, pentru a asigura ca pacea, securitatea, suveranitatea și independența statelor și popoarelor să fie singurele credințe care să guverneze viața internațională și relațiile dintre statele și națiunile participante la normalitatea acesteia. Sub sacrosancta, anacronica și dăunătoare autoritate pe care marile puteri și-au rezervat-o, în Consiliul de Securitate, sub numele de “dreptul de veto” principiile enunțate în Carta

ONU sunt ignorate cu aroganță, iar criteriile de drept internațional sunt subminate și răstălmăcite pentru a se plia pe interesele egoiste ale celor puternici și a oferi acestora arme de luptă în acerbă și orgolioasă confruntare pentru reîmpărțirea ordinii mondiale și impunerea propriilor interese politice, strategice și geopolitice. Siria este doar una dintre multele victime ale acestei logici și practici care constituie "biblia" laică și oneroasă a clubului celor puternici și grav afectați de ipocrizia care a născut atâtea drame și catastrofe umane.

Este greu, dacă nu imoral de crezut că toate campaniile militare duse de comunitatea occidentală în cele peste 200 de intervenții armate în care aceasta a fost inițitoare și actor principal, au fost determinate de vreo iubire fierbinte pentru democratizarea și libertatea popoarelor invadate și mutilate, de la conchistadorii medievali până la dramele care se desfășoară astăzi în Irak, Siria, Libia, Yemen.

Pacea din Siria, așa cum se prefigurează, va fi - dacă va fi - reinstaurată după principiul "primul venit, primul servit", ceea ce în condițiile unui conflict sirian mai durabil decât cel de-al doilea Război Mondial va însemna că pacea în Siria va fi una purtând amprenta grenadei și a puștii-mitraliere.

Iar pentru aceasta, nu vor fi vinovați nici Kofi Annan, nici Lakhdar Brahimi, nici Staffan De Mistura, nici doamna Federica Mogherini.

Atunci cine? Ar fi dramatic să se uite de realitate, pentru a produce clone ale lui Slobodan Milošević, pentru ca mai marii lumii să poată să-și dea acolada victoriei pe deasupra unor sirieni în lințolii.

ACORDUL NUCLEAR CU IRANUL: DE LA "5+1" LA „4+1”. ȘI DUPĂ?

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

La 8 mai, cu 4 zile mai devreme decât „ziua Z” știută inițial, președintele Donald Trump a semnat ordinul executiv de retragere a Statelor Unite din calitatea de parte la Tratatul Nuclear în 2015 cu Iranul, în componența 5+1 în legătură cu programele nucleare ale Republicii Islamice Iran. Comunitatea internațională, cu excepția Israelului, Arabiei Saudite și Emiratelor Arabe Unite, și-a exprimat regretul pentru această decizie care, după opiniile analiștilor, „a pus capăt celui mai bun acord realizat vreodată în domeniul nuclear militar”. Ceilalți patru plus 1 semnatori ai acordului și-au exprimat, într-o primă reacție și în mod mai mult sau mai puțin explicit, intenția de a face front comun împotriva voinței lui Donald Trump și de a găsi modalități pentru a menține valabilitatea acordului în noua formulă diminuată.

Semnătura președintelui american pe decizia în discuție a pus capăt eforturilor și demersurilor făcute de partenerii europeni pentru a-l convinge pe liderul de la Casa Albă să nu producă ruptura, aceștia propunând, în schimb, ca varianta de continuitate, eventuala negociere a unei anexe, sau a oricărei alte forme care să mențină acordul și să dea satisfacție, în același timp, contestațiilor formulate de partea americană. Donald Trump a preferat să trateze cu indiferență sugestiile și punctele de vedere ale celor mai apropiați parteneri ai săi de pe continentul european – Teresa May, Angela Merkel și Emanuel Macron,

Comentatorii au remarcat faptul că, prin opoziția lor față de gestul lui Donald Trump, aliații acestuia s-au situat mai aproape de Moscova decât de Washington, după ce, până în „ziua rupturii” constituiseră un front solidar împotriva Federației Ruse incusiv prin impunerea de penalități internaționale și prin demersurile colective de izolare, în plan diplomatic, a lui Vladimir Putin.

În ceea ce îl privește, regimul de la Teheran a optat pentru a testa capacitatea celorlalți semnatori ai acordului de a se adapta la noua conjunctură, mai ales în condițiile în care șeful diplomației franceze, Jean - Yves Le Drian declarase că „acordul nu a murit”. În acest sens, președintele Hassan Rohani a acordat celorlalți semnatori un răgaz „de foarte puține săptămâni” pentru a face cele de trebuință pentru a garanta continuitatea acordului, avertizând că, în caz de eșec, Iranul „va avea o cu totul altă poziție”.

Pe de altă parte, imediat după anunțul prezidențial, șeful trezoreriei americane, Steven Mnuchin, a făcut o declarație în care a sintetizat penalitățile care urmează să fie aplicate Iranului:

- Măsuri de limitare a exportului de petrol iranian, acestea urmând să intre în vigoare la 180 de zile de la denunțarea tratatului nuclear. În această perioadă, partea americană va proceda la o evaluare a măsurii în care statele interesate și-au diminuat importurile de energie de pe piața iraniană;

- După 90 de zile, cu începere la 8 mai a.c., Washingtonul va impune îngrădiri în ceea ce privește vânzarea de dolari către Iran, cumpărarea de aur, metale rare și pietre prețioase de proveniență iraniană, tranzacțiile cu oțel și aluminiu, investițiile pe piața financiară iraniană și a construcției de automobile;

- Retragerea autorizațiilor de export către Iran acordate companiilor din industria aeronautică civilă, inclusiv Boeing și Airbus;

- După 180 zile, vor intra în vigoare sancțiuni impuse porturilor iraniene, vaselor de transport maritim și industriei constructoare de nave;

- Sancțiunile vor afecta și tranzacțiile între instituțiile financiare străine atât cu Banca Centrală a Iranului, cât și cu companiile iraniene de asigurare și reasigurare.

Dincolo de latura politică a problemei, rămâne, nu mai puțin importantă, chestiunea relațiilor între companiile europene și regimul din Teheran, fiind de așteptat, în acest sens, ca acestea și, cu deosebire, instituțiile financiar-bancare, să manifeste prudență sporită în relațiile lor cu Iranul. Chiar și în ceea ce privește Federația Rusă,

este îndoielnică că întreprinderile, companiile și sistemul bancar al Federației vor fi dispuse să-și asume riscul de a continua relațiile cu partea iraniană, în condițiile în care aceasta ar însemna un conflict deschis cu Statele Unite și, implicit, intrarea lor sub incidența sancțiunilor aplicate de guvernul american. De altfel, volumul investițiilor străine, fie ele europene sau rusești, s-a menținut la un nivel relativ scăzut chiar și după semnarea, în urmă cu trei ani, a „Acordului 5+1”.

Așa cum spuneam, președintele Donald Trump a luat decizia privitoare la Acordul nuclear cu Iranul, ignorând nu numai insistențele contrare ale liderilor europeni, ai aparatului securitar, sau ale mediilor parlamentare de la Washington.

Insistența cu care președintele SUA și-a dus la capăt intențiile anterior anunțate, poate avea mai multe explicații, dar cele mai plauzibile par a fi următoarele:

- O înțelegere incompletă sau superficială a termenilor și a stipulațiilor Acordului denunțat;

- Continuarea strategiei prezidențiale de lichidare a oricărei moșteniri reminiscente din perioada Administrației Barack Obama;

- Dorința de a șubrezi, prin toate mijloacele non-militare posibile și chiar de a distruge regimul teocratic iranian și viabilitatea instituțiilor sale susținătoare.

În alocuțiunea sa televizată, președintele Donald Trump a afirmat că Iranul a încălcat prevederile acordului de la a cărui semnare, însă, Agenția Internațională pentru Energie Atomică a prezentat nu mai puțin de zece rapoarte privind activitățile nucleare ale Iranului, toate acestea ajungând la aceeași concluzie și anume că Teheranul își respecta angajamentele asumate. În luna aprilie a.c., însuși secretarul Apărării, James Mattis, a confirmat, în fața unei comisii a Senatului, „robustețea respectivelor rapoarte de verificare”. Argumentația pe care Donald Trump a adus-o în susținerea deciziei sale suferă de unele carențe care pun în discuție chiar graba cu care decizia a fost validată. Astfel, președintele Trump și-a susținut punctul de vedere prin a afirma, între altele, că „în virtutea Acordului,

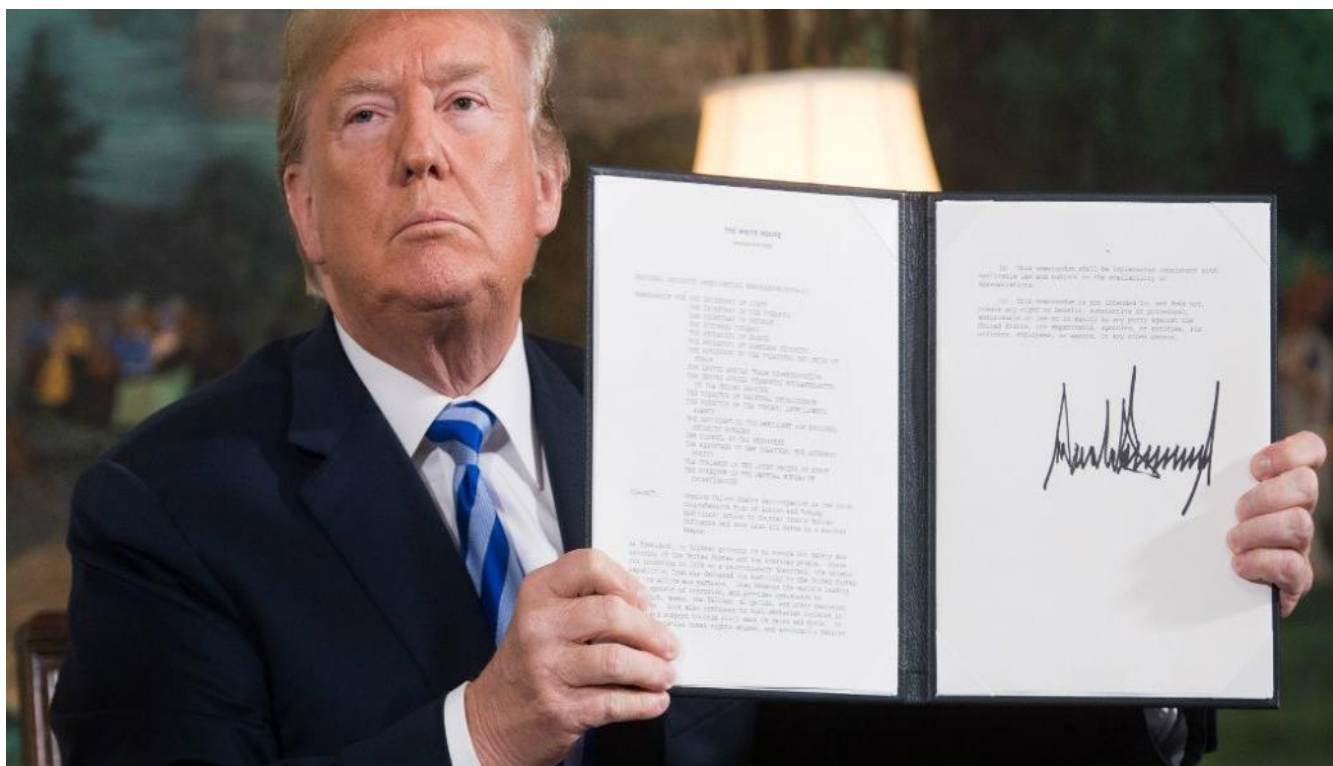
Statele Unite sunt obligate să plătească Iranului, drept compensații, suma de 100 miliarde dolari”. În realitate, era vorba de deblocarea fondurilor iraniene aflate în băncile americane și „înghețate” de Administrație. Iar suma respectivă reprezintă întreaga sumă blocată în băncile occidentale și nu numai în Statele Unite.

Dincolo de acest joc retoric al „scopului care scuză mijloacele”, retragerea Statelor Unite din Acordul multistatal cu Iranul va avea consecințe securitare pe cât de pragmatice, pe atât de complicate, așa cum recunoștea cancelarul german Angela Merkel.

În primul rând, aceasta va însemna anularea prevederilor din acord referitoare la obligația Iranului de a accepta inspecțiile invazive internaționale la instalațiile și infrastructurile iraniene cu profil nuclear. De acum înainte, Iranul va fi exonerat de o asemenea obligație. Specialiștii și oamenii de știință iranieni știu să construiască bomba atomică. Nu este un lucru nou și colecția de documente și piese vechi de 15 ani care ar fi fost procurate de Mossad și pe care premierul Netanyahu le-a prezentat opiniei publice într-o manieră patetică și teatrală nu spune nimic inedit din acest punct de vedere. Or atâta vreme cât inspecțiile și anchetele internaționale nu vor mai

fi acceptate pe teritoriul iranian, Teheranul va fi liber să-și reia activitățile în domeniu, în văzul lumii și fără a mai fi nevoit să justifice sau să ascundă ceea ce face. Se înțelege că un asemenea scenariu nu va face decât să conducă spre noi escaladări ale tensiunilor deja ajunse la o cotă critică nu numai între America și Iran, ci și între cele două maluri occidentale ale Atlanticului. La Teheran, nu sunt puține vocile - ale mollahilor „duri” și ale atotputernicei organizații a Gardienilor Revoluției care afirmă răspicat că, pentru Iran, Acordul cu comunitatea occidentală a avut efecte dacă nu catastrofale, cel puțin ne semnificative, mai ales în domeniul economic, comercial și financiar și, în consecință, ar trebui ca și Iranul să denunțe, fără remușcări, un asemenea „tratată perdanț” pentru partea iraniană. Deja, înalte voci din ierarhia regimului, în frunte cu cea a președintelui Hassan Rohani, au anunțat disponibilitatea Iranului de a reactiva programele de producere a uraniului îmbogățit și de a renunța și la celelalte limitări tehnice impuse prin „5+1”. Iar a ceasta ar putea să fie declanșatorul unor noi tensiuni exploatabile pentru justificarea unui conflict direct și deschis cu regimul islamic din Teheran. Să fie acesta motivul și scopul real care a determinat decizia lui Donald Trump?

Ce vor face aliații europeni ai Americii?

Dacă, după 2015, realizarea acordului colectiv cu Iranul a constituit un titlu de glorie contabilizat în favoarea diplomației europene, pasul făcut de Donald Trump, la numai 3 ani de viață ai acordului respectiv înseamnă, pentru aliații de dincoace de Atlantic, un test sever, dificil, incomod și - se poate spune - umilitor pentru partenerii din Europa care s-au dovedit, în corpore, neputincioși în a influența abordările și gândirea individualistă a „stăpânului de la Casa Albă”. Mai ales Germania, Marea Britanie și Franța au înțeles la timp intențiile noului președinte american vizavi de soarta acordului colectiv încheiat cu Iranul, iar aceasta a generat îndelungi consultări și discuții cu fostul șef al diplomației americane, Rex Tillerson a cărui demitere a fost percepută în marile cancelarii europene drept moment de început al politici trumpiste la nivel planetar, practică cu bastonul într-o mână și cu pumnul de dolari în cealaltă. Dacă aliații europeni au depus eforturi uriașe pentru realizarea acordului și s-au străduit cu aceeași insistență să schimbe intențiile lui Donald Trump, aceasta s-a datorat, înainte de toate, rațiunilor economice și comerciale și avantajelor așteptate din cooperarea cu un Iran „partener” de Tratat și care, pe deasupra, este și o țară petrolieră, dar și deschisă marilor investiții în economie și infrastructură. Or semnătura de seismograf a lui Donald Trump a pus capăt tuturor acestor așteptări și speranțe. Europeanii, și nu numai doamna Merkel, au, deci, serioase motive de supărare.

Comentariile mediatice europene, dar și americane, după anunțul făcut de Donald Trump, au fost marcate de îngrijorare și pesimism, nu puțini editorialiști și comentatori avansând, chiar, presupoziția că pasul făcut la Washington urmărește să creeze preambulul pentru o acutizare războinică a relaționării cu Iranului - impresie întărită și de intensificarea „dialogului” cu rachete între Israel și forțele iraniene desfășurate în Siria. Este un moment în care comunitatea vest-europeană este supusă unui test și unor provocări cu care relațiile euroatlantice nu au mai fost supuse de multă vreme.

Este, însă, foarte probabil că, în perioada dintre 8 mai și începutul efectiv al aplicării sancțiunilor americane anti-iraniene, cancelariile europene

și diplomația de la Bruxelles vor depune maximum de eforturi pentru a salva ce se mai poate salva, din această formulă slăbită în care, după anunțul rupturii, schema „5 + 1” s-a redus la 4+1, având perspectiva să „scadă la 3+1 după despărțirea de Marea Britanie și chiar la un simplu 3 dacă Iranul va pleca urechea la retorica Gardienilor Revoluției.

La doar trei zile după eveniment, revista „Foreign Policy” publica o amplă analiză pe marginea deciziei luate de Donald Trump, decizie pe care o aprecia drept „un refuz și o negare periculoasă a diplomației americane tradiționale” și aprecia că „lumea va avea suficiente motive să se întrebe dacă Statele Unite nu vor repeta precedentul iranian și în cazul altor tratate de securitate la care America este parte și, poate chiar al Tratatului Alianței Atlanticului de Nord la a cărui realizare, SUA a avut contribuția fundamentală”. „Foreign Policy” se întreba, retoric „de ce trebuie ca alții să respecte un acord convenit, dacă Statele Unite vor doar să culeagă avantajele, fără a face nimic pentru aceasta?”

Cu sau fără legătură cu analiza revistei americane, Franța a fost primul aliat al Americii care a inițiat o contraofensivă acidă la măsurile arbitrare adoptate de președintele Donald Trump, înalte voci din cercurile decizionale de la Paris insistând pe ideea că „europenii nu sunt și nu trebuie să se comporte ca niște slugi ale lui Donald Trump”. Tot la Paris a fost propusă și crearea unei agenții europene cu atribuții similare celor avute de Ministerul american al Justiției, respectiv să elaboreze și să impună contra-măsuri menite să apere interesele companiilor europene și ale independenței comunitare în promovarea propriilor relații internaționale. Kremlinul a pus în analiză o idee care pare să intereseze și Uniunea Europeană, respectiv încheierea unui amplu acord de liber schimb cu Iranul

Este evident că, în perioada următoare, evoluțiile și reacțiile europene și internaționale la retragerea americană din „acordul iranian” nu vor fi nici puține, nici timide. După un turneu prin state membre ale Uniunii Europene făcut de șeful diplomației iraniene Mohamed Javad Zarif,

la 19-20 mai, la Teheran s-a aflat comisarul european pentru energie, Miguel Arias Canete care a avut discuții cu ministrul de Externe Javad Zarif, cu președintele Organizației Iraniene pentru Energie Atomică, Akbar Salehi și cu ministrul Petrolului, Bijan Zanganeh cărora le-a prezentat sugestii ale Uniunii Europene pentru contracararea efectelor generate de decizia americană, între care și continuarea exporturilor de petrol iranian, plățile urmând a fi efectuate în moneda europeană și direct între băncile europene și banca centrală iraniană.

Oricum, „testul” autoritarist la care Europa a fost supusă de Administrația de la Washington va fi, cu certitudine, și un prilej de meditație serioasă dacă nu cumva a venit vremea ca Europa să meargă cu propriile picioare și nu cu cele ale lui Donald Trump.

AL V-LEA RĂZBOI SIRIAN ?

Dinu COSTESCU

În istoria sa modernă, adică de la proclamarea independenței statale față de Franța, la 17 apri-

lie 1946, dar și în cronica marelui conflict arabo-israelian al Orientului Mijlociu, conflagrația din octombrie 1973 („războiul din Ramadan” sau „războiul de Yom Kippur”, în varianta ebraică”) a fost ultima confruntare majoră dintre arabi și evrei în care Siria a fost implicată nemijlocit, după participarea armatelor sale la războiul din mai 1948, împotriva nou-creatului stat Israel și după al doilea război israeliano-arab („războiul de șase zile”) din iunie 1967, încheiat, pentru „Siria lui Hafez Al-Assad”, cu pierderea Înălțimilor Golan. Din primăvara anului 2011 și până în prezent, Siria („a lui Bashar Al-Assad”, de data aceasta) se află agajată într-un al patrulea război în care Israelul este angajat doar de pe marginea terenului de joc și în care protagoniștii principali sunt regimul de la Damasc și partea sirienilor care vor ca țara să fie „a lor”. Un război care, pentru prima dată, nu mai este unul „pentru eliberarea teritoriilor ocupate de sionism”, ci, mai degrabă, un „război al francizelor”, în care mai mulți protagoniști regionali și extra-regionali, laici și confesionali, mai mari sau mai mici, animați de „dragostea” pentru „Siria democrată” ori pentru propriile proiecte și interese strategice, își duc fie jihadul propriu, fie competiția pentru expansiune strategică în această țară, în regiu-

nea Orientului Mijlociu sau în morfologia noii ordini multipolare a lumii.

În ultima parte a primăverii acestui an, analizele mediatice, cu întreaga lor gamă lingvistică și partizanală, au vorbit, mai vocal sau cu vădită prudență, despre perspectiva apropiată a încheierii acestui al patrulea război „din Siria”, avansând, în acest sens, prognoze și horoscopuri privitoare la identitatea învingătorilor și a celor perdanți. Iar în discursul mediativ, surprinde o ciudată grupare a celor două tabere. La capitolul :păgubiți” sunt menționați, de regulă, fie opoziția armată, fie facțiunile jihadiste, fie unul din sponsorii lor, în vreme ce tabăra învingătorilor este redusă la un singur protagonist. Bashar Al-Assad și, mai rar, Federația Rusă și, probabil, Iranul. Despre poporul sirian se vorbește puțin sau deloc. La nici una din cele două categorii.

Dincolo de pronosticuri, mai mult sau mai puțin optimiste cât privește victoria păcii asupra războiului, tot la cumpăna dintre primăvara și vara acestui an, aceleași mijloace de informare în masă, dar, și, de această dată, mediile politice din spațiile mai apropiate sau mai îndepărtate de geografia siriană, vorbesc despre perspectivele sumbre ale unui al cincilea război pentru care Siria ar urma să fie teatru de operații, și este vorba de acutizarea tensiunilor dintre statul Israel, susținut de Administrația Trump, pe de o parte și Republica Islamică a Iranului - actor activ în războiul civil sirian și în alte dosare conflictuale ale Orientului Mijlociu, pe de altă parte - un război care, odată izbucnit ar putea, potrivit unor nu puține analize, să devină epicentru al unei noi conflagrații cu energie centrifugă de incendiere a unui conflict israeliano-iranian cu dimensiuni, durată și consecințe ușor previzibile.

La începutul lunii februarie, think tank-ul american „International Crisis Group” (ICG), pune în circulație o analiză intitulată „*Israel, Hizbollah and Iran: Preventing and Another War in Syria*”, material în care este susținută ideea că războiul civil sirian a intrat într-o nouă fază în care Siria ar putea să devină teatrul unei confruntări armate între statul evreu și regimul teocratic iranian. Motivul: temerile crescânde ale guvernului

Netanyahu față cu perspectiva ca foarte repede țara vecină să devină „o baza militară iraniană” permanentă în Siria și, mai ales, direct amenințătoare pentru interesele de securitate națională ale Israelului.

Asemenea aprehensiuni sunt lesne de înțeles în măsura în care considerentele tactice care au împiedicat până acum o repetare a războiului dintre Tzahal și milițiile libaneze Hezbollah nu mai sunt de actualitate, iar războiul declarațiilor, tot mai virulent, inoculează sentimentul că o tăiere, manu militari, a nodului gordian al ostilității reciproce este o opțiune pe care, mai ales Israelul, o ia tot mai mult în calculele sale.

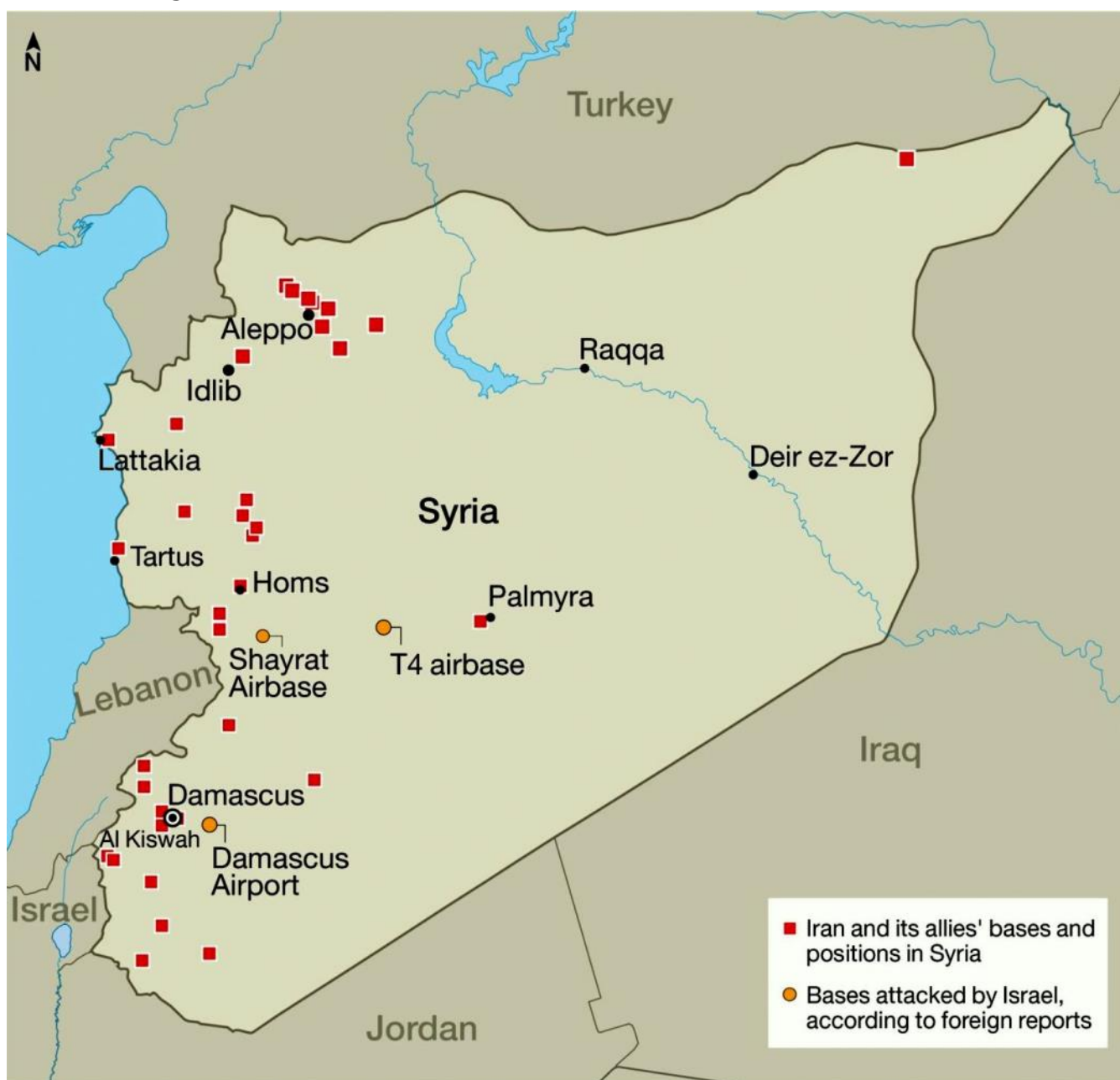
După ce un avion israelian de bombardament F-16, aflat în misiune în spațiul aerian vecin a fost doborât de bateriile de rachete siriene sol-aer și după declanșarea unui mini-război al dronelor de care milițiile iraniene din Siria nu au fost străine, sinusoida tensiunii a crescut brusc la un nivel mai ridicat. Nu este, desigur un secret faptul că, de la declanșarea crizei interne din Siria, în anul 2011, aviația israeliană a executat - cu știința și cu acceptul Federației Ruse - numeroase raiduri și lovituri aeriene împotriva unor obiective militare siriene, dar și iraniene, în egală măsură, acțiuni soldate cu morți în rândurile efectivelor iraniene.

În general, statul israelian s-a abținut de la o aliniere activă de partea uneia sau alteia din cele două tabere angajate în războiul intern sirian, limitându-se la intervenții militare punctuale pentru a impune respectarea a ceea ce premierul Benjamin Netanyahu a denumit „linii roșii”, sau interdicții a căror nerespectare poate fi considerată drept declarație de război, între acestea prioritare fiind împiedicarea Iranului de a aproviziona Hezbollahul din sudul Libanului cu rachete și alt material militar, pe de o parte, și blocarea tentativelor insistente ale Iranului de a institui „capate de pod” în apropierea liniei de armistițiu care, din 1974, separă partea platoului Golan, ocupată de Israel în iunie 1967, de sud-vestul teritoriului sirian, pe de altă parte. Or, la jumătatea lunii septembrie 2017, Federația Rusă, Turcia și Iranul au semnat acordul de instituire a așa-numitelor „zone de dezescaladare” în

mai multe regiuni fierbinți ale teritoriului național sirian, inclusiv în zona de frontieră sudică și sud-vestică cu Iordania și cu „granița” israeliană din Podișul Golan. Israelul a notificat semnatarii și, cu deosebire, Federației Ruse, cererea ca nici o prezență militară iraniană sau a Hezbollah în geografia acestor enclave să nu fie amplasată la mai puțin de 60 kilometri de linia armistițiului din Golan, reușind să obțină numai 20 kilometri, distanță care, potrivit surselor israeliene, nu a fost respectată nici de gardienii revoluției iraniene, nici de milițienii din Hezbollah. Drept măsuri de retorsiune, guvernul de la Tel-Aviv a intensifi-

cat frecvența raidurilor aeriene și a sporit livrările de armament și material militar pentru cel puțin șapte grupuri rebele din opoziția siriană care acționează în zona de frontieră cu Platoul Golan.

Se cuvine menționat că statul Israel dispune de baze militare amplasate pe întreaga jumătate a Golanului aflată sub ocupație de aproape 50 de ani, precum și de un puternic post de supraveghere electronică, optică și fotografică instalat pe muntele Tel Abu Nada din masivul Hermon, la cca 60 km. sud-vest de capitala Damasc. Toate

Prezența militară iraniană în Siria Sursa: Haaretz

acestea adăugate continuării de către iranieni a consolidării prezenței armate și a derulării în Siria a unor programe de producție militară au contribuit substanțial la o abruptă deteriorare a climatului de ostilitate dintre statul evreu și cel iranian, fapt care îl determina pe ministrul israelian al Apărării, Avigdor Lieberman, să declare, pe un ton iritat, că acum „a trecut vremea lătrăturii. A venit vreme să mușcăm și să mușcăm adânc”. La rândul său, premierul Netanyahu, aflat la ultima reuniune pentru securitate de la Munchen (17-18 februarie a.c.) adresa Iranului un avertisment sever: „nu încercați să ne puneți răbdarea la încercare căci riposta noastră va fi teribilă. Dacă va fi necesar, îi vom ataca nu numai pe mandatarii sirieni ai Iranului, ci Iranul însuși!”. Avertismentele israeliene au fost etichetate de șeful diplomației iraniene, Javad Zarif, drept „caricaturale”.

Simplu război al nervilor?

La puțină vreme după incidentul aviatic care a implicat doborârea avionului israelian de bombardament în Siria, fostul diplomat american Dennis Ross, purtător de cuvânt al American-Israel Public Affairs Committee (AIPAC) declara că acest incident „trebuie să trezească atât comunitatea internațională, cât și Administrația Trump” și adăuga că „dacă Rusia nu va frâna prezența iraniană în Siria, Statele Unite nu trebuie să rămână inactive”. Ex-diplomatul Dennis Ross voia să inducă ideea că „dacă rușii nu fac nimic” pentru a stopa expansiunea iraniană, Washingtonul va trebui să intervină militar în Siria pentru a face el acest lucru. Dar este Casa Albă dispusă, cu adevărat, să pună în aplicare sugestia lui Dennis Ross? Și nu cumva apelul la o intervenție americană de acest gen înseamnă că Israelul nu are nici capacitatea și nici dispoziția de a se angaja, de unul singur, într-un conflict de amploare cu Iranul islamic? În relația sa cu prezența iraniană în Siria, prin filiera rusească, problema o constituie tocmai împotrivirea Moscovei față de escalada către un nou război pe același front în care Rusia își poartă războiul

propriu. Este adevărat că Benjamin Netanyahu și Vladimir Putin au convenit un acord „amiabil”: Israelul lasă Moscovei libertatea de a salva regimul lui Bashar Al-Assad, iar Putin va trece cu vederea bombardamentele israeliene asupra unor poziții iraniene sau pro-iraniene în Siria. Dar, așa cum aprecia analistul israelian Anshel Pfeffer (Haaretz, 19 februarie 2018), acordul respectiv nu mai are semnificație, în măsura în care Rusia respinge *in integrum* abordările israeliene asupra „chestiunii iraniene”. Raportul lui International Crisis Group, menționat la începutul acestor rânduri, cita, în acest sens, afirmațiile unui diplomat rus care spunea, între altele: „Oficialii israelieni ne spun că Iranul luptă în Siria, cu scopul prioritar de distrugere a Statului Israel., că Iranul este motivat nu atât de interese statale, cât de considerații ce țin de confesionalism și teologie și că noi, rușii, trebuie să construim o viitoare Sirie eliberată de prezența Iranului. Noi dorim să ținem seama de interesele israeliene, dar este cu neputință să luăm în serios argumentele lor”

În cercurile politice și mediatice israeliene nu lipsesc vocile care cer ca Iranului „să-i fie dată o lecție de neuitat”. Dar, din punctul de vedere al lui Benjamin Netanyahu și chiar în opinia belicosului său ministru al Apărării, Avigdor Lieberman, perpetuarea pe termen lung a unui conflict „la foc scăzut” cu Iranul ar fi de preferat, în măsura în care aceasta ar menține „chestiunea iraniană” în luminile rampei internaționale, situație din care Israelul poate beneficia de susținere internațională și din partea Administrației Trump, fără ca un asemenea „război mocnit” să amenințe cu extinderea, dar ducând la o certă uzură a potențialului iranian de reziliență și la erodarea, pe plan intern, a stabilității regimului teocratic în raport cu propria societate iraniană.

Zarurile conflictului încă nu au fost aruncate, astfel încât nu trebuie exclusă posibilitatea ca regiunea și arealul conflictului sirian să cunoască o nouă vară fierbinte.

SIRIA: ÎNTRE „TAQSIM”, „TAQASUM” ȘI SFERE DE INFLUENȚĂ

**Ambasador prof. Dumitru
CHICAN**

La 20 aprilie, agenția rusă de presă „Interfax” difuza o declarație a lui Serghei Riabkov, ministru-adjunct de Externe, care, comentând pe marginea evoluțiilor din Siria, afirma că „Moscova nu are o viziune clară în ceea ce privește perspectivele de menținere a unității teritoriale a Siriei”. În declarația sa, acordată postului de televiziune „Deutsche Welle”, demnitarul rus mai preciza, textual, că „Federația Rusă nu poate afirma cu certitudine cum vor evolua lucrurile în ceea ce privește șansele ca Siria să rămână un stat unitar din punct de vedere teritorial și social”

În aceeași zi, la puțin timp după declarația lui Serghei Riabkov, în Turcia, președintele Recep Teyyp Erdogan era invitat la un seminar organizat de Universitatea Bugaz din Istanbul, prilej cu care, în intervenția sa, liderul turc a vorbit, aproape ostentativ, despre „demersurile pe care unii le desfășoară pentru fărâmițarea regiunii Orientului Mijlociu, avînd ca punct de plecare Siria și Irakul”. Președintele Erdogan mai afirma că aceste „conspirații vizează nu numai destrămarea celor două țări arabe, ci și scindarea integrității sociale, naționale și teritoriale a Turciei”, avertizând, însă, că „Turcia de astăzi este cu totul alta decât vechea Turcie, este Turcia care nu va depune armele în fața scenariilor elaborate în străinătate”. În acest caz ne aflăm, mai degrabă, în fața unei declarații populiste. În măsura în care, pentru evitarea unei asemenea perspective scizioniste, singura soluție propusă de Erdogan constă în trecerea la un regim de guvernare prezidențial, care, de altfel, reprezintă și obiectivul unic al alegerilor anticipate din luna iunie, anunțate de președinte și aprobate de către parlamentul de la Ankara.

Privită în sine, tema fragmentării teritoriale,

statale și sociale a Siriei nu este nouă și ea se regăsește, mai mult sau mai puțin explicit, în majoritatea pachetelor de propuneri, inițiative și planuri care, de-a lungul anilor, au fost aruncate pe catifeaua verde a ruletei la care se joacă existența unui stat și a unui popor.

Nou este, însă, faptul că, pe de o parte, este pentru prima dată când o asemenea abordare scizionistă este evocată deschis de Federația Rusă și Turcia – doi dintre principalii actorii angajați activ pe eșichierul conflictului intern sirian – și, pe de altă parte, asemenea abordare are loc într-un moment în care atacul tripartit SUA - Marea Britanie - Franța împotriva unor prezumtive infrastructuri ale arsenalului sirian de arme chimice se păstrează în lumina tuturor reflectoarelor ca punct de cotitură în abordările dosarului sirian din perspectiva unei posibile „soluții finale” pentru acest sângeros conflict. Deja principalele mijloace arabofone de informare în masă vorbesc despre o asemenea perspectivă, grăitoare în acest sens fiind, bunăoară, analiza pe care, în ediția sa din 19 aprilie, cotidianul londonez „Al-Hayat” - cu sponsorizare saudită - susținea „o soluție siriană după modelul Kosovo” în care editorialistul avansa ideea că numai o repetare similară a „tratamentului aplicat în spațiul exiugoslav - respectiv masive bombardamente ale SUA sau NATO asupra Siriei „baasiste”, urmate de o dezmembrare teritorială pot duce la încheierea războiului și la instaurarea păcii.

Despre dezmembrarea entității statele siriene s-au scris, în cei peste șapte ani de conflict, studii, analize, prognoze și scenarii care, împreună, pot alcătui numeroase și respectabile volume. „Pulsul Geostrategic” a abordat constant această „soluție” pe care a considerat-o nu numai imorală și anacronică, ci și o gravă agresiune la adresa principiilor de drept internațional și a normalității în relațiile internaționale contemporane.

Se constată, însă, că de la abordările de până acum, ținând, mai curând, de domeniul virtual și speculativ, acest subiect s-a apropiat vertiginos de tărâmul unei realități aflată în curs de cristalizare – o realitate care se naște în contextul unor ocupații multinaționale a căror formă

fundamentală de manifestare poate fi numită, fără teama de a greși, cu sintagma de „ocupație militară” la care sunt părtașe Federația Rusă, Statele Unite ale Americii, Iranul, Turcia și, într-o măsură mai discretă, Marea Britanie, Franța și Israelul. Regimului aflat la putere i se acordă, sub numele de „Siria utilă”, doar o parte a teritoriului național a cărei administrare este exercitată sub gestiunea și potrivit intereselor Federației Ruse și Iranului. Teritoriul național sirian este marcat de prezența a peste 30 de baze și amplasamente militare străine, a căror reprezentare imagologică oferă imaginea unei țări scindată în ceea ce poate fi numit „zone de influență” sau „zone de interes” ale puterilor menționate aflate într-o acerbă competiție pentru a-și asigura, fiecare, zone de exclusivitate sau, în extremis, spații în care autoritatea este împărțită după criterii amiabile care să evite conflictele și ciocnirile directe ale intereselor și proiectelor lor.

În limba arabă există două cuvinte care, derivate de la aceeași rădăcină fonetică și având sensuri diferite, exprimă cât se poate de grăitor natura statu-quo-ului aflat în curs de înrădăcinare și consolidare în Siria. Este vorba, în primul rând, de substantivul *Taqsim*, cu sensul literal de „împărțire”, „decupare” ca acțiune exercitată din exterior și de cauzalități externe care acționează asupra întregului, în sensul dezmembrării acestuia și pentru luarea în stăpânire a fragmentelor rezultate. Este vorba, în al doilea rând, de substantivul *Taqāsum* care semnifică acțiunea prin care doi sau mai mulți factori își distribuie între ei părțile unui întreg, acestea fiind corespondente ale „zonelor de influență și interes” sau „coexistă” și își împart între ei gestionarea aceleiași zone de interese.

În cazul de referință al Siriei, stabilirea și configurarea pragmatică a acestor doi tremeni se realizează, după cum istoria evenimentială arată, prin mijlocirea armelor și a vărsării de sânge, atunci când la aceste două mijloace nu se adaugă și diplomația considerată, după definiția lui Klawsewitz, ca „război purtat cu alte mijloace”.

Pornind de la situația existentă în momentul de față în geografia frontului sirian, se poate spune

că asistăm la un proces lent de configurare a liniilor de demarcație între viitoare zone de influență și control care vor marca harta Siriei de după conflict.

Vorbim, astfel, despre o „provincie” siriană care include teritoriul situat la est de cursul râului Eufrat, reprezentând aproximativ o treime din suprafața totală a teritoriului sirian. Din punct de vedere demografic acest areal este dominat de etnia kurdă, dar, fapt nu mai puțin important, aici se află 90 la sută din resursele exploatabile de petrol și cca. 45 la sută din zăcămintele de gaz natural. Din perspectivă geopolitică a conflictului intern sirian, „provincia” a cunoscut evoluții majore - de la proiectele separatiste ale minoritarilor kurzi, la bazele și locațiile militare implementate de armata americană și la ingerințele militare ale Turciei, concretizate prin operațiunile „Scutul Eufratului” și „Ramura de Măslin” - toate acestea făcând ca teritoriul din nord al Siriei să fie, practic, scindat în două principale zone de control și influență străină, respectiv cea a Statelor Unite și cea a Turciei

La începutul lunii aprilie, la Ankara, președinții Vladimir Putin, Recep Teyyp Erdogan și Hassan Rohani și-au reconfirmat atașamentul față de menținerea „zonelor de de-tensionare militară” stabilite la Astana, insistând, în același timp, pe imperativul de apărare a integrității și suveranității teritoriale a Siriei. O insistență care, dincolo de retorică, ascunde, în realitate, consensul celor trei lideri asupra împărțirii reciproc acceptabile a zonelor lor de control și influență în Siria, dar și asupra unei coordonări mai active în contracararea proiectelor strategice pe care politica Administrației americane a lui Donald Trump le

Principalele zone de influență străină în Siria

are în vedere în Siria.

Realitatea este că, pe fondul suspiciunilor și adversităților care caracterizează relațiile dintre beligeranții externi implicați în conflictul intern sirian, viitorul Siriei rămâne învăluit de incertitudini. După încheierea, în avantajul regimului Al-Assad, a campaniei din zona Ghouta a capitalei siriene și în lumina orientărilor acestuia spre continuarea ofensivei militare spre districul nord-vestic Idlib și către granița sudică cu Iordania și cu Platoul Golan, Siria va fi, în continuare, eșichier al unor competiții tot mai strânse între actorii regionali și internaționali pentru impunerea și consolidarea propriilor arii de interes și influență.

Din această perspectivă, este greu de imaginat că Siria de după război își va regăsi coeziunea, omogenitatea și unitatea pe care le-a avut înainte de anul 2011.

Scindarea acestei țări este o stare de fapt care

sugerează, mai degrabă, tendința zonelor de influență existente de a se constitui, într-o perspectivă pe termen scurt și mediu, în mini-state configurate după structura frontului în momentul în care o pace va fi proclamată.

Astăzi, discursul despre „Siria utilă” nu mai este de actualitate. Această sintagmă denumește, în realitate, o parte a teritoriului sirian aflată sub o dublă ocupație rusească și iraniană. Iar fâșia întinsă între districtul Latakia, trecând prin gubernoratele Tartouss, Banias și până la Homs este, se poate spune, o zonă de exclusivitate rusească marcată de baze terestre și navale rusești și presărată cu sisteme rusești de apărare antiaeriană este o regiune siriană în care unica autoritate și putere asupra militarilor și a societății civile aparține lui Vladimir Putin care, retoric, o împărțește cu regimul Bashar Al-Assad într-un gen de „*taqasum*” cu perspective de a deveni ti-par pe termen nedefinit al Siriei „unite și suverane” doar în declarațiile de presă.

ISIS: DE LA DRAPELUL NEGRU LA FLAMURA ALBĂ?

Reza SHAHRESTANI

În toți cei trei ani care s-au scurs de la ocuparea Mossulului irakian și proclamarea Statului Islamic din Irak și Siria (ISIS) în anul 2014, până la anunțarea oficială, la finele anului 2017, de către guvernul de la Baghdad și Coaliția multi-națională anti-jihadistă, condusă de Statele Unite ale Americii, a victoriei asupra acestei entități terorist-islamiste și a încetării de facto, a existenței vremelnice „califat musulman” al imamului irakian Ibrahim Awwad Al-Samarrai metamorfozat, onomastic, în „califul” Abu Bakr Al-Baghdadi, o întreagă comunitate internațională a putut să urmărească atrocitățile inimaginabile pe care această entitate le-a săvârșit – imagini de coșmar care s-au fixat în memoria afectivă însoțite fiind și străjuite de imaginea drapelelor negre – simboluri ale „noului califat”, inscripționate cu textul lapidar al „mărturisirii de credință” musulmană în unicitatea monoteistă a lui Allah și în adevărul Profetului său.

Astăzi, lugubrele flamuri negre vestitoare de moarte, distrugeri și lacrimi nu mai flutură în Irak și nici în Siria, pe clădirile altădată de interes public și social, deasupra nesfârșitelor convoaie de Toyota tăind de-a curmezișul pulberile deșertului pentru a-i duce pe „luptătorii pe calea lui Allah” către alte crime, violuri, vărsări de sânge. Drapelele negre au dispărut odată cu dispariția teritorială a coșmarului pus sub senul

fanatizatului strigăt „Allah Akbar”. Dar se poate vorbi, cu adevărat, de moartea acestei tumori? Răspunsul pare a fi, mai degrabă, profund negativ.

În involuția sa către dispariție, „Statul Islamic” repetă experiența pe care, la vremea respectivă, a parcurs-o și „Baza pentru jihadul mondial” a lui Ossama Bin Laden. Dacă rămășițele pământesti ale acestuia au pierit - după cum ni se spune - în adâncul oceanului, ideile sale, doctrina pe care a fundamentat-o și fanatismul pe care l-a ridicat la rangul de sistem filosofic au rămas deasupra, continuând să anestezieze rațiunile și să producă tragedii inspirate din mentalitățile Evului Mediu. Fostii jehadiști înregimentați sub turbanul lui Bin Laden, inspirați de acesta dar și de experiența mai vechilor „afghani arabi” s-au eclipsat, readunându-se sub alte identități, continuând să fie activi sub forma unor celule independente, sau reunindu-se pentru a da naștere altor „baze” rebotezate în Djabhat Al-Nusra, Ansar Al-Islam, Al-Murabitun, Ansar Beit Al-Maqdes și alte asemenea onomastice aflate în căutarea febrilă fie a unor noi coordonate în spațiul geografic, fie în menținerea în viață a idealurilor lor doctrinare și mobilizarea de noi candidați la jihad și la crima ca preludiu la Paradisul promis.

O asemenea reziliență și capacitate de regenerare după paradigma de supraviețuire a hidrei legitimează îngrijorarea, nedumerirea și întrebările privitoare la adevărul despre moartea extremismului salafist-jihadist. Deocamdată, răspunsuri sporadice și convingătoare au venit tot din partea jehadiților rămași după anunțarea oficială a dispariției Statului Islamic: aten-

tate sinucigașe sau cu mașini-capcană, asasinat, jafuri, execuții sumare sau deja clasică utilizare a vehiculelor grele drept mașini ale morții, în Irak, în Siria, Libia, Yemen, Europa de Vest - petrecute după ce Statului Islamic i s-a cântat orația mortuară - vin să dea răspunsul cel mai sesizabil la toate aprehensiunile legate de „sindromul Daish”: terorismul islamist n-a murit, Statul Islamic este în curs de schimbare la față, ideologia sa este departe de a fi fost învinsă.

Puținele informații de care dispunem ne permit să oferim un exemplu edificator în sensul celor de mai sus.

Cu începere de la finele anului 2017, în unele mijloace arabofone de informare în masă au fost vehiculate, la început mai timid, apoi cu o marjă de certitudine în plus, rapoarte despre apariția unui nou „lăstar” desprins trupul fostului „califat” și avînd două puncte inițiale de reper care ulterior s-au dovedit a fi reale: în Kurdistanul irakian acționează o nou-constituită grupare descendentă din corpul „decedatului” Stat Islamic și avînd drept semn distinctiv nu faimoasa flamură neagră, ci un drapel purtînd efigia unui cap de leu - semn al bărbăției! - autoîntitulată, din acest motiv, „Gruparea Drapelele Albe” (*Ar-Rayāt Al-Baydā'* în limba arabă)

Așa cum o descriu rapoarte ale serviciilor irakiene de informații, gruparea a fost constituită în noiembrie 2017 din foști combatanți ai grupării teroriste „Statul Islamic” care, după eliberarea

Tuz Khormato, situarea geografică

orașului irakian Mossul la începutul lunii iulie 2017, au reușit să străpungă linia de atac a forțelor irakiene și să se retragă în zona aridă a munților Hamrin din districtul Salaheddin situat în nord-estul Irakului, la extremitatea vestică a Kurdistanului irakian. Avîndu-și „cartierul general” în apropierea orașului kurd Tuz Khormato, o fostă bază militară aeriană a armatei irakiene, gruparea are efective umane estimate între 500 și 1.500 de oameni, avînd o componență eterogenă în care, alături de foști jihadiști irakieni, se regăsesc turkmeni, arabi sunniți, kurzi, foști combatanți ai formațiunii islamiste *Al-jaysh Al-Islamiy* (Armata Islamică) refugiați de pe fronturile jihadiste din Siria și elemente criminale care constituie așa-numita „mafie kurdă”. Întemeietorul presupus al grupării este fostul combatant Daesh turkmen Hiwa Chor aflat pe lista infractorilor vânați atît de milițiile kurde Peshmerga, cît și de armata irakiană și de unități ale milițiilor șiite irakiene „Mobilizarea populară” (*Al-Hashd Al-Shaabi*).

Gruparea luptă, în principal, împotriva armatei irakiene, dar s-a făcut, deja, temută la nivelul populației locale, prin similitudinea între acțiunile sale de brutalitate și tacticile bine cunoscute ale „Statului Islamic” (de la răpiri, jafuri, depozedări forțate,

Drapelul grupării „White Flags” (Flamurile

până la atentate sinucigașe, atacuri cu mașini-capcană, contrabandă locală cu petrol din zona Kirkuk etc.), operând în zonele puțin populate ale masivelor muntoase din districtele administrative Salaheddin, Dahouk, Suleymaniya, Dyala, până în regiunile deșertice din vecinătatea orașului Tikrit.

Potrivit unor surse militare irakiene și kurde, gruparea dispune de importante cantități de arme și muniții, inclusiv mortiere și vehicule blindate, aparate de vedere pe timp de noapte ș.a., acumulate și depozitate, încă înainte de înfrângerea oficială a Daesh, în rețeaua de peșteri și grote existente din abundență în lanțul muntos din această regiune a Kurdistanului.

Zona de prezență a „stindardelor albe” este, în pofida aparențelor, un spațiu în care conflictele etnice și confesionale dintre minoritățile care trăiesc aici, haosul administrativ, lipsa unei implicări securitare și sociale a Autorității Autonome a Kurdistanului sau a guvernului central din Baghdad fac din acest areal una dintre cele mai instabile și periculoase regiuni din Irakul post-conflict, iar faptul că acesta a devenit un punct de atracție pentru gruparea teroristă urmasă a „Statului Islamic” confirmă, o dată în plus, că anarhia, disoluția instituțiilor statale, sărăcia, insecuritatea socială, disensiunile etnice și confesionale oferă terenul fertil pentru implantarea „capetelor de pod” ale fenomenului jihadistoric, și disemniarea acestuia în dimensiunea geografică și socială. De altfel, membri ai „Drapelelor albe”, capturați, au mărturisit că scopul strategic al acestei grupări era tocmai acela de reconstruire a unui germen din care să renască, în forme adaptate, „noul Daish”.

Chiar dacă autoritățile de la Baghdad și Erbil au dat asigurări că „Drapelele Albe” nu constituie o amenințare securitară majoră, acestea nu sunt mai puțin amenințătoare fie și prin aceea că grupul în discuție poate fi doar unul dintre mai multele asemenea grupuscule care să repete precedentele oferite de evoluția pe care Al-Qaida înfrântă a parcurs-o până la nașterea și expansiunea celei mai devastatoare sfidări teroriste a contemporaneității: Daish.

Cum să trăim cu armele nucleare iranene?

Dieter Farwick – Gen. Bg.(ret) și publicist

Decizia singuratică a președintelui american - și consecințele acesteia.

Mai există semne și minuni în televiziunea germană publică guvernamentală. După retragerea unilaterală a SUA din așa-numitul "acord nuclear" - numele exact: „Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA)“ - președintele american Donald Trump este puternic criticat mai ales în Europa. Toate grupurile parlamentare îi evaluează decizia ca pe o "greșală strategică majoră" care va accentua tensiunile în regiunea de conflict Orientul Mijlociu - posibil până la un conflict militar.

În programul politic TV "Contraste", MDR a prezentat pe 24 mai a.a. un reportaj (9 minute) cu titlul: "De ce Teheranul, în ciuda acordului nuclear, reprezintă o amenințare la adresa păcii. Dacă Trump are dreptate? ". Chiar și acest titlu este o provocare pentru semnatarii "planului" (niciun "contract", niciun "acord") și pentru susținătorii săi. Au fost oficiali guvernamentali din China, Germania (semnat atunci de ministrul de externe Gabriel cu sprijinul Cancelarului), Franța, Iran, Rusia și SUA, care au prezentat lucrarea la 14 iulie 2015 la Lausanne, semnată și sărbătorită ca un "pas istoric" în direcția unei lumi mai sigure.

"Tatăl" acestui rezultat este și astăzi considerat președintele american de atunci, Obama, care a dorit să aibă un "acord" cu Iranul cu orice preț. Acest lucru era valabil și pentru ceilalți semnatori.

În ciuda euforiei răspândite, au existat voci publice de avertizare înainte și după semnare care au subliniat deficiențe importante ale acordului,

dar au fost date la o parte de guvernele responsabile și nu au fost audiate pe larg de către public, deoarece majoritatea mass-media s-a alăturat corului jubiliar. Avertismentele nu se potriveau în valul de euforie al unui succes istoric.

Deja pe 13 octombrie 2017, Trump vorbea despre "programul nuclear secret al Iranului" - combinat cu indiciul că va părăsi unilateral "planul" în caz de confirmare a îndoielilor sale, lucru pe care le-a făcut în 9 mai 2018 - sub critici grele din "toate părțile" cu excepția Israelului și a Arabiei Saudite. Renegocierea a fost în mod repetat exclusă - chiar de președintele Hassan Rohani. Europeanii încearcă să salveze "Dealul". Rezultatul? Încă deschis.

Care sunt faptele esențiale ale raportului "Kontraste"?

Sunt fapte verificabile - nu ipoteze.

Nu a existat o evaluare cuprinzătoare a politiciilor actuale și viitoare ale Iranului înainte de începerea negocierilor. "Teocrația șiiță a Iranului" nu este condusă de un președinte ales politic, ci, în ultima instanță, de primului ayatollah Ali Khamenei, care, bazându-se pe ayatollahii Consiliului Gardian, selectează candidații pentru parlament și președinție iar mai apoi "își stabilește candidatul pe care îl vrea".

Acesta este Hassan Rohani de astăzi, așa-numitul "reformator moderat" care a condus oficial negocierile, dar care a fost ținut de ayatollahul Khamenei în frâie foarte strânse. A fost monitorizat îndeaproape de așa-numitele "Gărzile revoluționare" (Pasderan), care sunt subordonate direct președintelui țării. De la decizia ayatollahului Khomeini din 1979, ei au devenit un puternic "stat în stat" în economie și mai ales în armată. Ayatollahul Khomeini spunea despre Garda Revoluționară: "Dacă Garda Revoluționară nu ar exista, această țară nu ar exista". Bugetul iranian nu este supus controlului parlamentar - este secret. Acest lucru se aplică în special cercetării și dezvoltării armelor nucleare în instalații

întărite - în mare parte subterane - care sunt separate de instalațiile de cercetare și dezvoltare nucleară civile. "Teocrația șiiță" nu a făcut niciodată un secret din obiectivele sale - în competiția cu Arabia Saudită sunnită - căreia îi contestă supremația în Orientul Mijlociu. Un obiectiv intermediar important îl constituie coridorul șiiț din Iran, prin Irak și Siria, până la coasta mediteraneană, distrugerea Israelului și slăbirea Arabiei Saudite și a aliaților săi sunniți, inclusiv prin războiul prin procură din Yemen. Fără sprijinul Gărzii Revoluționare pentru regimul Assad în "războiul terestru", Assad ar fi fost de mult timp eliminat - înainte de utilizarea trupelor rusești în Siria. În Liban, Iranul sprijină Hezbollah cu o mulțime de bani și echipamente militare moderne. Sprijinul său pentru palestinienii din Fâșia Gaza a fost evident în atacurile lor violente cu prilejul sărbătorilor Israelului la împlinirea a 70 de ani de la înființarea sa. Rachetele trase pe teritoriul israelian erau de producție iraniană.

Contraatacul Israelului se referea exclusiv la instalațiile militare și pozițiile armate ale Gărzilor Revoluționare iraniene. Printr-o gestionare de succes a crizelor anterioare, coaliția condusă de SUA nu a ucis sau rănit - nici ruși și nici forțe armate siriene. Chiar și în lupta împotriva instalațiilor iraniene, nu au existat morți sau răniți - grație avertismentelor timpurii ale coaliției.

Poate cititorul să-și imagineze că negociatorii Occidentului nu știau despre programul secret de arme nucleare? Autorul nu-și poate imagina acest lucru. Evident, cineva nu a vrut să lase ca

"vederea de ansamblu" să fie desfigurată de astfel de fapte. Acest lucru este valabil în special pentru președintele american Barack Obama, căruia i s-a comunicat în 2008, printr-un raport secret al IAEA, că Iranul a făcut deja o "pornire la rece". Obama a decis să pună informațiile prezentate de serviciile secrete sub obroc absolut - sub motto-ul "Nici un război cu Iranul. Nu există o armă nucleară iraniană". Poate că faptele secretizate au fost aduse în atenția președintelui Trump înainte sau după preluarea funcției și, împreună cu alte fapte ascunse anterior, l-au determinat să părăsească înțelegerea. Evident, europenii nu au luat în serios avertismentele lui Trump.

Care sunt cele mai grave deficiențe ale așa-numitului "Deal"?

- Cea mai mare greșală este faptul că numai programul nuclear civil este subiectul negocierilor. Iranul a eliberat 18 instalații civile pentru inspecții efectuate de IAEA. Numai în unele dintre aceste facilități Agenția Internațională pentru Energie (IAEA) a efectuat inspecții de la finalizarea înțelegerii. Nu este deloc surprinzător faptul că nu s-au detectat dezvoltări militare suspecte în instalațiile civile. Iranul a acceptat în mod generos să "înghete" dezvoltarea sa de arme nucleare civile timp de 10-15 ani. În schimb, sancțiunile împotriva Iranului au fost ridicate. Astfel, o mulțime de devize străine au intrat în Iran - și prin ridicarea interdicției de export a petrolului iranian. Acești bani mulți se scurgeau fără ocoluri spre Gărzile Revoluționare, care au fost deja menționate și în listele privind terorismul sprijinit de Iran. Poporul iranian a simțit puțin din acești bani. Situația sa economică precară nu sa îmbunătățit. Odată cu retragerea din "Deal", Trump a impus tarife punitive grele împotriva companiilor americane și străine care vor continua să facă tranzacții cu Iranul, care au fost criticate de statele care au afaceri cu Iranul și corporațiile acestora. Rămâne de văzut dacă europenii vor reuși să creeze o plasă de siguranță financiară pentru statele afectate. Nu este o surpriză faptul că mari companii din Germania - cum ar fi Siemens - au sistat orice schimburi co-

merciale cu Iranul. Dacă comparați importanța comerțului cu Iranul cu cel cu Statele Unite, nu e de mirare. Cu toate acestea, decizia SUA intensifică începutul războiului comercial cu Europa din cauza tarifelor punitive anunțate unilateral pentru oțel și aluminiu la 1 iunie 2018.

- A doua greșală, cea mai mare - conform "Kontraste" - este faptul că dezvoltarea ulterioară a rachetelor balistice nu face parte din "Deal". Incredibil, dar adevărat. În ultimii ani, Iranul a reușit construirea și testarea cu succes a rachetelor balistice care pot ajunge în sudul Europei în 2017/18 - fără a mai vorbi despre Arabia Saudită și Israel. Nu ar avea prea mult sens. Dezvoltarea în continuare a focoarelor nucleare fără a dezvolta, în același timp, mijloacele de transport necesare nu ar avea, de asemenea sens. Iranul a continuat să dezvolte focoare nucleare în strânsă cooperare cu Pakistanul și Coreea de Nord. În luna mai 2010, conform rapoartelor serviciilor de informații, a fost înregistrat seismologic în Asia un "test la rece" al unui focos iranian din producție pakistaneză sub un munte din Coreea de Nord la o adâncime de 400 de metri, fapt preluat și de revistele de specialitate. Fostul președinte Ahmadinejad a declarat deja că Iranul este membru al "clubului nuclear" și al "țărilor nucleare" în 2006/7, declarație considerată drept un bluf în Occident. Într-un "start la rece" se declanșează numai detonatorul unui focos - nu focosul propriu-zis. De la "start la rece" este doar o scurtă cale spre un "start la cald" a unui focos nuclear - maximum un an.

Ce urmează?

Nu există nicio perdea de fum. Iranul a respins orice modificare a "planului". El nu va permite inspecții ale instalațiilor militare suspecte în mod rezonabil că au condus programul de arme nucleare, interzise de la mijlocul anilor '80, la ordinul Ayatollahului Khomeini, în zona secretă a "Gărzilor Revoluției (Pasdaran)". Gărzile revoluționare au puterea de a "împușca" orice lider religios sau politic care ar deschide instalațiile militare pentru a fi verificate. După 10-12 ani, "planul" expiră. Apoi, trebuie să se țină seama că Iranul se va declara în scurt timp drept "putere

nucleară" și, cel mai târziu după un an - după estimările experților - va anunța așa-zisa "detonare nucleară" un trăsnet pentru întreaga lume - în special pentru Orientul Mijlociu, ale cărui state nu vor sta cu mâinile în sân. Această dezvoltare a armelor nucleare reprezintă o încălcare clară

care ar putea să-l suprasolicite spațial și temporal și să conducă la o "schimbare de regim" pe termen mediu. Efectuarea unei astfel de operațiuni orchestrate va fi dificil de realizat, costând mult sânge și bani dar, spre deosebire de acceptarea unei teocrații nucleare šiite ca lider în Orientul Mijlociu,

a Tratatului de neproliferare nucleară semnat de Iran în 1968, sub conducerea Șahului Reza Pahlavi și ratificat încă din 1970, fără a fi reziliat de către ayatollahii care au urmat. "Tratatul de neproliferare nucleară" sau "Interzicerea armelor nucleare și obligația de abandonare a armelor nucleare" a fost semnat până acum de 191 de state.

va fi răul mai mic;

Cum să trăim cu armele nucleare iraniene?

Există numai soluții proaste și foarte proaste:

- Am putea împinge sub preș îngrijorările grave - care sunt raportate printr-o multitudine de fapte de către "Kontraste" și alte surse. Iranul ar putea continua programul său nuclear netulburat și îl va prezenta unei lumi uluite în 10-12 ani: focoase nucleare gata pentru utilizare pe rachete balistice intercontinentale. Iranul nu trebuie să folosească aceste arme, dar el poate continua cucerirea în Orientul Mijlociu. Aceasta va amenința statele care se opun cuceririlor sale prin a descuraja contramăsurile de utilizare a armelor nucleare. Motto: Rezistența este inutilă;

- Statele Unite, Israel și alte state cu forțe aeriene moderne ar putea efectua o lovitură chirurgicală împotriva instalațiilor nucleare ale Gărzilor Revoluționare. Într-o astfel de operațiune nu se poate exclude faptul că nu toate sistemele de comandă și control ar fi eliminate, lăsând Gărzii Revoluționare o a doua capacitate de contra atac cu arme nucleare pe care acești fanatici o vor folosi. Va exista un război nuclear care nu ar putea fi limitat la Peninsula Arabică și Europa. În consecință, acest scenariu ar fi cel mai mare accident major - și de aceea este exclus.

Toate aceste scenarii necesită o schimbare de paradigmă a populațiilor noastre occidentale într-o aserțiune robustă, iar soldații noștri trebuie să aibă o puternică pregătire de a lupta - ca să nu mai vorbim de resursele necesare pentru arme și echipamente adecvate.

Nu avem timp de pierdut. Timpul lucrează pentru Iran - grație semnării iresponsabile a unei "înțelegeri" care dăunează grav securității globale pentru generațiile viitoare.

- Europeanii - așa cum a procedat SUA - ar putea denunța "înțelegerea" și să se alăture Statelor Unite și altor state doritoare - cum ar fi Arabia Saudită și vecinii săi sunniți și Israel - atacând Iranul cu mijloace economice, diplomatice, politice și militare - inclusiv atacurile cibernetice și "forțe speciale" - forțându-l în războaie descentralizate, moderne,

Complex turistic DORIPESCO
DN13, la 25km de Brasov spre Sighisoara
Tel: 0721 204 146
Restaurant, cazare, pescuit

STAREA ACTUALĂ A ECONOMIEI MONDIALE. EVALUARE RAPIDĂ

Dr. Adrian CONSTANTINESCU

Economia mondială, în ansamblul ei, continuă să crească, chiar dacă curba creșterii tinde să se aplatizeze. Aceasta, în contextul sporirii vulnerabilităților generate de un potențial război comercial, de acutizarea problemelor legate de datoriile publice, de unele riscuri geopolitice etc. Drept urmare, devine tot mai evident un anumit pesimism cu privire la sustenabilitatea creșterii economice globale.

În aceste prime luni ale lui 2018 economiile *statelor dezvoltate* au cunoscut o ușoară diminuare a ritmului de creștere. În multe din aceste state investițiile și productivitatea muncii au crescut, însă în ceea ce privește gradul de folosire a forței de muncă și câștigurile salariale avansurile rămân modeste.

Economia **SUA** continuă să se afle într-o formă bună, înregistrându-se creșteri ale PIB, producției industriale și investițiilor. La rândul lor, exporturile au sporit semnificativ, fiind catalizate de cursul de schimb slab al dolarului, precum și de cererea externă în puternică expansiune pentru bunuri și servicii americane. Concomitent cu sporirea consumului și scăderea șomajului, se accentuează presiunile inflaționiste și salariale.

Prin prisma celor de mai sus, credem că SUA sunt pe cale să procedeze la un experiment macroeconomic riscant: "injectarea" unor stimulente fiscale semnificative chiar și în condițiile în care economia "duduie". În atare condiții, este probabil ca Federal Reserve (banca centrală americană) să adopte măsuri anti-inflaționiste care să dilueze sau chiar să anihileze efectele pozitive ale experimentului.

În ceea ce o privește, economia **Japoniei** se află într-o lungă perioadă de constantă expansiune. Însă, chiar dacă continuă să funcționeze bine, ea este din ce în ce mai mult confruntată cu încetinirea creșterii cererii interne pe măsură ce spo-

resc presiunile vizând creșterile salariale, precum și cu ascuțirea tensiunilor în planul comerțului internațional.

Zona Euro a înregistrat în 2017 cel mai înalt ritm de creștere din ultimul deceniu. De notat însă o ușoară încetinire a creșterii PIB global, precum și a activității din industria prelucrătoare și din sectorul serviciilor. Eventuala continuare a acestei tendințe ar putea evidenția o serie de probleme structurale și tensiuni nerezolvate din cauza acțiunii unor forțe politice centrifuge, precum și a unor fricțiuni comerciale externe.

Din punctul de vedere al creșterii economice, **Marea Britanie** continuă să se situeze în urma altor state europene. Creșterea respectivă s-a datorat cu precădere contribuției exporturilor nete la crearea PIB, ca urmare a cererii externe susținute pentru bunuri și servicii britanice în condițiile slăbiciunii accentuate a cursului de schimb al lirei sterline. Este însă probabil ca incertitudinile generate de negocierile Brexit să frâneze în continuare investițiile și, în cele din urmă, ritmul creșterii PIB.

În 2017 *economiile emergente* au contribuit substanțial la creșterea economică globală, multe dintre acestea fiind capabile să înregistreze performanțe și mai bune în 2018. Economii emergente din Asia au beneficiat de creșterea accelerată a cererii interne și externe pentru bunuri și servicii autohtone. Cu toate acestea, ele rămân vulnerabile la fluctuațiile fluxurilor de capital și mai ales la inversarea acestora.

Creșterea economică a **Chinei** continuă să fie robustă și destul de echilibrată pe ansamblul sectoarelor de activitate. În contextul consolidării puterii sale politice, președintele Xi Jinping a fost în măsură să formeze o echipă de specialiști în economie cu viziuni puternic reformiste, care să procedeze la implementarea unor reforme economice și financiare de amploare. Căci principala provocare pentru China este tocmai tran-

spunerea în practică a reformelor nu numai în sistemul financiar, ci și în alte segmente ale economiei, în special în cel al întreprinderilor cu capital de stat.

Pe de altă parte, trebuie menționat că efectele directe ale unui eventual război comercial cu SUA asupra creșterii globale a economiei chineze ar urma a fi modeste și cu un caracter temporar. Pe termen lung însă, repercusiunile negative asupra sistemului comercial multilateral ar fi majore.

Ca și în 2017, economia **Indiei** înregistrează cel mai înalt ritm de creștere din lume. Reluarea spectaculoasă a investițiilor, sporul constant al productivității muncii, precum și expansiunea industriei prelucrătoare – aceștia sunt principalii factori contributivi la creșterea economică. Este, totodată, de subliniat faptul că economia indiană este relativ bine protejată împotriva șocurilor externe, cea ce asigură un climat propice creșterii economice.

Cu toate că și-au revenit după recente recesiuni, economiile **Braziliiei** și **Rusiei** continuă să înregistreze sporuri modeste și devin tot mai vulnerabile față de diversele șocuri interne și externe. În Brazilia, în ciuda tensiunilor politico-sociale, creșterea gradului de folosire a forței de muncă a continuat. Ambele economii au înregistrat creșteri semnificative ale exporturilor.

În concluzie, se poate afirma că, pe ansamblu, starea economiei mondiale este relativ bună. Nu mai puțin însă trebuie ținut cont de faptul că elemente precum curba ascendentă a datoriei publice a SUA și a altor state dezvoltate, evoluțiile demografice nefavorabile și majorarea datoriei externe a unor țări cu economii emergente constituie tot atâția factori de risc privind evoluția economiei mondiale în perioada următoare.

ESTUL MEDITERANEI SI NOUL RĂZBOI AL PETROLULUI

Dinu COSTESCU

În ultima vreme și într-o succesiune accelerată, mai multe reuniuni, seminarii, mese rotunde desfășurate fie ca acțiuni cu caracter

public, fie cu ușile închise au avut loc și continuă să fie organizate în diferite capitale din Orientul Mijlociu și din afara acestuia, toate având în comun agenda de lucru redusă la un singur punct tematic și anume uriașele și atractivele descoperiri de hidrocarburi anunțate și localizate, în general, în subsolul marin al Mediteranei de Est. Experții care s-au pronunțat în legătură cu acest subiect au fost unanimi în a aprecia că, prin volumul și calitatea lor, aceste noi resurse de energie convențională au capacitatea de a reconfigura fundamental cadrul geografiei strategice regionale și de a deschide o nouă eră în relațiile dintre statele și națiunile lumii, inclusiv din perspectiva relaționării conflictuale și competitive, ceea ce ar da bazinului mediteranean o dinamică similară, din mai multe puncte de vedere, cu cea existentă de mai multă vreme în arealul asiatic al Mării Chinei de Sud, cu diferența că „noul corn mediteranean al abundenței” petroliere și gazeifere beneficiază de avantajul prețios de a fi situat, în geografia politică, la răspântia dintre trei continente - Europa, Asia și Asia

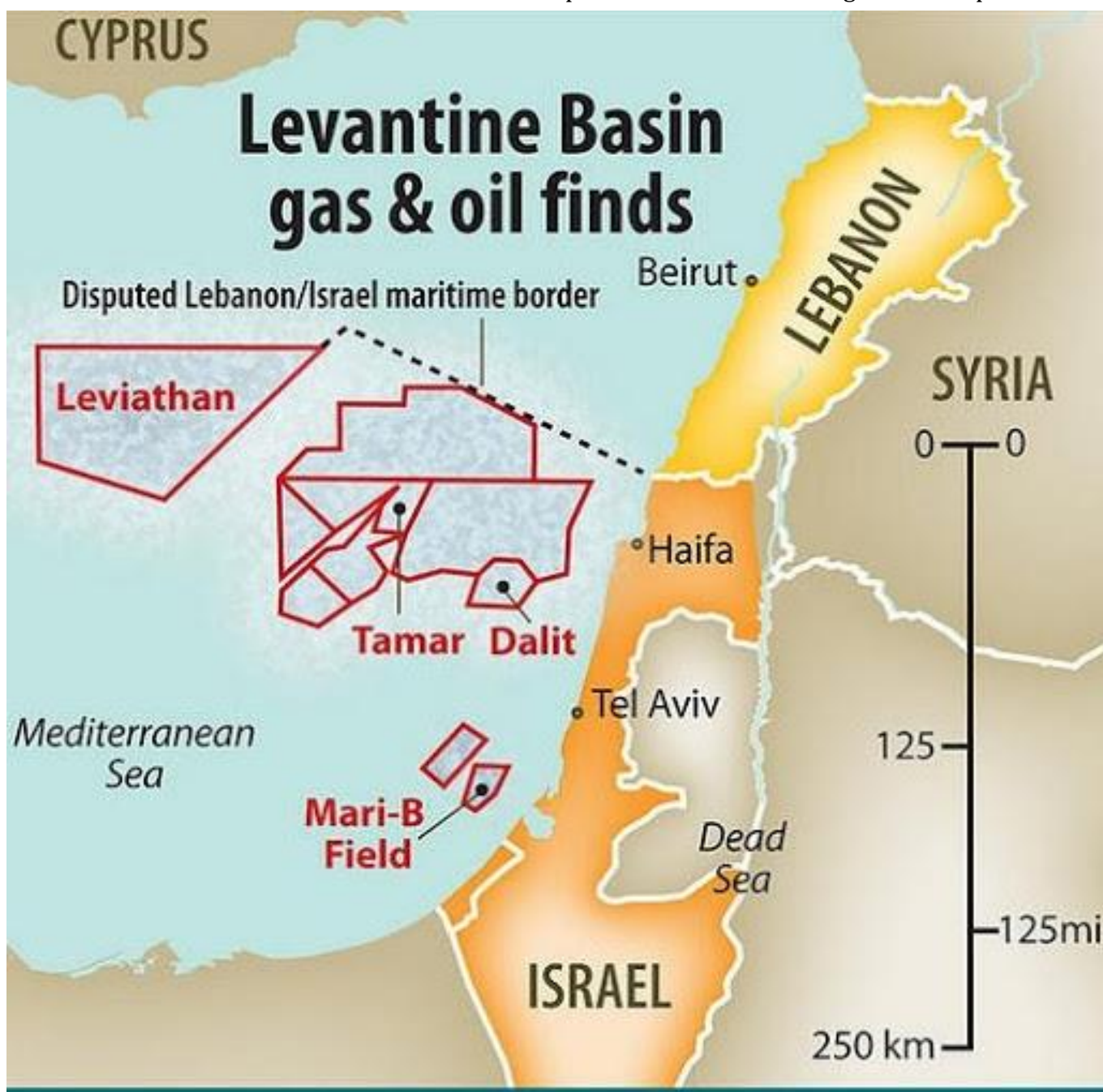
Evaluările volumetrice făcute până în prezent susțin, pentru resursele existente în Mediterana de Est, rezerve estimate la 192 trilioane metri cubi de gaze naturale și 1,7 miliarde barili de petrol, cu mențiunea că alte studii similare indică niveluri cantitative superioare celor susmenționate.

Cu toate acestea, Mediterana nu va fi un spațiu ușor de abordat. Exploratorii care se aventurează în apele sale riscă să fie prinși într-o rețea complexă de dispute și rivalități regionale. Turcia le-a spus în mod repetat companiilor petroliere să stea departe de apele cipriote grecești.

Anul trecut, Italia a protestat împotriva publicării de către Malta, a unei licitații pentru explorarea petrolului și gazelor care acoperă părți ale Mării Ionice revendicate de Roma. Malta însăși este în dispută cu Libia pentru zonele offshore aflate mai la sud. Israelul și Libanul sunt în dispută pentru perimetrul Leviathan, care este aproape de linia de separare a apelor lor teritori-

ale. Entuziasmul și starea febrilă create de descoperirile în discuție nu pot ascunde realitatea simplă că acolo unde este vorba de abundență, se va ajunge, mai devreme sau mai târziu și la o aglomerație concurențială de pretendenți la statutul de beneficiari și, ipso - facto, la o abundență de probleme conflictuale legate de răapunsul la o

The U.S. Geological Survey estimates a mean of **1.7 million barrels of recoverable oil** and a mean of **122 trillion cubic feet of recoverable gas** in the Levantine Basin Province.

întrebare simplă în enunțare, dar complicată din perspectiva răspunsului: cine este îndreptățit să aibe acces la aceste comori și la exploatarea lor la nivel macroeconomic? Iar în căutarea răspunsului și ținând cont de faptul că Mediterana este, în mod firesc, înconjurată de țări riverane, se va ajunge la o altă dificultate spinoasă și anume cea a așa-numitelor „zone de exclusivitate economică” aflate, și acestea, în strânsă conexiune cu delimitarea apelor maritime teritoriale de care depinde și accesul la rezervele mult râvnite. Uneori, asemenea dispute sunt soluționate pe cale amiabilă, precum în cazul oferit de Israel și insula cipriotă, alteori se ajunge la Tribunalul de arbitraj internațional, ca în cazul Insulei Șerpilor din Marea Neagră, între România și Ucraina, sau se ajunge, nu de puține ori, la o perpetuare a disputelor fără perspective de soluționare. Există, în aceeași ordine de idei, un conflict multilateral în care sunt implicate statul Israel, prin câmpurile „Leviathan” și „Tamar”, Egiptul, prin câmpul „Zohar” din apele teritoriale egiptene (a căror configurație cartografică este contestată), Cipru, care pretinde că zăcămintele petroliere „Afrodita” și „Calipso” țin de zona sa de exclusivitate economică și Liban care revendică accesul la o porțiune din câmpurile administrate de Israel. Până acum libanezii și israelienii nu au ajuns la un consens în ceea ce privește limitele zonelor economice de exclusivitate, respectiv ale apelor lor teritoriale. Mai mult, dat fiind că „pungile” de gaze naturale sunt conexe cu linia costieră a ambelor state, disensiunile bilaterale pe marginea acestui subiect au provocat, nu de puține ori, stări de conflict amenințător. Față de pretențiile Israelului de a fi unic administrator și exploatator al hidrocarburilor din proximitate, formația politico-militară libaneză Hezbollah, susținută de Iran, a amenințat cu atacuri armate împotriva platformelor de foraj, a petrolierelor și a infrastructurii petroliere

re israeliene. Este, acesta, un casus belli care are nu puține perspective de escaladare.

Susținerea pe care, în acest caz punctual, regimul islamic iranian o manifestă pentru Liban nu este datorată, cauzal, unor discutabile interese economice ale Iranului în domeniul energetic. Ea ține, mai degrabă, de strategia generală și de proiectele iraniene pentru regiunea Orientului Mijlociu, în general, și a Mediteranei orientale, cu deosebire - știută fiind și recunoscută oficial strategia Iranului de a-și asigura o ieșire la apele calde mediteraneene, prin așa-numitul „coridor šiit cu traseul Irak-Siria-Liban

Una dintre consecințele celor șapte ani de război civil se regăsește și în aceea că Siria a încetat exporturile de hidrocarburi către Europa, căutând pe lângă Iran și Federația Rusă o compensație a acestei pierderi și o diversificare a rețelelor de beneficiari ai energiei convenționale de care Siria dispune îndeosebi în câmpurile petroliere și gazeifere de la Rumeylan - din guvernoratul Qamishli și din perimetrul Jabissa din nord-estul țării care, în treacăt fie spus, au fost prospectate și date în exploatare de specialiștii români. Inițial, Iranul a avut, chiar, în vedere să finanțeze o magistrală petrolieră care, traversând teritoriul sirian, să transporte hidrocarburile extrase către Marea Mediterană și mai departe, spre Europa. Proiectul a fost abandonat din cauza situației create de războiul civil. La rândul său, Federația Rusă manifestă interes pentru o implicare post-conflict în prospectarea, exploatarea și exportul de petrol și gaze natura-

le din rezervele Siriei. De altfel, în luna ianuarie a.c., Federația Rusă și guvernul sirian au semnat un acord prin care partea rusă primește exclusivitate pentru lucrările de extracție și prelucrare primară a zăcămintelor siriene de hidrocarburi. Se înțelege, astfel, că victoria lui Bashar Al-Assad în actualul conflict intern și rămânerea sa la putere va permite Rusiei nu numai consolidarea propriei poziții strategice în Levant și regiunea Orientului Mijlociu, ci și o masivă implicare, inclusiv prin reinvestirea veniturilor obținute din exploatarea gazelor naturale și a petrolului sirian, în viitorul proces de reconstrucție a Siriei, în general, și a sectorului energetic al acestei țări, cu deosebire.

Acordul petrolier dintre Siria și Federația Rusă depășește în mod semnificativ aria producției de țiței, stipulând modalități de reabilitare a platformelor și infrastructurii deteriorate, sprijin consultativ în domeniul energiei și instruirea unei noi generații de petroliști sirieni. Totuși, principalul aspect internațional și piesa-cheie a acestei mișcări este consolidarea finală și necondiționată a intereselor rusești în Orientul Mijlociu.

Nu mai este un secret pentru nimeni că una dintre mizele principale ale „competiției pentru Siria” are legătură cu accesul la Marea Mediterană și la rezervele sale de hidrocarburi, cu toate focarele de tensiune pe care această competiție

le incumbă. Iar din acest punct de vedere, cazul Ciprului oferă un exemplu cât se poate de grăitor, în măsura în care, prin descoperirea zăcămintelor „Afrodita” și „Calypso”, insula cipriotă se află în fața perspectivei de a deveni „noua Mekka” a producătorilor și exportatorilor de petrol și a aprinde chiar speranța unei posibile reunificări a insulei cipriote fracturată în urmă cu 44 de ani. Numai că, față de acest orizont, Turcia a doptat, de la bun început, o atitudine de ostilitate nedisimulată care se răsfrânge și asupra Egiptului al cărui președinte, Abdel Fattah El-Sissi și-a declarat dorința și intenția de a-și dezvoltă propria industrie energetică în cooperare cu Cipru. Iar asemenea climat de tensiune are drept consecință o foarte probabilă solidarizare între ceilalți producători regionali (Grecia, Cipru, Liban, Egipt și Israel, cu deosebire) pentru contracararea ambițiilor regionale ale Ankarei, solidaritate căreia i se alătură și unele state europene, un pas concret în acest sens fiind făcut de Italia.

Revirimentul petrolier al Mediteranei orientale se află în faza de început. Dar competiția pentru accesul la rezervele energetice ale „Mării de Mijloc”, este suficient de contorsionată încât să ducă, la tensiuni regionale cu perspectiva degenerării în crize care, la rândul lor, să se transforme în conflicte extreme.

LUMEA SECRETELOR DE LA ADEVĂR LA FICȚIUNE ÎN VĂLTOAREA DEMOCRATIZĂRII TRANZIȚIEI

Mihaiu MĂRGĂRIT

Lumea secretelor; de la adevăr la ficțiune în societatea modernă.

Orice serviciu de informații modern își are rădăcinile și tradițiile în istoria poporului său. Aceste rădăcini au stărut atât de mult în conștiința și dezvoltarea istorică a umanității, încât pe alocuri au depășit pragul realului, trecând în legendă. Indiferent de situarea geografică pe mapamond a comunităților statale și de caracterul exacerbant sau nu al acestor legende (favorabile sau nu serviciilor de informații), întotdeauna ele sunt un produs al percepțiilor publice și reprezentărilor diferite ale realităților ce privesc viața lor cotidiană. Dar, dacă serviciile de informații spre exemplu, la un moment dat au scopuri ce vizează acoperirea unor acțiuni operative și, nu exclud, chiar interese obscure de grup, aceste reprezentări cu ușurință pot fi deformate și apoi lansate în spațiul public pe un parcurs ce pleacă din zona realului spre legendă, așa cum precizam la început. Intenționat sau nu, poate chiar devine o practică de a metamorfoza unele „**cio-turi de adevăr**” care „**se scurg în public**”. După ce sunt cosmetizate și amplificate cu falsuri din domeniul ficțiunilor, sunt relansate public la nivelul întregii comunități. În intelligence, asemenea metamorfoze pot fi folosite și pentru a fascina parte din public pentru deliciul lui (sunt și asemenea indivizi) sau a-l manipula, ori pentru a crea noi legende într-un amplu scenariu cu obiective importante prestabilite de însăși puterea politică. Serviciile, prevalându-se de caracterul secret al activității lor (nu rareori exagerat și în mod abuziv) și aflându-se sub presiunea permanentă a societății civile care reclamă insistent în media dezlegarea „**misterelor și a țării necunoscutului**” de interes general, pot oferi răspunsuri fabricate în propriile laboratoare. Cu toate acestea, oriunde în lume, indiferent de stadiul democratizării statului, asemenea legende

au existat și, din nefericire, vor continua să stimuleze o varietate cât mai largă de percepții și teorii, urmărind un scop bine definit, dictat de interese personale și de grup, ajungându-se la obsesii, prejudecăți, paranoia și conspirație, asfixiate cu „**fake news**”, care bulversează societatea în ansamblul ei și terorizează cetățeanul.

Totuși, cu toată diversitatea, frecvența sporită și agresivitatea acestor legende și practicile neadecvate, trebuie să conștientizăm că serviciile de informații sunt necesare. Este marea lecție de la preistorie până în zilele noastre, potrivit căreia activitatea de informații, desfășurată sub diferite forme și metode, a devenit în timp un instrument indispensabil pentru supraviețuirea societății. Și societatea, în unanimitatea membrilor ei, l-a acceptat.

Dar, într-un spirit democratic, pentru scurtarea acelui drum „**de la adevăr la ficțiune până la legendă**”, societatea civilă poate și trebuie să reclame nevoia stringentă de adaptare sau, după caz, de reformă a Comunității de informații în raport cu amploarea și viteza de producere a schimbărilor intervenite în situația politică și economică internă și internațională.

Printr-o studiere atentă și foarte amănunțită a numeroaselor materiale din domeniul în discuție, apărute în ultimii ani în circuitul public internațional, pot fi sesizate anumite tentații de trecere subtilă „**de la adevăr la ficțiune**”, în sta-

te sau în legătură cu state vulnerabile în ce privește democrația, ca rezultat al noii configurații a geopoliticii mondiale determinată de prăbușirea comunismului în Europa și încheierea Războiului Rece.

Tranziția în procesul reformei serviciilor de informații.

Cu o abordare din această perspectivă, în opinia mea, s-ar putea situa și lucrarea **„Comparing the Democratization of Intelligence”**, semnată de Michael M. Andregg și Peter Gill, apărută în Journal Intelligence and National Security¹⁾, volumul 29. Potrivit afirmațiilor celor doi autori, obiectivul acestei lucrări este de a selecta câteva din temele principale care sunt cuprinse într-o colecție de articole susținute public în două locații diferite - Canada și Brazilia. Au fost organizate conferințe internaționale pe tema democratizării serviciilor de informații, cu dorința declarată de **„a încuraja analiza comparată în acest domeniu, cheie a studiilor de intelligence”**. În acest scop, cei doi autori nominalizează un număr însemnat de articole ale unor colegi, precum Marina Caparini, Marco Cepik, Chris Ambros, Eduardo Estévez, Helge Lurds ș.a.

Deși **„studiile de țară”** și **„analizele comparate”** ale tuturor autorilor menționați fac referiri până la anul 2014 inclusiv, deși cam târziu, nu pot trece cu vederea **„abordarea intenționat incorectă și obsesivă”** cu privire la serviciile de informații, sub protecția lucrării lui M. Andregg și P. Gill. În materialul domniile lor, menționat mai sus, se precizează că există **„o vastă literatură politică comparată despre democratizare, dar rămân chestiuni cheie în ceea ce privește modul în care acest lucru ar putea fi aplicat ca dome-**

niu distinctiv al informațiilor ca activitate guvernamentală. Din literatura existentă și articolele menționate aici rezultă clar că, într-un anumit sens, serviciile de informații reprezintă „ultima frontieră” (subl. n.) pentru încercările de democratizare a structurilor și proceselor guvernamentale anterior autoritare>>.

În primul rând, din acest text, **„incorectitudinea”** provine din faptul că serviciile de informații sunt considerate ca **„ultimă frontieră”** a procesului de democratizare. Personal consider că o asemenea formulare este **„o eroare de percepție”** foarte gravă în ceea ce privește democratizarea. Problema se pune invers. În primul rând, democratizarea fiind un proces atât de complex, nu putem vorbi decât despre **„o reformă radicală și situarea serviciilor de informații în primă linie”**, pentru a da forță statului de drept. Aceasta reprezintă o condiție obligatorie pentru transpunerea în practică a voinței politice și, în niciun caz nu poate fi trecută ca ultimă frontieră. Informez pe distinșii autori că pentru integrarea în NATO și UE a țărilor europene foste comuniste, serviciile de informații au fost primele structuri care s-au reformulat imediat, ca o condiție principală, obligatoriu de îndeplinit pentru a fi acceptate la masa negocierilor ulterioare.

Dar, gravitatea a așa numitei de mine erori este dată de faptul că, potrivit afirmațiilor din text, această percepție a dominat întreaga **„literatură existentă și articolele menționate aici”**. Așadar, iată cum s-a fabricat o legendă. Cu mare abilitate, aparent, o banală sintagmă - **„ultimă frontieră”**, dar cu grave conotații pe plan conceptual, a fost strecurată într-o simplă formulare în numeroase articole cu titluri incitante pentru alți analiști și mare audiență la public (pe teme pri-

1. Michael M. Andregg și Peter Gill : „ Comparing the Democratization of Intelligence ” în Journal Intelligence and National Security, volum 29, 2014 - Issue 4: Democratization of Intelligence .

• Dr. Michael M. Andregg este profesor la Departamentul de Studii pentru Justiție și Pace de la Universitatea St. Thomas din St Paul, Minnesota, SUA. a predat la Universitatea din Minnesota din 1981. A obținut titlul de doctor în genetică la Universitatea din California, Davis (1977). La începutul anului 2014 și-a îndreptat atenția asupra cauzelor războiului, după ce anterior scrisese o carte pentru care a obținut un premiu pentru pacea națională în 1999.

• Peter Gill este autorul cărții *Policing Politics* (London: Cass, 1994) și *Rounding Up the Usual Suspects?* (Aldershot: Ashgate, 2000), co-autor *Intelligence in an Insecure World* (Cambridge: Polity, ediția 2-a, 2012). Este co-editor Rhe *PSI Handbook of Global Security and Intelligence: National Approaches* (în două volume; Westport: Praeger, 644²) și *Intelligence Theory: Key Questions and Debates* (London: Routledge, 644³). S-a specializat ca cercetător științific în democratizarea intelligence în regimurile foste autoritare, pentru care, în 2010 a fost premiat cu premiul *Leverhulme Emeritus Fellowship*.

vind democratizarea serviciilor de informații în spațiul european ex-comunist). Și, pentru a asigura îndeplinirea scopului propus, dezbaterea temelor respective s-a făcut în cadrul a două conferințe, organizate în Canada și Brazilia, la mare depărtare de Europa Centrală de Est și Balcani (una din zonele importante luate în studiu) care a constituit o zonă predilectă de analiză comparată pentru alți autori, la care mă voi referi ulterior. Doresc să fiu înțeles corect în ce privește percepția mea despre reforma în intelligence. Dacă aceasta se face la începutul procesului de democratizare, asta nu exclude continuarea ei pe durata tranziției și chiar ulterior. Astfel, dacă am pleca de la aprecierea din folclorul politic, potrivit căreia „**în spatele unui om politic puternic se află un serviciu de informații puternic**”, am putea admite că, în contextul controverselor și a incertitudinilor inerente unui proces foarte complex de tranziție de la un regim politic totalitar la un regim democratic cu aspirații asumate și transpuse în practică, nu este exclus să se producă și eventuale „**derapaje**” din partea oricărui serviciu de informații. Cu o mare probabilitate, ele ar putea fi generate de duplicitatea liderilor acestuia sau de un mic grup din interior de pe nivelurile importante de conducere și control, care acționează din considerente pur personale și de partizanat politic. Iar serviciul respectiv, ca entitate structurală de ansamblu, în acest caz poate fi supus și „**unei exploatare în orb**”, în avantajul final al unui terț interes. Nu putem culpabiliza întregul serviciu. Însă, măsurile ce se vor lua nu pot constitui obiectul unei reforme ca parte a procesului de democratizare. Asemenea derapaje, într-o societate aflată chiar și pe drumul consolidării statului de drept, sunt „**accidente remediable**” prin acțiunea politică fermă și oportună a majorității parlamentare ce reprezintă puterea reprezentativă a poporului și garanția continuării procesului de democratizare.

În ce privește „**abordarea obsesivă**” a lucrărilor, reține atenția faptul că majoritatea

„**analizelor comparative**” privind procesul de reformă a serviciilor de informații menționate de cei doi autori sunt realizate punând pe aceeași masă de analiză, laolaltă, state de pe toate continentele și din unele zone și regiuni geografice distincte. Astfel, găsim state din Europa Centrală și de Est, din Balcani, America de Sud, Africa și India unde, în opinia autorilor, democrația s-ar afla în curs de instalare sau consolidare. Ca urmare, în viziunea lor, prin analiză comparată, numită de mine „**la pachet**”, „**totalitarismului și comunismului li se atribuie aceeași sintagmă – regim autoritar**”, ceea ce este arbitrar și incorect. Cele două regimuri politice anterioare din care provin totalitatea statelor respective, deși ca formă sunt aproximativ similare, însă, în conținutul lor sunt total diferite. Astfel, analizele comparative, chiar dacă scot în evidență particularitățile fiecărui stat, ele au caracter mai mult constatativ și sunt mai puțin relevante pentru formularea unor concluzii pertinente.

În aceeași cheie de interpretare, așa cum am precizat mai sus, un oarecare interes pentru dezbaterea noastră îl reprezintă și lucrarea semnată de Marina Caparini, intitulată „**Compararea democratizării guvernantei serviciilor de informații în Europa Centrală de Est și în Balcani**”²⁾. Din simpla rigurozitate științifică invocată de cei doi autori ai primei lucrări și din perspectiva asocierii celor două subregiuni realizată de Marina Caparini, mă întreb: Ucraina, Grecia și Turcia, țări care fac parte din zonă pot fi incluse în această analiză comparată pe criteriul apartenenței la zona geografică a autorului? Nici din considerente metodologice nu poate fi constituită o asemenea zonă de analiză comparată pe tema aleasă. Dar... probabil, scopurile sunt altele. Este adevărat că azi, prevalează împărțirea arbitrară a lumii din interese geopolitice și geostrategice. *No comment.*

Fără a mai intra în detaliile acestui articol, am reținut doar că cele două subregiuni sunt delimitate în funcție de ritmul și natura transformărilor politice și economice efectuate de țările cu-

2. Marina Caparini: „*Comparing the Democratization of Intelligence Governance in East Central Europe and the Balkans*”, apărut în *Intelligence and National Security*, volum 29, 2014 - Issue 4, publicat online: 10 Jul 2014

• Marina Caparini este cercetător științific la Institutul Norvegian de Afaceri Internaționale. Ea este, de asemenea, senior asociat cu grupul de guvernanță în domeniul securității. Este doctor în studii de război de la King's College din Londra

prinse în acest spațiu pe timpul parcurs de la prăbușirea guvernării comuniste, precum și de stadiul relațiilor lor cu Uniunea Europeană. E drept, sunt aspecte importante care le personalizează. Dar, pentru a menține caracterul obiectiv al cercetării științifice al zonei geografice asumate, poate că ar fi fost interesant ca fiecare țară din cele menționate să facă obiectul unui studiu de caz, precum a făcut-o colegul său Helge Lurås cu Bosnia și Herțegovina sau chiar Florina Cristiana (Cris) Matei în lucrarea **„Echilibrarea controlului civil democratic și a eficienței serviciilor de informații în România: lecții învățate și cele mai bune/cele mai grave practici înainte și după integrarea în NATO și UE”**. Apoi, constatând apetitul pentru analiza comunismului manifestat de analiștii grupați în jurul domnilor Michael M. Andregg și Peter Gill, cred că în acest scop ar fi fost bine venită și o analiză comparativă în baza **„trecutului comun”** al tuturor țărilor europene care au aparținut regimului comunist cu toate structurile sale - Consiliul de Ajutor Economic Reciproc și Pactul de la Varșovia - și al **„prezentului comun”** al lor dat de apartenența actuală la UE și NATO. Metodologic, o asemenea abordare de tipul analizei comparate ar fi mult mai indicată pentru aceste țări. Nu cred că aici ar exista interese politice actuale ce ar viza escamotarea adevărilor istorice.

În continuare, autoarea prezintă o serie de lecții de învățat, față de care am anumite rezerve, deoarece regăsesc un segment al drumului numit de mine **„între Țițione și adevăr”**. Astfel, se precizează că aceste lecții sunt extrase din compararea experiențelor referitoare la reforma democratică din țările aflate în spațiul geografic definit de cele două subregiuni. Dar și aici se apelează la criteriul dispunerii geografice pe un spațiu comun. Repet, aplicarea lui nu prezintă nicio relevanță pentru a justifica aducerea tuturor statelor, laolaltă, pe aceeași masă de analiză comparată. Desigur, o anume excepție aici ar putea fi dată numai de statele desprinse din fosta Iugoslavie. Într-adevăr ele au în comun spațiul geografic de dispunere, dar importante sunt le-

găturile comune stabilite între structurile administrativ - politice componente specific sistemului federativ al fostei republici socialiste. În rest, celelalte state din regiune au fost și sunt încă total diferite una față de cealaltă, motiv pentru care impun o analiză separată, în profunzimea tuturor detaliilor existenței actuale și a proiecției viitorului lor. Am în vedere: comunismul ca regim politic, modul de eliberare a lor de comunism, tranzițiile spre statul de drept, democratizarea guvernanțelor, implicit a serviciilor de informații. În plus, sunt de părere că valoarea adevărilor care încă nu au fost descoperite în scurta istorie post comunistă a tuturor acestor țări nu ar fi meritat să fie disipată **„ab inițio”**, printr-o abordare în comun, **„la pachet”**, fie ea și analiză comparată care încă nu furnizează elemente relevante semnificative. Spre exemplu, care este adevărul despre Kosovo? Iată că o găsim pe autoarea articolului cum eludează adevăruri semnificative din istoria relativ recentă a țărilor analizate. Domnia sa subliniază că **„factorii semnificativi în consolidarea guvernanței democratice a serviciilor de informații includ natura regimurilor precursorilor comuniști și moștenirile pe care le-au creat, indiferent (subl.n.) dacă au avut loc conflicte armate în timpul tranziției, amploarea precum și caracterul asistenței externe (în special UE), puterea media și societatea civilă”**. În afara unei formulări ambigue, constatăm că, în viziunea sa, momentele care au dat semnalul schimbărilor și au deschis porțile tranzițiilor nu prea au importanță. Surprinzător, conflictele armate îi sunt **indiferente** autoarei articolului, așa cum se poate sesiza în text. Nu credeam că pot fi uitate momente cum ar fi cele de genul **„revoluției sângeroase”** (România), **„conflictelor armate”** și **„conflicte tip gherilă”** rezultate din dezintegrarea unui stat federal (Iugoslavia), chiar și **„negocierile la masa verde”** obținute după mai bine de zece ani de proteste ale mișcării sindicale Solidaritatea, generalizate la scara întregii țări și soldate cu arestări, morți și răniți (Polonia). Desigur că, așa cum afirmă și autoarea articolului, acești factori au influențat modul în

care regimurile de tranziție au căutat să introducă reforme instituționale pentru a restrânge puterile acestor servicii, precum și susceptibilitatea în situația utilizării lor nereformate. Dar când se referă la amploarea și caracterul asistenței externe (U.E), probabil că autoarea articolului nu s-a gândit la discriminarea produsă de puterile occidentale în rândul statelor din Europa Centrală și de Est, prin sprijinirea cu prioritate a inițiativei constituirii Grupului de la Vyșegrad. Scopul real al acestei inițiative a fost escamotat atunci, afectând celelalte țări în procesul de integrare în UE. Iată că timpul a început să le devoaleze. Ce reprezintă azi acest grup de state prin politica lor internă și externă, în raport cu coeziunea UE ? Aici nu este locul pentru a le comenta și nici nu mi-am propus să contabilizez avertismentele lansate de UE la adresa Ungariei, Poloniei, Cehiei. Însă autoarea, fără a face referiri la acest aspect, afirmă că unii factori **„ar fi influențat măsurile luate pentru remedierea abuzurilor din partea serviciilor de informații din regimul comunist precedent și legitimarea statului post-autoritar”**. Spre deosebire de celelalte țări europene care s-au descătușat de comunism, pentru România nu poate fi vorba de **„remedierea abuzurilor”**! În această țară, marea schimbare s-a făcut prin revoluție sângeroasă în 1989 (unică în Europa), iar tranziția a început prin executarea cuplului prezidențial Ceaușescu și desființarea imediată a Departamentului securității. Au fost judecați și condamnați șefii acestuia și membrii Comitetului Politic Executiv al P.C., precum și alte persoane găsite vinovate pentru uciderea și rănirea demonstranților pe timpul revoluției, ș.a. Acestea sunt detalii ce nu pot fi acceptate a fi eludate în niciun fel de formă stilistică literară sau jurnalistică de exprimare publică. Din acest motiv, cred că acest articol ar putea fi considerat o simplă pledoarie politică cu țintă precisă și cu cioturi de adevăr care escamotează scopurile și diminuează caracterul științific pe care specialiștii îl solicită a completa literatura politică de bază, de profil, a timpului analizat. Asemenea articole, în opinia mea, pot

genera și premise care ar confecționa **„legende”** în sensul menționat la începutul acestui material. De fapt, despre România, cred că se știe că din interior cât și din exterior au fost aruncate în spațiul public multe asemenea legende în ecuația **„de la adevăr la ficțiune”**, pe timpul și după revoluție, până astăzi.

„Drumul între adevăr și legendă” și manipulare.

Un alt articol, în care, în opinia mea, regăsim un segment de **„drum între adevăr și legendă”**, exprimat într-un alt scop și context inedit pentru intelligence, intitulat **„Regândirea politicilor de colectare a informațiilor privind securitatea statelor grupului ”Cinci ochi” și practicile în era post – Snowden ³⁾**.

Potrivit autorilor, articolul se adresează deopotrivă factorilor de decizie politică și publicului cu privire la înțelegerea rolului serviciilor de securitate în statele democratice liberale și perspectivele acestora, în era post - Snowden. El explorează provocările cu care se confruntă colectarea de informații de securitate de către țările grupului **”Cinci ochi”** - în special cele mai afectate de **„scurgerile de informații”** făcute de Snowden. Se susține că în această situație, dezbateră trebuie să depășească noțiunile simpliste de confidențialitate față de securitate, ajungându-se la o înțelegere mai detaliată a dilemelor politice și etice cu care se confruntă factorii de decizie politică și agențiile de informații. În acest scop, autorii afirmă că oferă acel cadru schematic (metode, context și țintă) pentru a promova o mai bună percepție a problemelor practice, politice și etice ale colectării informațiilor de securitate care apar în perioada post - Snowden. Cadrul este un prim pas pentru a ajuta factorii de decizie să navigheze mai bine între cele două drepturi fundamentale ale cetățeanului: **„securitate și confidențialitate”**.

În concluzie, personal cred că dezvăluirile lui Snowden în fața anchetatorilor **„nu pot fi în in-**

3. Patrick F. Walsh și Seumas Miller: **„Regândirea politicilor de colectare a informațiilor privind securitatea statelor coaliției ”Cinci ochi” și practicile în era post – Snowden”**, publicat în jurnalul *Intelligence and National Security* - 2016 .

• În Coaliția celor „Cinci ochi” fac parte serviciile de informații din SUA, Marea Britanie, Canada, Australia și Noua Zeelandă

tegralitatea lor reale, ci conțin și ficțiuni", pentru a-și întări credibilitatea față de cei care-i oferă protecție și, într-o eventuală situație extremă de extrădare, o face din precauție, pentru a-și diminua gravitatea gestului față de o posibilă judecată în țara sa natală. Ca urmare, datele lansate în presă de către anchetatori cu siguranță conțin și „**legende**” ce se doresc a fi plauzibile și pentru „**inducerea în eroare a adversarului**” sau fie și numai pentru „**fascinația publicului**”.

Democratizarea, serviciile de informații și lupta împotriva mării corupții

Europa se află astăzi sub presiunea unor profunde și importante schimbări, speranțe, confruntări de principii, atitudini controversate, dezamăgiri, eșecuri generate de procesul complex de reșezare a fiecărui stat în matca normalității. Pe plan intern al statelor care s-au debarasat de povară comunistă, schimbarea s-a realizat mai mult perceptiv declarativ, sub aspect ideologic, vizând mai mult reforma sistemului politic - „**pluripartidismul**” și reconsiderarea „**dreptului la proprietatea privată**”.

Așadar, întreaga societate a intrat într-o cursă acerbă pentru ocuparea unui loc confortabil în sistemul puterii politice, majoritatea membrilor ei având în spate motoarele ambalate la maxim, de teama „**spectrului sărăciei**”. Într-o primă etapă, au rezultat îmbogățirii, cei care s-au înfruptat din așa-zisul „**dulce tort comun al proprietății socialiste**”, după principiul capitalismului sălbatic, promovat de escroci ai începutului perioadei de tranziție - „**nu mă întreba cum am făcut primul milion de dolari**”.

În timp, guvernanțele s-au constituit în majoritate cu persoane nepregătite politic, unele dovedite ulterior și imorale. În ansamblu, acestea au fost incapabile să aplice în practică procesul de reformă pe întreaga dimensiune legislativă și executivă necesară noului sistem politic și economic, deși au beneficiat de consultanță externă. În numele promovării principiilor economiei de piață s-au elaborat legi adresate mai mult unor interese de grup, s-a devalizat averea națională, s-a încurajat inversarea ierarhiei valorilor umane, s-a promovat cu nonșalanță și sistematic impos-

tura, lichelismul politic, hoția, încurajându-se marea corupție, începând de la vârful sistemului politic și al administrației publice.

În perioada de tranziție, asumându-și setul de obiective de mare performanță solicitate pentru aderarea la valorile europene și euroatlantice, pe fondul dezordinii economice și sociale interne, viața a demonstrat că statele s-au lansat pe un parcurs necunoscut de reformă, fără a avea modele cu soluții practice rezultate dintr-o experiență istorică de tranziție. Este știut faptul că și cancelariile puterilor angajate în restabilirea ordinii mondiale „**au lucrat**”, pe multiple planuri, cu perseverență meritorie pentru pregătirea momentului istoric de realizare a schimbării în Europa comunistă. Dar numai atât. Tranziția a fost, probabil, doar intuită și așteptată.

După producerea momentului schimbării, pe fondul politicii de „**globalizare forțată**”, au venit ofertele din partea lumii occidentale democratice, pentru integrarea în structurile europene și euroatlantice. Deși asumarea integrării a fost opțională, pe fondul lansării unui flux continuu de informații incorecte despre unele țări considerate din start „**de mână a doua**”, integrarea a fost selectivă, pe baza principiului „**dublului standard**”, unora impunându-li-se criterii mai puțin întemeiate. Azi, se intenționează ca și Foile de parcurs să fie modificate, stabilindu-se „**mai**

multe viteze”, deși până la acest moment ele **„operau”** dar **„nu la vedere”**.

În euforia inițială a succesului schimbării, multe adevăruri nu au fost identificate sau au fost escamotate, ele fiind constatate ulterior, pe măsura apariției greutăților în procesul tranziției. Unele sunt grave și aproape imposibil de surmontat. Procesul integrării a adus avantaje considerabile celor care au manipulat ofertele de la pupitrele de comandă din țară și străinătate. Iar abordarea simplistă a acestor oferte și lipsa efortului propriu din partea țărilor beneficiare de sprijin comunitar european, consider că nu au contribuit la consolidarea garanției respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a statului de drept.

Într-un prim final, în spatele învingătorilor au proliferat **„fake partners”** străini și **„baroni de carton locali”** (baroni falși), împreună reprezentând îmbogățirii ilegale ai tranziției.

Aceasta este pe scurt esența eșecului nedeclarat oficial al reformei post-Război rece, întrunind caracteristicile specifice tuturor statelor ce trebuiau să o îndeplinească în Europa Centrală și de Est. În mare parte, ea a fost deturnată de la scopul politic și economic final propus. Este o opinie formată în baza realităților actuale din țările foste comuniste din acest areal, care nu mai pot fi escamotate cu **„fake news”**, constatate și devoalate cu mult curaj de presa scrisă și audio vizuală și confirmate de marile proteste în diferite forme de manifestare ce au loc îndeosebi în Europa.

În fața unei asemenea dezordini economice marcată de corupție, când și politica comunitară europeană dă semnale de o posibilă intrare în colaps, când geopolitica internațională este grav tensionată la nivelul liderilor marilor puteri și își reasează principiile pentru o nouă ordine mondială, în opinia mea, o singură întrebare revine societății civile din Europa și de pretutindeni, pentru a da un răspuns: **a sosit oare timpul aplicării de soluții radicale în lupta împotriva mării corupții, generalizate și la înalt ni-**

vel și pe ce principii trebuie manageriată aceasta ?

Agențiile de informații pot sprijini structurile de aplicare a legii ?

Sprijinul pe care agențiile de informații ar putea să-l ofere structurilor abilitate pentru aplicarea legii reprezintă o problemă de mare actualitate, dezbătută nu numai în Europa, ci pe toate meridianele lumii, în încercarea de a se lua măsuri severe împotriva mării corupții generalizate și la nivel înalt, terorismului, spălării banilor, traficului de droguri, criminalității organizate și a altor fapte cu caracter penal deosebit de grav. Dezbaterile au scos în evidență opinii diferite cu argumente pro și contra.

În SUA, acestea au apărut ca urmare a creșterii alarmante a numărului faptelor penale și a gravității lor, apreciindu-se imperios necesară eficientizarea cooperării între structurile abilitate pentru aplicarea legii cu Comunitatea serviciilor de informații. Argumentele au pornit de la nevoia de informații, îndeosebi pentru fapte petrecute de cetățeni americani în afara țării. În mediile de decizie politică, precum și în cele academice, multor personalități li s-a părut logic să se scoată la iveală imensul volum de informații de care dispune Comunitatea de informații prin capacitățile sale performante de colectare cu sisteme și agenți umani disponibili în întreaga lume. Alții au fost de părere că ar fi simplu ca informațiile obținute de agențiile de informații să fie puse la dispoziția anchetatorilor și procurorilor în sprijinul eforturilor acestora de a aduce teroriști și traficanți de narcotice în justiție, în fața instanțelor din S.U.A. Au mai fost și observatori care au apreciat că s-ar putea merge mai departe, sugerând că sprijinul ar fi necesar în cazuri deosebit de periculoase, cum ar fi acțiuni secrete ale CIA sau împotriva unor tentative de lovituri militare.

Coordonarea strânsă a eforturilor agențiilor de aplicare a legii și ale serviciilor din Comunitatea de informații (alături de Departamentele de Stat și de Apărare) a fost apreciată că prezintă pro-

4. Richard A. Best, Jr., specialist în probleme de apărare națională și afaceri internaționale: *CRS - Report for Congress, Intelligence and Law Enforcement: Countering Transnational Threats to the U.S. Cap. XII: Intelligence Agencies Support Law Enforcement*, <https://fas.org/irp/crs/RL30252.pdf>,

vocări semnificative. Specialiștii americani de informații afirmă, fără echivoc, că **<< separarea securității legii/securității naționale este deosebit de importantă, sculptată adânc în topografia guvernului american. Paradigma „securitate națională” favorizează colectarea agresivă, inteligentă și activă. Ea anticipează amenințarea înainte de a apărea și intenționează să acționeze preventiv împotriva țintelor suspectate. În contrast, paradigma „structuri de aplicare a legii” stimulează reacțiile la informațiile furnizate în mod voluntar, utilizează arestări și procese ex - post factum, reglementate prin reguli de probă, și protejează drepturile cetățenilor >>⁴⁾**

De asemenea, diviziunea responsabilităților între serviciile de informații și structurile de aplicare a legii este apreciată și ea ca necesară și trebuie prevăzută în detaliu în statute și prin ordine executive proprii. Mulți observatori - inclusiv oficiali ai agențiilor de informații - cred cu tărie în importanța fundamentală a distincțiilor dintre eforturile structurilor abilitate pentru aplicarea legii, reglementate prin legi specifice și reguli menite să protejeze drepturile acuzatului și apreciază mult mai puțin operațiunile restricționate ale agențiilor de informații.

Trebuie menționat că, în SUA, la scurt timp după Al Doilea Război Mondial, a fost emis **Actul de Securitate Națională din 1947** care a înființat CIA. El a împiedicat agenția să aibă vreo responsabilitate din domeniul aplicării legii sau securității interne. Această prevedere, derivată dintr-o determinare însoțită de Congres și de Administrația Truman, a fost motivată la acea dată **<< pentru ca să nu se creeze un „american Gestapo” sau să se încalce jurisdicția FBI >> .**

Ulterior, în timp, în urma dezvăluirilor senzaționale despre activități necorespunzătoare ale agențiilor de informații, atât Comunitatea de Informații, cât și Comisia de supraveghere din Congres au decis să separe mai pronunțat activitatea serviciilor de informații și a agențiilor de aplicare a legii pentru a preveni utilizarea tehnicilor de informații împotriva cetățenilor, cu excepția cazurilor în care au fost obținute hotărâri judecătorești.

Mai este de reținut că, înainte de sfârșitul Războiului rece, fapte de terorism, precum și cele ce privesc narcoticele și contrabanda au fost considerate ca probleme de interes național. Ca urmare, un **Ordin Executiv privind activitățile de informații ale SUA**, semnat de președintele Ronald Reagan la 4 decembrie 1981, a atribuit în mod special responsabilitățile CIA pentru colectarea și producerea de informații despre aspectele străine ale producției de narcotice. Agențiile de informații au fost autorizate **„să participe la activitățile structurilor de aplicare a legii pentru a investiga sau a preveni activitățile de informații clandestine de către puterile străine, terorism internațional sau activități de orice fel ce privesc narcoticele”**.

Apoi, odată cu sfârșitul Războiului Rece, reconsiderarea amenințărilor în acord cu noua configurație a geopoliticii mondiale, agențiilor de informații li s-au impus să-și ajusteze sever eforturile, evident, respectând standardele cerințelor naționale de securitate în noul context. Până la mijlocul anilor 1990 aproximativ o treime din nivelurile din anii 1980 au fost reduse, precum și multe misiuni specifice Războiului Rece au dispărut. Ca urmare, Comunitatea de Informații s-a confruntat cu provocări majore în ajustarea achiziționării de tehnică specifică activității sale. În această situație s-au folosit mult mai mult sursele deschise, precum cărți, ziare, radio, programe de televiziune, broșuri ș.a. Colectarea umană a fost și ea o provocare specială, în măsura în care personalul și metodologiile aplicate anterior despre subiecte precum politicile diplomatice sau militare sovietice erau cu mult diferite de cele ce deveneau acum necesare în noua perioadă post Război Rece pentru a colecta informații. Au devenit prioritare, în special informațiile despre grupuri teroriste și de contrabandă cu droguri.

Apariția amenințărilor transnaționale în ultimii ani și marea disponibilitate a resurselor de informații aparținând Comunității de informații au făcut pe mulți să solicite o utilizare mai mare a activelor acestora pentru a obține informații care ar putea fi utilizate la un moment dat în cadrul procedurilor penale. Au invocat faptul că structurile acestora colectează deja o multitudine de

date din toate regiunile lumii. Au adus în discuție și capacitățile de stocare și de recuperare a datelor, precum și miile de analiști instruiți care ar putea fi de mare folos în sprijinul eforturilor structurilor de aplicare a legii. În unele părți din lume, contactele unice din sfera intelligence pot oferi informații neprețuite cu privire la activitățile care pot fi legate de încălcarea legislației SUA. Aceasta este posibilă, deoarece cea mai mare parte a colectării de informații este axată pe subiecte din zone îndepărtate geografic și probabil așa va rămâne.

În anii care au urmat, investigațiile au fost marcate de o anumită reticență din partea celor două structuri (de informații și de aplicare a legii) în a realiza o relație interactivă între ele. Această „**supra-prudență**” s-a bazat mai mult pe percepția că o asociere mai strânsă ar însemna un „**risc politic crescut**”, mai mare decât cel ce ar rezulta în baza interzicerii legii.

Separarea serviciilor de informații interne față de structurile de impunere a legii

Structurile pentru impunerea legii și serviciile de informații au scopuri fundamentale diferite. În timp ce scopul structurilor pentru impunerea legii este acela de a obține o condamnare într-un caz penal specific, sarcina serviciilor de informații este de a colecta cât mai multe informații posibile cu privire la potențialele amenințări la adresa statului și a societății. Prin urmare, un serviciu de informații ar putea să nu prefere a aresta un criminal identificat, dacă aceasta ar reduce capacitatea sa de a colecta informații suplimentare. De asemenea, un serviciu de informații nu ar putea să dorească să divulge informațiile sale într-un proces judiciar deschis de

teamă că ar trăda sursa informațiilor sale. Cu toate acestea, colectarea de informații cu privire la criminalitatea organizată necesită abilități asemănătoare cu cele folosite de agenții de informații. În anumite circumstanțe, țintele serviciilor de informații interne ar putea fi implicate și în crima organizată. Așadar, interesele celor două organizații ar fi suprapuse. În plus, agențiile de informații nu au nicio autoritate de a proceda la cercetări penale, nici o putere de a aresta și a efectua percheziții. Atunci când este clar că a fost săvârșită o infracțiune, colectarea de probe și executarea arestărilor ar putea fi realizate de o filială specializată a poliției. Pentru serviciile de informații interne, aprobarea pentru care poate executa supravegherea și investigația într-o zonă deschisă se dă numai în cazul acțiunilor evidente și dacă este o problema clară de violență și suprimare. Intervenția serviciilor de informații interne ar putea fi justificată din nevoia direcționării unei organizații în cazul în care influența acesteia a condus la violență sau există un prejudiciu în mod rezonabil. Dar aplicarea legii și exercitarea dreptului puterii executive împotriva violenței aparțin numai domeniului de aplicare a legii.

În concluzie, în orice situație s-ar găsi cele două organizații, de informații și de aplicarea legii, după caz, **coordonarea și cooperarea între ele trebuie să fie asigurată la nivel guvernamental, concret și fără echivoc. Cu toate acestea, trebuie să fie foarte categoric și clar că serviciile de informații interne și externe niciodată nu trebuie să fie implicate în nicio activitate politică internă.**

Cauți analize geopolitice?

Te interesează evoluțiile din Orientul Mijlociu?

Cele din zona extinsă a Mării Negre?

Dar problemele actuale de securitate și serviciile de informații în secolul XXI?

Te interesează tehnica militară de ultimă generație?

Vrei să știi care sunt cele mai importante și noi apariții în geopolitică?

Cauți elemente actuale ale evoluției economiei?

Abonează-te la Pulsul Geostrategic

Un an - 12 numere (numeroase Suplimente, Comentarii, Semnale) apariție lunară

On line: plată securizată pe www.ingepo.ro

Transfer bancar: în contul SC INGEPO Consulting SRL RO76BRDEO80SV35412140800 deschis la BRD sucursala Brasov; SWIFT - BRDEROBU, România

Ramburs: (la primirea primului număr, valabil numai pentru România)

Versiunea PDF prin e-mail: 1.198 RON

Versiunea tipărită: 1.255,20 RON

Pentru informații suplimentare sunați la +4 0268 470070; fax +4 0268 47 00 76 sau contactați-ne pe e-mail: office@ingepo.ro; ingepo.vc@gmail.com

Tehnologii și echipamente cu întrebuințare militară, noi sisteme de arme

Proiectul Scorpion în Regatul Unit

Proiectul Scorpion în Regatul Unit este cunoscut sub abrevierea FRES - **F**uture **R**apid **E**fetes **S**ystem - Sistem cu efecte rapide viitoare - titular era Ministerul Apărării și avea scopul de a livra armatei britanice 4.000 de vehicule blindate de luptă, care să poată fi dislocate rapid, capabile să opereze în tot spectrul de acțiuni ale armatei și să asigure protecția personalului împotriva amenințărilor actuale.

Proiectul era pentru două tipuri de mașini de luptă, una pentru recunoaștere (SV) și una cu destinație utilitară (UV), aceste tipuri, la rândul lor erau defalcate pe variante care să asigure transportul trupelor, comandă și control protejat, medicale, de geniu, recuperare și reparații.

Proiectul începe în anul 1999, când Germania și Marea Britanie încep dezvoltarea unei mașini de luptă multi rol, care să fie modulară, asumându-și diferitele roluri specifice amenințărilor actuale.

În anul 2003, Marea Britanie se retrage din proiect, dorind să găsească un înlocuitor a mașii de luptă, care să poată fi dislocată cu avioane de transport de tipul Airbus A400M sau C-130 Hercules, noul proiect a fost înființat la 5 mai 2004.

La 7 iunie 2007, ministrul de stat pentru echipamente de apărare și de sprijin, a anunțat se-

lectarea a trei vehicule pentru studiu în vederea includerii în proiectul FRES: Boxer, construit de Artec Germania, Piranha V, construit de General Dynamics Marea Britanie și VBCI, construit de Nexter Franța.

S-a stabilit ca firma câștigătoare a contractului să fie comunicată în noiembrie 2007, dar abia la 8 mai 2008, s-a anunțat că vehiculul câștigător este Piranha V, fabricată de General Dynamics, dar nici o comandă de producție nu a fost lansată, iar în decembrie 2008, statutul de antreprenor pentru contractul de vehicul utilitar a fost anulat.

A existat o încercare de "repornire" a proiectului în anul 2010, dar abia în februarie 2014, Franța a fost de acord

să împrumute, Regatului Unit, câteva transportoare VBCI pentru testare, ca parte a viitorului program de vehicule utilitare, destinat înlocuirii actualelor vehicule, FRES UV a fost redenumit ca programul vehiculului mecanizat de infanterie.

Vehiculele FRES trebuiau să fie mult mai complexe decât vehiculele actuale și, de asemenea, necesare pentru a interacționa cu alte programe și sisteme cum ar fi aeronavele de transport A400M (intrate în serviciul forțelor britanice în anul 2011), care pot transporta vehicule cu o greutate de până la 37 de tone, blindajul suplimentar și alte sisteme ale vehiculului se pot transporta separat, sistemul Fist Soldier, Bowman și alte sisteme de comandă, control și comunicații.

Cerințele pentru FRES au fost revizuite pentru a include un nivel crescut de protecție împotriva dispozitivelor explozive improvizate, grenade propulsate și rachete. Ca urmare, greutatea vehiculului FRES a crescut de la 17 tone la 25 tone și chiar la 30 tone.

Vehiculul utilitar FRES a fost inițial specificat pentru a fi transportabile de C-130J Hercules, care transportă sarcini de până la aproximativ 18 tone.

Prezentat de Cornel VAIDA

Roboți blindati și mașini de luptă înarmate (Rusia)

Specialiștii ruși recunosc că în domeniul roboticii folosite în acțiunile militare, au rămas în urma altor state cum sunt SUA și China.

În anul 2014 înființează un laborator robotic, laborator care a elaborat o serie de proiecte teoretice și futuriste, dar și unele care sunt aproape de maturitate și sunt propuse complexului militar industrial, printre aceste sunt mașini destinate pentru paza raioanelor sau bazelor în care sunt amplasate rachetele strategice, sau care ar putea realiza evacuarea tehnicii deteriorate din zonele de luptă. Proiectul de realizare a unor unități speciale de roboți care vor supraveghea și apăra bazele de rachete, vor fi operative până la sfârșitul anului 2018.

În armata rusească au existat și înainte de realizarea laboratorului robotic, sisteme tehnice care erau destinate să înlocuiască complet oamenii, amintim dronele aeriene, roboți pentru deminare, mijloace de recunoaștere, vehicule submersibile sau sistemul antiaerian Pantsir - S1.

Domeniile în care se urmărește folosirea roboților sunt cele în care oamenii sunt fizic incapabili să lucreze: misiunile subacvatice și zonele contaminate cu radiații.

Ca modalitate de acțiune pentru realizarea roboților de luptă s-a adoptat realizarea unei platforme de bază, așa zisa platformă - M, care este o construcție mobilă cântărind cam o tonă, care poate conține arme diferite (rachete, mitraliere, complexe anti-tanc și alte arme care nu depășesc greutatea de 300 kg).

Pe platformă sunt instalate sisteme electronice inteligente, blindajul care face robotul imun la

efectul focului armelor de calibru mic, iar viteza de deplasare în jur de 10 km/h (aproximativ cu viteza de deplasare a unui soldat), dar viteza de deplasare a roboților poate fi menținută pe o durată de peste 10 ore, ceea ce nu realizează nici cele mai rezistente trupe.

Există un robot botezat MRK-27-BT, care este înarmat cu un aruncător de rachete, un aruncător de flăcări și o mitralieră, și poate produce o perdea de fum sau poate folosi rachete cu încărcătură paralizantă. Este foarte manevrabil, raza sa de acțiune de 500 metri, permite operatorului să fie în siguranță relativă vis-a-

vis de focul inamic.

Un alt robot Uran (Uranus)-9, testat în anul 2015 și prezentat la Forumul Militar Internațional, în septembrie 2016, este conceput pentru neutralizarea forței vii a inamicului, vehiculele blindate și țintele aeriene individuale, este eficient și în misiuni de contra-terorism în medii urbane.

Începând cu anul 2016, Uran-9 este disponibil pentru export, sub forma unui complex Uran-9 compus din patru vehicule terestre fără pilot, o stație de comandă mobilă și un tractor pentru transport.

Vehiculul de luptă este un șasiu cu șase roți, lung de 5,12 m, lățime de 2,53 m, o înălțime de 2,50 m și cu o greutate de aproximativ 10 tone.

Uran-9 este dotat cu o turelă, acționată de la distanță, cu patru lansatoare de rachete, câte două pe fiecare parte (9M 120-1 Ataka - cu rază de tragere de 0,4 - 6,0 km și o putere de străpungere de 800 mm), un tun cu stabilizator 2A72, calibru 30 mm și o mitralieră coaxială PKT/PKTM calibru 7,62 mm. Poate fi dotat și cu șase aruncătoare de flăcări (câte trei pe fiecare parte), tip Shmel M cu bataia de până la un kilometru, destinate distrugerii forței vii a inamicului adăpostite în clădiri sau în lucrări de fortificație.

Prezentate de Cornel VAIDA

Strategia. O istorie completă**Autor: Lawrence FREEDMAN****Editura: Litera, București, 2018**

Lawrence Freedman este profesor de studii de război, la King's College, în Londra, din 1982. Ales membru al Academiei Britanice în anul 1995 și înobilat în 1996, a fost numit istoric oficial al campaniei din Insulele Falkland, în anul 1997. Din 2009, este raportor oficial al Marii Britanii privind Razboiul din Irak. Profesorul Freedman a scris numeroase lucrări despre strategia nucleară și războiul rece, și este un cunoscut comentator al problemelor contemporane de securitate. Cartea lui, *A Choice of Enemies: America Confronts the Middle East*, a primit, în 2009, Premiul Lionel Gelber și medalia Duceului de Westminster pentru literatură militară. Cartea de față a apărut în anul 2013.

Se pare că nu există activitate umană care să nu aibă nevoie de o **strategie**, cuvântul fiind alăturat mai ales atunci când ne gândim acțiunile viitoare.

În Prefața cărții este precizat că: "Nu există o definiție general acceptată a cuvântului *strategie*, care să descrie domeniul și să-i stabilească limitele. O definiție contemporană des întâlnită vorbește despre păstrarea unui echilibru între scopuri, căi, mijloace; despre identificarea obiectivelor, despre resursele și metodele disponibile pentru atingerea respectivelor obiective. (...) În general, strategia intră în joc, când interesele sunt contradictorii și este nevoie de soluții. Acesta este motivul pentru care strategia e mai mult decât un plan".

În afară de Prefață cartea mai cuprinde cinci părți astfel: Partea I, Origini, cu cinci capitole; Partea a II-a, Strategii de forță, douăsprezece capitole, Partea a III-a, Strategia de jos în sus, cu zece capitole, Partea a IV-a, Strategia de sus în jos, cu opt capitole, Partea a V-a, Teorii despre strategie, cu trei capitole, Mulțumiri, Note și Indice.

Despre carte, editorii scriu: "Lawrence Freedman imortalizează lunga istorie a gândirii stra-

tegice, într-o relatare consistentă și profundă a modului în care acesta a ajuns să influențeze fiecare aspect al vieții noastre. În inima strategiei se află întrebarea dacă este posibil să ne manipulăm și să ne modelăm mediul mai degrabă decât să devenim victimele forțelor aflate dincolo de controlul nostru. Freedman ne demonstrează că impredictibilitatea inerentă a acestui mediu supus evenimentelor întâmplătoare, eforturilor oponentilor noștri și pașilor greșiți făcuți de prieteni oferă strategiei provocările și dramatismul necesare. Armate, corporații și națiuni schimbă rareori un stadiu al lucrurilor cu altul, croindu-și drum printr-o serie de stări, nici una nefiind chiar cea anticipată. Procesul solicită mereu o reevaluare a strategiei originale, ca și a obiectivului final, imaginea acesteia fiind una fluidă și flexibilă, guvernată de punctul de început, nu de cel final".

Prezentată de Cornel VAIDA

Serviciile secrete

Autor: John Hughes-Wilson

Editura: Meteor, București 2017

Colonelul John Hughes-Wilson este unul dintre cei mai avizați autori și comentatori ai activității de informații, ai evoluțiilor militare contemporane și ai istoriei militare. John Hughes-Wilson este autorul câtorva cărți cu un mare succes de public și al unui mare număr de articole despre serviciile de informații și alte subiecte legate de apărare. A fost de multe ori comentator la televiziunea și radioul postului BBC, prezentând diverse evenimente naționale.

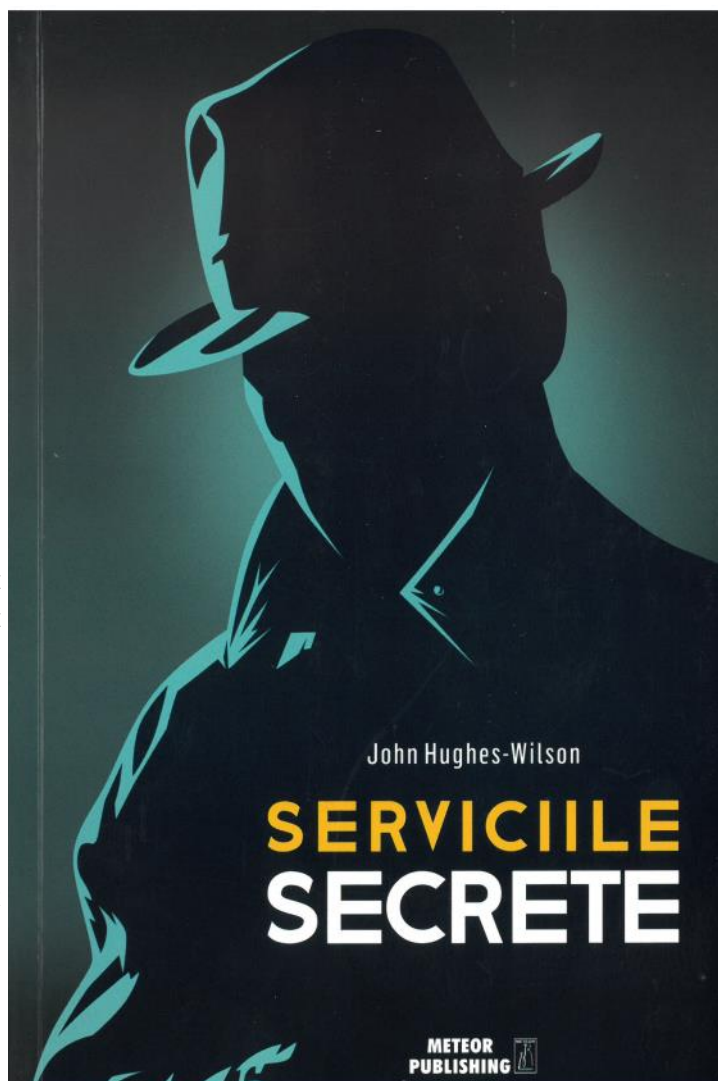
Este Archives Bi-Fellow la Churchill College Cambridge, Editorial Fellow la Royal United Services Institute, Whitehall și a fost președinte la International Guild of Battlefield Guides. După încheierea stagiului de ofițer de infanterie în cadrul The Sherwood Foresters, a fost ales de Intelligence Corps, pentru care a activat în insulele Falkland, Cipru, Arabia și Irlanda de Nord. Și-a mai desfășurat activitatea și în periculoasele jungle de la Whitehall și sediul NATO.

În prima parte a Introducerii, autorul, scrie "Despre cartea de față": "Cartea își are rădăcinile în lucrarea *Military Intelligence Blunders*, scrisă în 1999, care s-a vândut bine. O a doua ediție, actualizată, a apărut în 2004, după atacurile de pe 11 septembrie 2001 de la World Trade Center și după invadarea Irakului. Și aceasta a devenit bestseller. Am fost deopotrivă surprins și impresionat să constat că volumul a fost tradus în șase limbi, inclusiv în turcă și japoneză, și că a ajuns o lectură recomandată de agențiile de informații, dar și un manual pentru multe cursuri universitare de specialitate.

Din 2004 până astăzi s-au schimbat multe, iar în noua carte, mai cuprinzătoare decât precedenta, am încercat să surprind câteva dintre aceste schimbări și să le evaluez impactul pentru a-i oferi cititorului o viziune mult mai largă asupra serviciilor de informații."

Editura scrie că în carte: "Sunt examinate potențialele capcane ale ciclului informativ tradițional; periculoasele incertitudini ale spionilor și sursele umane; modul în care Războiul Rece a devenit un război al informațiilor electronice; revoluția tehnică începută odată cu utilizarea fotografiei de recunoaștere în timpul Primului Război Mondial și al Crizei rachetelor cubaneze; în ce măsură serviciile de informații israeliene au eșuat înaintea Războiului de la Yom Kippur; urmările faptului că Stalin a ignorat deliberat informații vitale; modul în care informațiile obținute prin interceptarea semnalelor electromagnetice (SIGINT) i-au asigurat Americii una dintre cele mai mari victorii; adevărul despre WikiLeaks; dacă evenimentele din 11 septembrie putea fi evitate; alte subiecte de real interes public."

Prezentată de Cornel VAIDA

Corneliu PIVARIU - Director și Editor
Coordonator al Pulsului Geostrategic
Președinte-Director General INGEPO
Consulting

Autor al unor cărți privind informațiile strategice, terorismul și situația din Irak, al altor studii și articole pe probleme privind informațiile strategice și evoluții geopolitice actuale. Curs de securitate regională la Harvard University - Kennedy School of Government. Membru al Institutului Internațional de Studii Strategice -

Dumitru CHICAN

Ambasador, profesor universitar,
Director pentru Orientul Mijlociu la
Pulsul Geostrategic

O întreagă carieră activă în diplomația românească, cu misiuni permanente în numeroase țări arabe. Alte misiuni externe punctuale, ca emisar al Șefului Statului Român. Unul dintre cei mai buni cunoscători ai limbii, culturii și lumii arabe din România. Autor a numeroase lucrări și traduceri în și din limba arabă, publicate în țară și străinătate. Una din ultimele sale cărți, apărută în Emiratele Arabe Unite, a fost declarată cea mai bună apariție editorială a Târgului Inter-

Doctor **Octavian DUMITRESCU**
Director pentru zona extinsă a Mării
Negre la Pulsul Geostrategic.

Cornel VAIDA
Director INGEPO Consulting

“PULSUL GEOSTRATEGIC” - fondat de Corneliu PIVARIU în anul 2007

Buletin lunar bilingv, editat de
INGEPO Consulting - Brașov
www.ingepo.ro; Tel: +4-0268 47 00 70
J08/2898/2006, CUI RO19298677/2006

Director și Editor Coordonator: Corneliu PIVARIU - membru al IISS- Londra

Editorial, Puncte de vedere: Corneliu PIVARIU

Actualitatea geostrategică mondială: Mihaiu MĂRGĂRIT, dr. Octavian DUMITRESCU

Situația din Orientul Mijlociu: Dumitru CHICAN, Corneliu PIVARIU, Edmond CHICANI,

Evoluții în zona extinsă a Mării Negre: dr. Dan DUNGACIU, dr. Octavian DUMITRESCU, Vladimir SOCOR

Orizont Economic: Dr. Dorian VLĂDEANU, Vladimir SOCOR,

Serviciile de informații și probleme de securitate: Mihaiu MĂRGĂRIT, Corneliu PIVARIU

Tehnologii și echipamente militare: Cornel VAIDA

Apariții editoriale: Cornel VAIDA

Traduceri din/în limba engleză: Prof. Mădălina GHEORGHECI, prof. Constanța COSTESCU

Tehnoredactare: Ionuț PARASCHIV

Tiparul executat de: S.C. YOLANS S.R.L. Brașov

ISSN: 1843-701X

Coperta: www.arteviagens.com.br

ABONAMENTE (un an - 12 numere)

Versiunea PDF prin e-mail = 1.198,00 RON/ 239,50 Euro/ 299,50 USD

Ediția tipărită = 1.255,20 RON/314,00 Euro/ 390,00 USD

În prețul abonamentului beneficiați gratuit de toate materialele suplimentare editate (Semnal, Comentarii, Suplimente și altele). Prețurile includ TVA, iar pentru ediția tipărită și taxele de expediție prin curier rapid (în România), Par-Avion în străinătate.

Abonamentele includ accesul la site-ul www.ingepo.ro unde pot fi găsite toate numerele publicate, începând cu Martie 2007 (peste 11.000 de pagini) și alte informații de interes.

Anunțuri - Publicitate

Anunțuri și publicitate în cadrul buletinului, pot fi inserate în spațiul disponibil, sau pe pagină/pagini separate.

Pentru detalii și eventuale alte condiții rugăm contactați Departamentul marketing,

la tel. 0268-470076 sau e-mail: office@ingepo.ro.

Ne rezervăm dreptul de a nu da curs unor solicitări care credem că nu corespund profilului acestui buletin.

Acest buletin nu poate fi multiplicat și reprodus fără acordul scris al INGEPO Consulting. Este permisă folosirea unor materiale sau citate cu păstrarea exactității și titlului original, precum și cu menționarea expresă a sursei.

Opiniile exprimate în articole prezintă punctul de vedere al autorilor, care își asumă deplina răspundere asupra conținutului, și nu reflectă în mod obligatoriu pe acelea ale INGEPO Consulting.

Parteneri:

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE
The independent resource on global security

Stockholm
Beijing
Washington

Academia Română

Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale (ISPRI)

World Security Network

NETWORKING A SAFER WORLD

ifimes

MEDNARODNI INŠTITUT ZA BLIŽNJEVZHODNE IN BALKANSKE ŠTUDIJE
INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MIDDLE-EAST AND BALKAN STUDIES

RIEAS Research Institute for
European and American Studies

DIPLOMAT
MAGAZINE
By / For Diplomats
www.diplomatmagazine.nl

RIAC
Russian International
Affairs Council

**Pulsul Geostrategic
este studiat și la Harvard!**

Borysthen Intel

Pulsul Geostrategic a fost accesat, în ultima perioadă, în aproape 100 de țări (în ordinea numărului de accesări): România, SUA, China, Australia, India, Turcia, Spania, Iran, Siria, Israel, Rusia, Bangladesh, Germania, Moldova, Chile, Austria, Franța, Marea Britanie, Georgia, Azerbaidjan, Camerun, Venezuela, Argentina, Ucraina, Ungaria, Irlanda, Serbia, Armenia, Italia, Grecia, Liban, Qatar, Polonia, Filipine, Indonezia și altele.

**Începând cu Decembrie 2010 PULSUL GEOSTRATEGIC
este înregistrat în catalogul internațional
INDEX COPERNICUS JOURNAL MASTERS LIST**